

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
București

Cota

~~62 94A~~

Inventar

745 996

ṬIGANIADA GRAND

Leschke

ȚIGANIADA

sau

ALEXANDRIA AI' ȚIGĂNEASCA

O prea frumoasă povestire în 12 părți sau
cântări și în vreo 7000 de stihuri

Scrisă acum 140 de ani de prea iscusitul

Ioan Budai Deleanu

Iar acum din nou scoasă și împodobită cu multe ilustrații

Tiparul Krafft & Drotleff s. a.

Sibiu 1930

BIBLIOTECA POPORALĂ „CARTEA NOASTRĂ”

Ingrijită și editată de GRAȚIAN C. MĂRCUȘ

Biblioteca Centrală Universitară

BUCUREȘTI

Cota

Inventar

902.73
745996

Ilustrații de REA SILVIA RADU

B.C.U. Bucuresti

C745996

Tiparul, olșeele și litografia executate în atelierele
Krafft & Drotleff s. a., Sibiu

Introducere.

1.

Tiganiada lui I. Budai-Deleanu a fost scrisă pe la anii 1792 (Septembrie) - (Octombrie) 1795. În acei ani, în Paris, stăpâneau montagnards-ii „cei din munte“, precum le zice poetul nostru:¹

*Acolo se văzură adunate
Mințile cele întâi și de frunte,
Alcătuind o nouă cetate
Ca ș'acum, în Paris, cei din munte,
De socoteli înalte și 'nvățate
Se minunară neamurile toate.*

„Ca ș'acum“ este vorba care ne silește a așeza în acelaș timp scrierea versurilor lui Budai-Deleanu. Această împrejurare explică desăvârșit și îndrăzneala de cugetare a poetului ardelean, care 'n opera sa desvăluie — întâia oară — revolta intelectualilor români de pe atunci contra instituțiilor feudale și apăsătoare. Din revoluția franceză săriseră și 'n spiritul lui Budai câteva scânteii, de-a căror însemnătate el era deplin conștient.

2.

Până să scrie, la sfârșitul veacului XVIII, epopea sa eroică, satirică și comică, el, poetul, ce fusese?

¹ Ediția Curdaș p. 362.

Se născuse în Cigmău,¹ dintr'un preot și o preo-
teasă, care ne-a dat și pe fratele poetului, tot căr-
turar, pe Aron, trăitor în Sibiiu.

În Cigmău, lângă Murăș, se vedeau încă ruine de
origine romană. Din copilărie poetul simți, deci,
ce fusese împărăția lui Traian și a urmașilor lui.
De origina noastră romană, mai târziu studiată cu
pasiune, poetul era foarte mândru.

Studii serioase de acest fel el a putut să facă
numai în Viena. Prealabil trecuse pe la Blaj. Blajul
nu i-a plăcut. La Viena, iarăși, fu numai psalt la
biserica Sfintei Barbare. Biserica aceasta se afla
în centrul Vienei. Pe lângă ea se aflau biblioteci,
dintre care cel puțin una era publică. Cărțile-i erau
aproape. Omul era silitor. A studiat, de sigur, cu
stăruință.²

Dar din acel centru el a putut să observe și
vieța publică a Austriei. Era pe vremea împăratului
Iosif II. Acesta era un împărat cu idei liberale,
iubitor de popor, dușman al preoțimii catolice, încă
prea puternice, și protector al tuturor spiritelor
libere, care — în calitate de scriitori, funcționari
înalți, miniștri — îl ajutau să realizeze reformele
sale. Budai era cu siguranță un iosefinist, cași
Petru Maior, cași G. Șincai.

---

¹ În Ardeal, jud. Hunedoara.

² Sfânta Barbara era o mănăstire în Bräuner-Strasse (Obere
Br.-Str.). Se cumpărase dela călugării dominicani pentru colegiul
unui convict vienez. Biserica gr.-cat., din piața Dominicanilor, deci
deaproape, o clădise Maria Theresia (a. 1775), lângă vamă (Haupt-
mauth). Biblioteca amintită era bibl. Windhagen și bibl. Gschwind,
ambele lângă mănăstirea dominicană. Imprennându-le Iosif II a în-
temeiat biblioteca universității vieneze.

Intorcându-se acasă, în Ardeal, s'a dus la Blaj, să-și facă acolo vreun rost. Dar nu și-a putut face. La Blaj pe atunci stăpânia un episcop cu educație deplin străină, arhicatolic, sgârcit, făcând economii în paguba profesorilor-călugări și a teologilor hrăniți rău și fizicește, cași sufletește. Deci Budai fugi din Blaj și se duse în străinătate.

Ivindu-se un concurs pentru o funcție în justiție, Budai o ceru și, dându-i-se, plecă la Lemberg, în Galiția, printre străini: Poloni, Ruteni, Nemți.

Acolo a și murit.

3.

I. Budai-Deleanu trebuie să fi fost un om întrucâtva încăpăținat. I s'a și zis așa; i-a zis un scriitor, care cunoștea tradiția cancelarilor din Viena, Sartori, într'o carte publicată în a. 1830.

Budai avea gata manuscriptul unui dicționar latin-românesc. Guvernul vienez l-ar fi publicat pe speșele sale, dacă Budai s'ar fi înduplecat să adauge și cuvintele nemțești. Guvernul vienez germaniza bucuros, la orice prilej. Din îndărătnicie, a us *Eigensinn* (Sartori), Budai refuză oferta de-a adauge și nemșismele dorite de guvern; și dicționarul nu se tipări.

Pușintel încăpăținat va fi fost el și la Blaj și la Sf-ta Barbara, și la Lemberg; aceasta-i va fi procurat vreun spor de neplăceri; însă această semeție i-a întărit, de sigur, și atitudinea critică ce-a avut-o în viață și — în poezie.

4.

Viena fusese pentru Budai un îndemn de primenire culturală; dar nici Lembergul nu era un loc în care omul cult să se simtă rău. În Lemberg era universitate și oameni învățați, era destul mediu cărturăresc; câțiva dintre acei oameni se ocupau cu Estul monarhiei, ca geografi și călători; se ocupă și Budai cu Bucovina despre care scrisese, în limba germană, o cărticică publicată abia în 1894.

În Lemberg se cultiva și literatura; deci nici îndemnurile literare nu încetaseră. Deși departe de țara sa, el știa ce se petrecea în literatura ei începătoare: Dacă din Viena îi sosi Casti, scriitor italian (1802), din Ardeal îi sosi Ioan Barac (1801), biblia lui S. Clain, o broșură despre ep. Bob ș. a.

5.

Pe-atunci în Viena se scriau bucurosi satire și parodii, literatură critică. Astfel se scrisese Aeneis, Eneida lui Blumauer, poet neamț; astfel se scrisese marea alegorie politică a lui Casti Gli animali parlanti; ale căror discuții politice seamănă de aproape cu cele politice din Țiganiada (cântecul din urmă). Acest spirit al epocii a fost pricina că și Budai concepu, realiză și refăcu Țiganiada sa.

Însă în Țiganiada nu se află numai îndemnurile critice-comice amintite; ci se mai află și alte (multe) îndemnuri din literaturi diferite. Budai le-a și citat. Astfel apar sau transpar, mai puțin

în text, în versuri, dar mai mult în note: Homer, Herodot, Heraclit, Democrit, Platon; dintre Latini: Virgil și Ovidiu; dintre Italieni: Tasso, Ariosto; dintre Nemți: Klopstock; dintre Englezi: Milton. Poezie de legende Budai a cunoscut și din istoricul Iordanes; el cetise și legile Longobarzilor; din țările românești el citează pe metropolitul Dositei (Viețile Sfinților) și o cronică despre Ștefan cel Mare, și Mineele; iar de mai la vale, despre răsărit, cronicari bizantini (D. Honiates) și — chiar și Coranul! Scriind, amintirile din această literatură îi picurau în condei câte-o idee, câte-o figură de folos.

Dela înălțimea atâtor cunoștințe și mai ales dela înălțimea talentului său, Budai putea să privească spre toată viața a tuturor Românilor, cari abia se apropiiau domol de începutul renașterii lor.

6 .

În scrierea sa I. Budai-Deleanu a întrebuițat și mult material românesc. Cu acest material plecase el de-acasă, din Cigmău; pe drumul către Viena și Lemberg nu l-a pierdut; și-l depuse, parțial, în versuri, și în notele cu care-și explică versurile.

Basmul românesc apare prețuit ca basm, dar și ca conținut de „fapturi istoricești”; apar legende din Ardeal, de ex. a Retezatului; de acestea el, ca tânăr, multe auzise, care „acum nu se mai aud”, care se pierdeau așadar. Și cântece auzise destule: Pe Gruia a lui Novac, din baladă, îl imitează chiar. S'a mai silit să „bage în povestea aceasta toate zisele sau proverbiile de obște ce se obicinuesc la

țărani“, de ex: „La fala goală traista-i ușoară“. Și „frunza verde“ din doine o pomenește. Deodată cu doinele, cu baladele și cu poveștile el amintește ori descrie ori introduce în acțiune și credințe: Auzim de cărțile babelor, de iele, de ursitoare, de mama pădurii, de zâne și vântoase, de mama vânturilor.

Știind câte idei a luat din poporul său, pentru ca să le împreune cu cele din străinătăți și cu ale sale, cu cele originale, Budai se simția, totuși, original. Și de aceea zise odată: „Această operă nu este furată, nici împrumutată dela vreo altă limbă, ci chiar izvoditură noao și originală-românească. Deci bună sau rea, cum este, aduce în limba aceasta un product nou.“

Ba într'un loc poetul nostru a stat la îndoeală, dacă n'ar fi fost mai bine să o fi scris toată în vers românesc-popular: „Acestea încai se pot zice versuri cași cumu-s a noastre; mai bine făcea poetul acesta să fi scris tot cu de-aceste“, adecă să fi scris ca'n epitalamul ce-l cântă la un ospăț un lăutar.¹

7.

Idea de-a transpune satira sa și comicul său într'un mediu vrednic s'o poarte, este de aceeași origine populară. Se știe satira despre Țigani cari și-au zidit biserică din caș etc., și cum, de foame, s'au grăbit să și-o mânânce. La Budai Țigani zidesc un stat, se ceartă pentru felul de a-l întocmi și-și

¹ Pagina 245.

mânâncă statul, adică și-l dărâmă. O idee populară pur comică deveni la el serioasă-satirică. Discuțiile Țiganilor despre viitorul lor stat țigănesc sunt un prilej ca poetul să așeze 'n discursurile lor critica sa despre tot ce alcătuește un stat. Vorbesc Țiganii, dar, scrie Budai, Țiganii trebuiesc înțeleși ca măști ale altor oameni, căci: „toată povestea mi se pare că-i numai o alegorie în multe locuri, unde prin Țigani se înțeleg ș'alții, carii tocmai așa au făcut și fac cași Țiganii oarecând; cel înțelept va înțelege“. Cel înțelept va înțelege așadar, că un Vodă țigănesc este (că numai cel țigănesc poate fi) un Vodă fricos ori lacom ori prost; că episcopul nu poate fi așa cum și-l închipuește Țiganul, care se crede vrednic să fie episcop etc.

8.

De acest prilej Budai se folosește ca să discute și idei constituționale. Partea aceasta este foarte importantă, pentru că ea este singura dovadă intimă despre ce cugetau unii Români ardeleni mai trezi, pe la sfârșitul veacului XVIII și începutul veacului XIX.

Mulți oameni înțelepți se sculară...

Că monarhia este din toate

Cea mai bună.....

Unde unul trebile direge

Toate merg în bună rânduială,

Voia lui pentru toți este lege...

Cine toate relele nu știe

*In care pe cetățeni implântă
Neodihnița democrație...*

Alt orator descrie aristocrația; altul, re-
publica:

*In republică omul se ridică
La vrednicia sa cea deplină...*

Dar o notă adaoge: „Toți mișei mai bine voesc
o republică, ca să poată și ei sfătui și a se pune
la dregătorii!”

Toate formele au părțile lor bune, dacă poporul
este blând, dacă nu-i rău, din care cauză poetul și
cere ca obiceiurile să se dregă, pentru ca să „plăz-
mum cetățeni întregi”.

Biciul cel mai aspru Budai îl plesnește în fața și
pe spatele demagogilor (cântecul XI). Dema-
gogul țigan din opera lui Budai este Cucavel. Cucavel
este un nihilist:

*Noi voim să știm și să fim de față
La toate și poftim ca să hie
La toate și poftim ca să hie
Cum și haialaltă țigănie;
Iară toate ce voi ați așezat
Nu se primesc dintr'a nostru sfat.
Nește mișei învățați din carte,
Cu cuvinte alese, neînțelese,
Vor s'arunce peste noi o soarte:
Și supt greu jug doară să ne apese,
Dar nu! noi nu suferim odată
Cu capul, noi, cealaltă gloată!*

Fața de astfel de întâmplări și figuri Budai avu nevoie de un erou, căruia să-i atribue, prin contrast, toate însușirile de laudă ce nu le putea întrupa în Țiganii săi.

A găsit-o în Tepeș-Vodă!

Tepeș-Vodă este, pentru Budai, un domn de model, viteaz, bătăndu-se eroicește cu Turcii, de care Țiganii fug; drept și sever cu răii și cu lașii; gata de a se jertfi pentru neam; gata a se îngropa cu slavă în ruinele țării, decât de-a o lăsa, neapărată, pradă dușmanilor. Tepeș, astfel văzut, trebuie să fie și pilda generațiilor de astăzi.

Deci Tepeș este eroul, lașii comici sunt Țiganii; de-aici răsări și subtitlul operei: poemă eroi-comică.

Ca fel de poet Budai este un realist. El descrie precis, clar și concentrat toate întâmplările și figurile ce-i trec prin minte, care-i picură 'n condei. Bine-i să însemnez și că el își dă seamă de această forță a sa. El zice de pildă: „Aici se vede ca tipărită firea Țiganilor.“ „Eu socotesc că Țiganii sunt foarte bine zugrăviți în povestea aceasta.“ De aceea și în dialoguri vorbele puse în gura persoanelor sunt potrivite cu firea lor, cu rangul lor. „Caută a lua aminte că poetul, în voroava sa de obște, se ține pretutindene de chipul vorbeii de obște și întrebunțează cuvinte ob-

șiite între țărani.“ Într'adevăr așa este: I. Budai-Deleanul a voit și a reușit să desvoalte o limbă literară întemeiată pe stilul popular, din care, din când în când, a rupt vorbe de un arhaism și interesant, și tăios.

Realismul descripțiilor sale trece și în pasajele în care zugrăvește figuri fantastice, de ex. pe Satana.

11.

Intr'o privință, însă, Budai n'a fost meșter reușit: în compoziție, adecă la împletirea întâmplărilor ce le povestește, și în metrică, în alcătuirea versurilor. Cum compune el povestea, întrerupând-o pentruca să urmărească altă poveste, întrerupând pe a doua, ca să intercaleze al treilea incident — este oarecare confuzie. Pentru a nu pierde legăturile, cetitorul trebuie să fie atent, foarte atent.

Metrica este o parte însemnată din noutatea operei sale. Uneori strofele-i fac greutăți; poetul trebuie să siluească sintaxa românească, pentruca vorbele să între în metru sau să ajungă la rimă. De aceea de multe ori stilul său nu este neted, sună schiopătat; ceea ce nu exclude ca unele strofe să fi fost clădite magistral.

12.

Mare păcat a fost că opera aceasta nu s'a publicat dela prima sa formă, sau dela a doua formă, pentrucă Deleanu a scris-o de două ori, modifi-

când forma primă. Ar fi fost un eveniment de însemnătate mare.

Totuși, trebuie să ne întrebăm: În timpul lui Leopold al II-lea, care-a fost și al refacerii cenzurii catolicești și monarhiste, el însuși, Deleanu, ar mai fi încercat să o supună cenzurii? Supt Iosif II, apărând curajios, ar fi fost glorificat de mulții liberali iosefiniști, care se întinseseră și pe la noi; ar fi servit și el, cu scrisul său, pe împăratul care începuse a rupe și lanțurile sclăviei și întunecării culturale a poporului nostru. Dar supt Leopold II? În Ardeal l-ar fi socotit, poate, și pe el vrednic de furci. În țările românești nu existau tipografi de mărimea acestor fel de idei; și acolo l-ar fi censurat — mitropoliile. Și astfel scrierea rămase în ascunzișul dela Lemberg, până ce niște Moldoveni o găsiră, o cumpărară, până ce tot un Moldovean, Teodor Codrescu, o tipări întâia oară în „Buciumul Român“ dela Iași, în anii 1875—1877. Și astfel ea rămase o bucurie a generațiilor liber-gânditoare din ultimii șazeci de ani.

13.

Oamenii noștri dela țară, plugarii noștri de astăzi nu mai sunt prostimea dela ani 1790—1800. Astăzi ei știu ceti bine, astăzi ei înțeleg rosturile lumii și trebuințele vieții morale: Țiganiada va fi deci înțeleasă și de ei; să o cetească, pentruca să vază cum cugeta ordinioară un fecior de popă și cărturar mare despre felul cum ar trebui să cugete toată nația românească.

Textul retipărit în ediția de față a fost prelucrat de Virgil Oniț, fost profesor la liceul român din Brașov. Popularizator de știință literară, Virgil Oniț a avut o idee fericită. Ideea lui a stârnit cercetări; a provocat alte ediții complete; astfel Budai-Deleanu a devenit un intim al nației sale. Din „nemernicia“, adică străinătatea, în care se refugiase, ne-a copt un fruct gustos și recreator.

Ii doresc și ediției de față mult noroc, adică mulți cetitori.

G. Bogdan-Duică.

Cântul întâiu.

Cuprinsul pe scurt.

Pân'ce creștinii către lună sboară
Cu gândurile sale ațâțate —
Și osândesc eretici în soboară —
Turcul o Țară după alta bate.
Vlad împotriva îi stă cu vitează
Inimă și pre Țigani armeză.

1. Cuvântarea poetului către muză și către cititori.

Muză¹, ce lui Omir odinioară
Cântași a broaștelor bătălie,
Cântă și mie, fii bunișoară,
Ce se 'ntâmplă în mândra Muntenie,
Când înarmă Vlad-Vodă cu silă
Viteaza lui Faraon prăsilă!

Muză, mai spune cum vrură s'așeze
Un Craiu Țigani, și țară de moșie,
Cum încinseră-armele viteze,
Ba în ce chip și cu ce bărbăție,
Indrăsniră ei și la bătaie
Oblicind², că Turcii vor să-i taie!

¹ Muza este o zână aflătoare de știință și poezie.

² Afând.

Cum apoi prin o gălceavă amară
— Căci nu se nărăveau împreună —
Toți cari încotr'o se mprăștiară,
Lăsându-și țară, Vodă și corună;
Însă toate acestea se făcură
Din diavolească îndemnătură.

Că măcar, cel fără asemănare
Mai rău duh dintre toate, Satana,
Pururea în iad locașul său are,
Iar focul nestins îi este hrana; —
Dar totuș pe furiș câte-odată
Răsvrătind lumea, el se desfată.

O tu, hârtie mult răbdătoare,
Care pe spate-ți cu voie bună
Toată înțelepția de sub soare
Cu nebunia o porți împreună,
Poartă și-aceste versuri a mele,
Cum ți le dau, și bune și rele.

Apoi zică cine câte-o știe
Eu, cu mândru Solomon oiu zice:
Toate-s deșerte și-s nebunii!...
Și numai acela este fericit,
Care pe sine a cunoaște începe
Și firea lucrurilor pricepe.

Ascultați dară cu socotință,
Cum erau lucrurile pe lume,
Când murga lui Faraon semintă,
Nevrând a pricepe multe glume,
Intr'adins cugeta la domnie
Și vitează dete bătălie...

2. *Turcii iau dela Greci Constantinopolul
și-și îndreaptă gândul spre Țara
Românească.*

Acum a lui Constantin cetate
Căzuse sub mânil agarene,¹ —
Pentru că Grecii uitase a se bate,
Și le era mai drag a zăcea în pene,
Și a face Soboare pe întrecute,
Decât săbii a purta și scute.
Iar Turcul îngâmfat de-atâte
Biruințe mari și luminoase,
La toate țările creștine
Surpăciune și moarte jurase;
Cu șiraguri² crude și întărătate
Jăfua 'mprejuru-i țările toate.

Aștepta numai o norocită
Prilejire, ca și Muntenia.

¹ Păgâne.

² Armate.

Să-i cadă în mâini; căci necontenită
Vrajbă turburase boeria,¹
Și socotea că cu îmbieciune
Venind ei înșiși, țara-și vor supune.

Așa stau lucrurile europene
Când se 'ntâmplă această minunată
Istorie într'a Țării Muntene
Ținut, — precum se vede semnată
La cronica Ciparei în pergamină
De unde are și credință deplină.

*3. Vlad Țepeș era pe atunci domn al
Țării Românești și dușman al Turcilor.*

Vlad întâiu — zis cumplit — pe acea vreme
Era domn în Țara Muntenească,
Vrednic un erou ca să se cheme;
Nu fu el din cei, ce numai cască
La pungi și venituri, iar de țară
Nu le pasă, tocmai să și piară.

Ci mai vârtos după ce el stete
Dregătorul trebilor muntene,
Fără a căuta de-al său îndelete,
Ziua și noaptea fără de lene,

---

¹ Boerii se certau mereu pentru domnia țării.

Cugeta pentru de obștele bine
Așezând legi drepte și creștine.

Silință puinîl întâiu de toate
Spre a învăța pe junia română,
Cu ce chipuri armele 'nălțate
Să le folosească mai cu îndemână,
Steaguri să urmeze, la rând să steie
Incheiați, și cum răsboiu să deie.

Apoi văzând, că fără credință,
Turceștile noroade spurcate
Pretutindenea cu biruință
Au început pe creștini a-i bate,
N'a putut suferi, ci curândă
Jurat-a asupra lor izbândă.

Deci la toate lor împotrivă le stete,
Ceruții haraci¹ nu vru să le deie,
Dorind cu sabia să le arate,
Că el e bărbat, și nu femeie,
Și cum că un norod cu bărbăție
Supus altui nu poate să fie.

Era Vlad de pe vremele acele
Căpitan de mare hărnicie,
Știind a taberilor tocmele, —

---

¹ Dare în galbeni.

Pricepând adâncă măestrie
A trebilor oștene, — ură de moarte
Hrănind asupra Otomanei Poarte¹
Dar precum se 'ntâmplă totdeauna,
Că cel ce vrea să scoată la cale
Pe un norod și apucă să-l pună
La rânduială, pentru ale sale
Osteneli, bun cuget, și mari trude,
El mai mult rău, decât bine, aude, —
Așa fu și cu Vlad odinioară:
Mulți îl țineau de tiran — și multe
Scornise asupra lui de ocară,
Ca în urmă țara să nu-l asculte, —
Mai vârtos asupra-i să se întărite,
Crezând clevetirilor josâte.²
Totuș el cu mare sufletețire,
Fiind împodobit dela fire,
N'a căutat la această mișelie,
Ci, tocmai și prin a sa perire,
Vru să mântue draga sa țară
De jugul turcesc și de ocară.
Pentru aceasta dar, cu bună pază,
Formându-și el oaste neînvinsă,

---

¹ Împărăția turcească.

² Josnice.

Gloate păgâne cu mână vitează
De multe ori fugări și prinsă;
Iar pe cei prinși, cu moarte sureapă,¹
Făcea ca să-i tragă de vii în țeapă.
Acum la trei zeci de mii aproape
De tâlhari agareni² înțepasă,³
Nici lăsa pe nimeni să-i îngroape,
Ci vulturilor mâncare aleasă
Și corbilor de jaf ca să fie
Porunca, neîngropați să rămâie.
Până fu el în Țara Muntenească,
Nu 'ndrăsneau Turcii să pue mâna,
Ca înainte și s'o jefuiască,
Căci foarte li-era fără îndemână
A fi trași ca purceii în frigare; —
Și socoteau bine, — cum îmi pare.

4. *Mohamed al doilea, sultanul Turcilor,
pornește cu o mare oaste împotriva
lui Tepeș. — dar acesta nu se
înfricoșează.*

Mohamed al doilea cu nume
Stăpânea la Poarta Otomană,

¹ Aprigă, sălbatică.

² Agareni = Păgâni.

³ I-a tras în țeapă.

Care până aci gândea că-s glume
Ce făcea Vlad cu oastea munteană;
Iar mai pe urmă spre a sa mâhnire,
El se încredință, cu bună știre, —

Miră-se de ocarnica îndrăznire,
Și luând lucru la șocoteală,
— Cum avea în sine cumplită fire —
Ardea de mânie ca și o bală,¹
Hotărând a face izbândă amară,
Pentru atâta suferită ocară.

Era tocmai pe la Sânzieni,
Când a prigoni soarele începe, —
Când zefirul florile câmpene
Le 'ngână iar strechile surepe
Dela pășune vitele alungă, —
Iar păstorul șade la umbră pe dungă. —

Iacă zburând vestea, buciumul sună,
Că vin Turcii câtă frunză și iarbă,
Ca robiei țara să supună. —
Toți boerii se scarpină în barbă,
Cocoanele-și frâng albe mânuțe,
Lacrimi din ochi le merg unduțe.²

---

¹ Bală = bălaur.

² Valuri.

Numai Vlad cu inima nefrântă
Și înarmat pe păgânul așteaptă;
Nimic dela cuget pe el nu-l desmântă,
Toate-orându-este, toate îndreaptă
Spre pornirea păgânelor gloate,
Măcar să fie nenumărate.

*5. Vlad se gândește ce să facă cu Țigani —
mulți pe atunci — ca să nu-i fie lui spre
pagubă, iar Turcilor spre ajutor.*

Intâiu la munți trage toate bucate,
Femei, copii și fără putere
Moșnegi, — părăsind pustie sate;
Și toate ce sânguința cere
Spre apărarea sa, și a țării, face, —
Inșă numai una lui nu-i place.

Adică: că în Țara Muntenească
S'afla multă netrebnică laie,
De vița murgie țigănească,
Care nici în arme la bătae,
Nici în alt chip slujea pentru țară,
Ci era mai vârtos de povară.

De mult acum el o rânduială
Socotise cu dansii să facă,

Dar văzând că multă cârteală
Ar avea pentru asta să petreacă
Dela călugări și boierie,
Carii toți răzimbau în țigănie, —

Lăsase treaba pe altă, mai bună
Vreme, și iată acum socotea,
Că ar fi vremea ca la rând să pună
Țiganele ticăloase gloate
Ca, încai de nu pot țării s'ajute,
De a nu-i strica să nu fie ținute.

Că Țiganiii minte având isteată,
Drumurile prin munți știau toate,
Și lesne puteau fi de povață
Vrăjmașului, fiind ei prin sate
Imprăștiați. Asta dar îi pare
Lui Vlad, că ar fi greșeală mare.

Și adevărat, lesne la robie
Puteau să cadă ei; iar Sultanul
Ar fi putut printr'înșii să știe
Toate fiindcă bietul Țiganul
E fricos; dar și afară de frică,
El nu poate tăinui nimica.

6. Vlad face o oștire numai din Țigani. Aici
se vede înșășișarea oștirilor țigănești
și a căpeteniilor lor.

Vrând să ferească Vlad Vodă dară,
Află o mijlocire minunată:
S'adune pe toți puii de cioară,
Și să facă o țigănească armată,
Care într'un loc osebit să fie,
Ce 'n țară se 'ntâmplă, să nu știe.
Deci poruncă dăte în toată parte
Ca Țigani la un loc să se adune,
De cetatea Neagră nu departe,
Intre Alba și Flămânda, cum spune
Cronica, iar mai pe larg hârtoaga
Din mânăstirea dela Zănoaga.
Destul că peste puține zile
Acolo țigănia se strânsă
Cu șetre, copii și copile,
Incingând apoi arma neînvinsă,
Jurară lui Vlad-Vodă credință,
Cu toată a lor cioroiască semință.
Atunci Vlad-Vodă, ceată de ceată
Porunci să iasă la priveală
Țigănimea voinică, într'armată;
Apoi cu căzuta rânduială

Să treacă ca și gata de cale
Pe dinaintea Măriei Sale.¹

O Muză, rogu-te de astă dată
Să-mi dai viersul cu vrednice cuvinte,
Ca să pot cânta: cum înarmată
Țigănimea purceasă înainte
Cătră Inimoașa, cu vitejie,
Vrednic lucru ca lumea să-l știe.

⁶⁶
X Intâi dar dintre toți purceasă
Ceata lui Guliman, vestita:
Toți ciurari și feciori de casă;
Vai de acela care-i întărită!...
Trei sute erau ei pe îndelete,
Afară de prunci, muieri și fete.

⁶⁷
X Armele lor cele mai cumplite,
Erau furci și rude de șatră,
La vârf cu fier ager țintuite,
Cu acestea îndată trânteau de vatră
Pe vrăjmaș, de-aproape sau departe,
Acolo să vezi tu capete sparte!...

⁶⁹
X Ce să mai zic de al lor Voivod mare
Guliman voinicul! Oh!... Acela!
— De nu-l va prăpădi vre-o întâmplare —

¹ V. ilustrația de pe copertă.

X Nu va bate el în zădar lela,
Nici va zăcea prăvălit pe spate,
Când i s'or sfârși în traistă bucate.

X După aceștia veni ră înaintea,
Armați și-n rânduri tocmite bine,
Zlătarii, de inele și ținte
Făcători două sute... Iar cine
li duce și le este povață?
Tânărul Parpangel, și mândru în față.

X El se 'nrudea în dreaptă spiță
Cu craiu Zândadel, a cărui mare
Și peste toți înălțată viță,¹
Tocmai de unde soarele răsare
Cu soarele împreună răsărise,
— Precum cronica ciorească scrise. —

X Cel mai bun cântăreț din gură
Și din lăută era; minte isteată,
Având și tot felul de 'nvățătură
— Ce place la boeri în pălate;
In acest chip era Voivodul mare
Al zlătarilor, mergând călare.

X Iar după dânsul tot alese
Șiraguri, din fumegata lui ceată

¹ Un strămoș al neamului țigănesc.

Se duceau într'un rând tot câte șese,
Cărora urma cealaltă gloată
In pielcuța goală, golișoară,
Și sclipind de neagră, ca și o cioară.

Cei înarmați aveau buzlugane
De aramă și niște lungi cuțite —
Toți oameni înalți și groși în ciolane
Cu părul îmburzit, barbe sperlitate,
Haine aveau lungi, scurte, și învârstate,
Unii fără mâneci, alții rupte'n spate.

A treia ceată cu pașii mășurați,
Căldărarii mari de stat, se iviră,
Toți căciulați și la barbă afumați.
De tăria lor lumea se miră:
Taie arama ca și în șindrile
Și rabdă la foame tot câte trei zile.

Armătura lor era ciolane
Ferecate. Toți erau călare.
Dar unde mă tragi, o, tu Bălăbane,
Ducătorul acestor pre tare?
De ascultă țigănia de tine,
Eră de dânsa cu mult mai bine!...

A patra ceată venind se văzură
Fierării cu ale lor cumplite baroase,

X Apoi Cărbunării —, negri de zgură!,
Înarmați erau și ei cu coase,
Pe niște druguri lungi așezate
Și în forma lăncilor ferecate.

X Căpitanul lor era Drăghici, hăl cu minte,
Carele multe vremuri văzuse,
Și totuș din gură nici un dinte
Încă până acolo nu-i căzuse.
Acum ținea el a șaptea muiere
Și încă se simțea bine în putere.

X Trei sute de înarmați număra ceata,
Pedestime aleasă, fieșcare
Mergea voios și de război gata...
Purtau cu sine și de vânzare
Seceri, cuțite, foarfece, zale,
Și nu le lipseau — numai parale.

X Sosiră apoi în șireaguri groase
Lingurarii, cu securi pe spate;
Toți bine 'mbrăcați, cu barbe rase,
Și la brâuri purtând niște bărzi late,
Ce toate soiuri de lemne taie,
Armă prea bună și de bătaie.

X Povăța lor și vrednicul jude
Era iubitorul de dreptate

Neagul, — ce numai de o parte aude,¹
Și e cel mai bun meșter de covate,
De scări căuce, linguri, tăiere,
Hâmbare, răvare și de cuire.

Dar cine-mi va spune cum se cade
Ceata slăvită care acum vine?...

O, tu Apoloane², drăguțele bade!
Șoptește-mi vorbe și graiuri line
Că, fără de-a ta dulce însuflare,
Glasul meu putere nu are.

Aceștia erau — pe limba învățată
Grăind — aurarii; pe limba joasă
Însă băiași le-a zis proasta gloată;
Aceasta era cea mai aleasă
Ceată dintru toată țigănie;
De armați număra mai bine de o mie.

Aveau la dreapta sulițe lungi
Și niște săbii de-a stânga, scurte. —
Care știa cum sulița 'mpunge,
Cum de sabie trupul amurte, —
Acela trebuia să aibă frică
Și groază de astă ceată voinică.

---

¹ Bun judecător dacă numai „de o parte“ aude...?!

² Zeul poezilor,

745996
Iată pe dânsa cu fală-i duce
Tandaler inimosul, de care
Nu cutează nimeni să se apuce,
Aşa eră de harnic și de tare:
Frică nu cunoaște și nici spaimă,
C'ar umbla cu dracu, pisma îl defaimă.

Pe urmă în stoluri groase, ne'ncheiate,
Mergeau lăeții goleții droaie
Mâncători zădarnici de bucate,
Inarmați cu măciuci și maie,
Muirile cu prunci mici în spate,
Unii de tot goi, alții de jumătate.

Corcodel peste dâșii avea poruncă
Să-i povățuiască în rânduială;
Corcodel, care cu bobi aruncă
Și cu vrăjituri oamenii înșală:
Oricine ce fură el știe,
Spunându-i dracul din răspântie.

După ce toți în jur s'au așezat,
Rânduindu-se ca și-o cunună, —
Lăuda Vlad-Vodă, cu glas înălțat,
Ascultarea lor și voia bună...

Apoi tare le dăte poruncă
Spre Inimoasa îndată să se

7. *Vlăd le vorbește Țiganilor, așa cum s'a
găsit scris în cărțile țigănești.*

Cărțile din Cioara nu spun aice
Mai multe, — iar cele din Zănoaga
Mai adaogă încă — prin un — „se zice“ —
Și o voroavă a lui Vlăd-Vodă, întreagă,
Care el la cea 'ntâmplare o zise...
Iacăt-o, precum o aflai scrisă!

„Ascultați voi, cioare blestemate!
Iată că v'am dat arme voinice
Precum și tot felul de bucate;
Inșă, ca în zadar să nu vă pice
Pară în gură, zăcând voi pe spate,
Moșii vă voi da, pământuri și sate!

„Și de acum înainte, ca țărani
Ceilalți în mândra Muntenie,
Veți fi socotiți și voi Țiganii,
Dacă veți arăta hărnicie...
Numai cât trebuie lângă acele,
Să 'mpliniți și alte porunci ale mele.

Intre Bărbătești și între Inimoasa
Este un loc care Spăteni se chiamă...
Acolo țigănia zdrențoasă
Tăbărând va sta, și luând sama

De a face toate, câte Domnească,
Măria Mea va să-i poruncească.

„Să știți, că Turcii acum în țară
Au intrat, că toate ard și prădează...
Pentru-aceea fuga v'ar fi în zădară;
Ci mai vârtos cu arma vitează
A s'apăra e silit fieș-care
Și nici va rămânea vre-o altă scăpare.

„Pentru aceasta eu, ca și un părinte
Al țării și stăpân, v'am dat arme
Ca să vă apărați — dacă aveți minte —
Când ar căuta Turcii să vă sfărâme;
Căci aflând țigănimea nearmată
Ar putea-o prăpădi de-odată.

„Luați-vă dar aminte bine,
Ca nu doar să vi se acate în floace
Nescai ghiare turcești și păgâne;
Că apoi fără cap ce ați putea face?
Deci când ar da Turcii să vă bată,
Nici voi să stați cu gura căscată!

„Datu-v'am tot felul de bucate:
Multe legumi, oară¹ și poame,
Două mii de slănini afumate,

¹ Gâini, găște ș. a.

Să nu răbdați în tabără foame;
Zer destul, lapte acru și rachie,
Ca mai dragi armele să vă fie...

„Pe lângă acestea, coșuri de făină
Pentru mămăligă, multe sute,
Să vă fie la prânz și la cină;
Atâtea și de urdă putini umplute.
Iar voi, încărcând toate acestea,
Mergeți fără a face mare veste.

„Imbrăcându-vă în arme viteze
Ce v'am dat, purcedeți înainte,
Iară nimeni să nu cuteze
Inapoi să rămână — de are minte —
Ca amintere va trebui să moară
Fiind împuşcat ca și o cioară.“

8. *Țigani* mulțumesc Domnului pentru
daruri, dar îi cer oameni de pază împotriva
dușmanilor.

Atunci într'o gură gloata zisă;
„Mulțumim foarte Măriei Tale
De toate, iar mai vârtos, de clisă.¹
Ian viie acum dă hăi cu cealmale

¹ Slănină.

Să dee pă a noastră țigănie;
I-om sătura noi de bătălie!“

Apucând apoi Drăghici voroava;
„Luminate Doamne! In țara toată
— Zise — știm că ți-au răzbătut slava
Și nu este cineva să poată
Călca porunca Măriei Tale,
Ba nici pe departe să te înșale...

„Dar, să erți Măria Ta! — Se zice,
Că ar fi de tâlhari căile pline; —
Noi n'am vrea să avem cu dânsii price,
Ci am trăi cu toată lumea bine,
Și ne temem să nu ne slutească,
Ori ucidă, laia tâlhărească... —

„Rugăm dară pe Măria Ta, foarte,
Ca să ne deie pe drum vre-o pază,
Ori oșteni, ce n'au frică de moarte
Și de tâlhari cu groaznice obrază,
Și — dacă ar fi Domneasca îndurare —
Două sute or ajunge ne pare.“

Lui Vlad-Vodă nu-i păru străină
Această cerere țigănească,
Căci — drept vorbind — era de sfat plină...
Pentru aceasta, din garda Domnească,

Porunci, călăreți să-i petreacă
O sută, pân' la Valea-Seacă.

Cu cântări de drâmbe și de alăută,
Țigănimea, cu toate ale sale,
Încă într'acea zi fu petrecută
De ostași, la hotărâta vale...
Până aice cartea Zănoagăi spune,
Ce într'alte cronice nu se pune.

*9. Vlad bate pe Turcii intrați în țară.
Mahomed se oprește la Târgoviște.*

Iar cele care de acum urmează,
Intr'un chip se află în cărțile toate;
Și fieșcine poate să creadă
Acestor întâmplări adevărate,
Ce se vor spune de acu 'nainte,
De nu cumva toată cartea minte.

Intr'aceea vine cu pasul iute
Vrăjmașul păgân, suflând izbândă.
Nici Vlad — prin locuri cunoscute
Nevăzut urmând — vremea-și tălmândă,
Ci năvălind peste stoluri osebite,
Morții negre toate le trimite.

Ca lupul flămând, care sub deasă
Tufă ciulit, pe pânțece zace,

Când vede trecând o turmă groasă
De oi, sau alte slabe dobitoace, —
Pe cea mai de-aproape singurată
Răpește și fuge cu ea îndată :

Așa Vlad urmând oastea cea mare
Turcească, — ordiilor despărțite,
Neașteptat înainte le sare,
De prin locuri ascunse, dosite...
Și așa le știe zătigni¹ de bine,
Cât, nici măcar, unul viu nu rămâne.

Mahomed nici pe vre-un Muntean vede,
Nici de pierdutele gloate știe ;
Ci neoprit înainte purcede
Pân' la Târgoviște, unde pustie
Află cetatea... Se miră foarte,
Dar nu vrea să meargă mai departe.

. . . . .

Și tu, Muză dragă, fă odihnă,
Că destul cântași într'o suflată!
Deci să nu te vatemî la plămână,
Fie-ți destul acuma de odată!
Peste puțină apoi răsuflare
Ne vei spune și a doua cântare...

¹ Incurca, turbura.

Cântul al doilea.

Cuprinsul pe scurt.

Un viteaz cu mintea fluturată
Pornește și el în pribegie! —
Iar țigănimea noastră înarmată
Trimite la Vlad Vodă solie
Să ceară vreo cale mai scurtată
Și tot câte trei hodini odată.

*1. Despre Becicherec Iștoc, nemeș de viță,
ficiorul lui Becicherec Mișca, nepot lui
Becicherec Gruia.*

Bine-a zis odată, nu știu acum cine,
Dacă nu e minte, nici cap să nu fie;
Căci din mintea slabă pe cap vine
Tot răul. — Fericit, care știe
A-și procopsi mintea în cele mai bune
Și a nu o învăța la gânduri nebune.

Mintea e ca ceara, molișoară:
Ce formă îi apeși, aceea rămâne.
Și iarăși e ca o pană ușoară,
Care-anevoe într'un colț se ține...
Măcar ce vânticel o răpește
Și-apoi cine știe, unde se trezește...

De pildă întru aceasta să vă fie
Un viteaz cu mintea schimonosită,
A cărui minunată istorie
Aici vreau să fie povestită;
Căci — măcar cevași cam pe departe —
Tot are la Țigani noștri parte.

Tocmai pe aceeași vreme și viteaza
Pomenire cade a acelu mare
Becicherec Iștoc din Uram Haza,
Ce, din râvnă fără asemănare,
De a face un lucru de vitejie,
Acuma pornise în pribegie.

Becicherec se trăgea dintr'o viță
— Despre strămoșii lui — țigănească;
Dar' moșu-său ajunsese în spiță
De nemeș¹ prin Carte Domnească,
Căci mulți ani cu lăuta și țâmbale
Desfăta Curtea Măriei Sale.

După-aceea dobândind el moșie
Se ținea român — căci ungurește
Nu știa, măcar pe ungurie

---

¹ Nobil, boier. Becicherec era de fel din Ardeal, de pe Murăș. Era prea fălos de nemeșia lui și nu mai vroia să-și aducă aminte că strămoșii lui erau numai țigani. Ca toți nobilii ținea și el la nobilii maghiari.

Ii mai plăcea decât românește,
Cum și astăzi nemeșii mai cu seamă
Tot pe ungerie trag și să cheamă.

Pentru aceasta și un unguresc nume
Fiului său Mișca, el pusese;
Acest Mișca apoi eșind în lume,
Nu știu în ce chip el cumva auzise,
Că ar fi țigan, — de unde — se zice —
Că a întrat cu tată-său în price.

Grăindu-i: „Tată, mie-mi pare
Că nu m'ai născut tu, dar un crai,
Sau de bună seamă un domn mare, —
Căci nu simț în mine spre mălai,
Sau mămăligă, nici o plăcere,
Și gura mea tot plăcintă cere.“

„Hacimore!“ — Bătrânul de altă parte
Zice — „bine că lumea nu știe,
Că a fost cârpitor de ciure sparte
Moșu tău! — Acum de nemeșie
Te ține. Să-ți cam t a c ă nespălata!
Nu mai întreba cine ți-e tata!...“

„Că ți-oiu lăsa cu limbă de moarte
Să nu pomenești a noastră viță,
La copii și nepoți departe,

Ci mai vârtos, că dintr'o Domniță
Și dela Negru-Vodă purcede
Neamul nostru — să zici, — și ți-or crede.

„Cunoști tu, fătul meu, pe Vintilă¹
Care acum așa se ține mare?
Moșu-său cerșea pe uliță milă.
Apoi încăpând prin o întâmplare
La slujbă în Domneasca pitărie
In urmă au căpătat nemeșie,

„Și acum nepoții lui cu mărime
Fălescuse, că neamu' le purcede
Dela Balambir cel din vechime
Craiul Hunilor!... De aci se vede
Că tot nemeșul vrea să rudească
Din oareș-care viță Domnească.

„Pentru ce și noi 'nalta prăsire
A noastră să nu o luăm departe?
Ca toți viitorii să se mire;
— Mai vârtos cei ce nu știu carte —
Iar copiii noștri înșiși vor crede,
Că Negru Vodă început le dede.

„Când eram în Țara Muntenească
Și încă prunc am auzit odată

¹ Numele unui boier oarecare de pe vremea aceea.

De un Negru Vodă, ce din crăiască
Viță ar fi fost născut luminată;
Și ar fi fost un viteaz foarte mare,
Ce a domnit din munți până la mare.

„Socotind eu de unde mai cu cale
Ar putea și purcederea noastră
Să fie, aflai — măcar că la școale
N'am umblat — cu mintea mea cea proastă,
Că dela Negru Vodă: să vie
Toată neagra noastră seminție.

„Căci așa va crede fieșcare
Văzându-ne neagra familie, —
Cum că dânsa începutul său are
Dela Negru Vodă; asta-ți spun ție,
Ca să știi tu, și să spui la toți
Copiii de copii și de strănepoți.“

Aceste zice moșul celuia,
De care voim să cântăm aice,
Și se chiamă Becicherec Gruia,
Iar fiul său Mișca tot ce zice
Bătrânul — bine-și astupă în minte,
Ca să facă așa de acu 'nainte.

2. *Cîtitul zăpăcește pe Bécicherec Iștoc,
care se mîhnește din pricina iubitei
sale furate.*

Indată cît îi născu cocoana
Un cocon frumos numele-i puse
Iștoc, și-l dete apoi la Tismeana¹
— După ce mai mărișor crescuse —
La mănăstire, să învețe carte,
Și să mai vadă și țări departe.

Intr'o iarnă și 'ntr'o jumătate
Pruncul pînă la Psaltire-ajunsese,
Știa de rost ceasurile toate
Și cânta pînă la glas șese;
Patima lui — din toate mai mare —
Spre povești era și spre cîntare.

Destul, că învățase ca trei alții,
Și acum citise și Alexandria;
Mult se mira el de toți înalții
Voinici, dar mai vîrtos vitejia
Lui Alexandru în cap îi intrase,
Și nu vrea nici decum să iase.

Lângă acele apoi s'amestecară
Și alte povești, care el auzise

---

¹ Mănăstire în Olttenia.

Pe orbeți cântând la târguri, la țară,
— Că toate le avea la sine scrise —
Cum sunt: Mârza, Iovanu și Ioviță¹
Cu Anița, draga lui crâșmăriță.

Apoi Novac, bătrânul cel tare
Și Roman cu Goia nerănitul,
Și mai mulți viteji, pe care
li cântase lui Danciu Vestitul, —
Toți aceștia jurase arme să poarte
Asupra Turcilor până la moarte.

Dar îi plăcea lui și celelalte
Istorii pe lângă Alexandrie,
De marii viteji sau de fapte 'nalte
Voinicii năzdrăvani în pribegie
Umblând și bătându-se cu zmeii,
Ucigând balaurii și leii...

Sau fii de împărat, cercând frumoase
Fete împărătești de zei răpîte,
Zâne ajutătoare și miloase...
Una din cele ale lui mai iubite
Era Ileana Cosinzeana, care
li cășuna multă suspinare.

---

¹ „Viteji pe cari și acum îi pomenesc oamenii, în părțile acelea, în cântece bătrânești.“

Căci avusese și el în junie
O ibovnică, anume Anghelină,
Care de un ostaș din armadie,
Fu răpită fără de-a ei vină;
Nici se auzise de atunci înapoi
Unde e? De trăește? Și ce face...?

Iar el săracul atâta durere
Prinse în inima lui cea rănită,
Cât de multe ori îi venea a mere¹
În lume, căutând fata dorită;
Iar câte odată de dor și greață,
Să cumpenia să-și curme viață.

De aci încolo rău cuget își puse:
Ca să nu se însoare niciodată;
Și așa el tristă viață duse,
Pân' la vârsta de-acum adâncată,
Care precum la cronică scrie
La cincizeci de ani trebuia să fie.

Jalea adâncă, lungă, singurată,
Și trândava lui viețuire
Cu mintea de mulți ani atâțată
Prin povești, în urmă scrintire

---

¹ A merge, a porni.

La creeri i-au adus, — dar cum se știe,
N'avea numai un fel de nebunie.

*3. Becicherec Istoc se gătește să plece la
luptă cu smei, din a căror ghiară vrea
să scape pe Anghelina ce-i fusese furată.*

In toate alte era el cu minte,
Numai una i-se năzărisă,
De care nu putea să-l desmânte
Nime: adică — pe Anghelina închisă
Că ar ținea-o un zmeu într'o cetate,
Și numai el ar putea-o scoate.

Silindu-și el toat' a sa gândire
Află, că numai prin vitejie
Se poate învinge a zmeilor fire;
Că știa și din Alexandrie,
Că Alisandru se bătea cu racii,
Ce erau mai răi decât dracii,

Apoi cu furnici și cu alte bale;¹
Și pe toate el, sau cu putere,
Sau cu sfatul bun, urni din cale.
Acestea învârtea el cu plăcere

---

¹ Animale sălbatice, dihonii, balauri.

Prin mintea lui și de-altfel sucită
Hotărându-se să facă o ispită.

Ziua, noaptea, gândea cum ar face
Să ajungă și el odinioară
Coiful, zeaua și scutul să îmbrace,
Ca mergând și el din țară în țară
Bătălii să facă cu furnice,
Pe crai streini din tron să ridice.

Iată acum prilejul i-se îmbie
După cugetul lui tocmai bine:
Cât aude de prin țigănie,
Că turcul cu mare putere vine,
— Fiindu-i mintea de mult aprinsă —
Indată și el armele prinsă.

Cu cămașa de zale se îmbracă,
Care încă tată-său o cumpărasă
Dela un Bătăcui din Petrilaca,¹
In loc de coif, chivără mișoasă,
Naltă își pune în cap, ce se zice,
Că ar fi fost pe multe frunți voinice.

Destul că chivăra venind de departe
Dela Mandra până la Nandra, ajunsese
In urmă — măcar cu niște boarte —

---

¹ Sat în Ardeal.

Și la Becicherec, care o ascunse
În ladă, grijind-o foarte bine,
Ca să nu mai cadă în mâni streine.

De-a stânga încinse o sabie lungă,
Care în pod sub strașină aruncată
De mult acum zăcuse pe o dungă;
Și de rugină era cam stricată;
Totuși cum se arăta la făptură,
Era din prea bună călitură.

Dar, păcat, că greu se putea scoate
Din teacă, așa o prinsese rugină;
Un om slab de abia o purta în spate,
Și această greutate e pricina,
Din care suntem siliți a crede,
Că dela Han-Tătar ea purcede,

Dela care tată-său pe-o pipă
De spumă prin schimb o căpătase,
Iar sosind acasă, în pripă
Sub strașină în pod o aruncase,
Unde zăcea de mulți ani încoace
Vârâtă între niște poloboace.

Acuma era Becicherec bine
Înarmat, și destul de odată;
Dar, încă nu precum se cuvino,

Și precum cetise el odată,
Că de trebuință încă este
Un scut și suliță lângă aceste.

De suliță nu era sminteală,
Că ori-ce țigan o știe a face;
Iar a scutului bună tocmeală
Il mănă pe dânsu; acesta-i zace,
Acum adânc în minte și-i pare,
Că fără scut nu e nici un viteaz mare.

Spre norocul său vede o tipsie
Mare de aramă și îndată iacă
In scut o preface cum el știe;
Apoi pe mâna stângă o îmbracă:
Acum era și sulița gata,
Și iacă-ți voinicul Azebata.¹

*4. Sluga lui Iștoc se miră de nebunia, ce
i-a cuprins stăpânul. Incearcă să-l în-
duplece să nu plece, dar asta îl aprinde
și mai tare pe Iștoc.*

O slugă avea foarte credincioasă, —
Bucur Frățuț se chema — pe care

¹ „Az eb adta“ cuvânt unguresc de sudalmă, obicinuit
și ca glumă. Ungurul mirat de ceva măreț zice vorba
aceasta.

În slujbă, de copil mic îl luase,
Om scunducel de stat; însă tare
Și foarte minunat la cuvinte,
Avea — încât de seama lui — și minte.

Acestui striga Becicherec îndată:
— Bucure! Pe Ducipal¹ adu-l încoace!
Apoi tu pe loc de drum te gată!² —
Bucur caută la dânsul și face
Văzându-l așa de minunat
Din cap până în picioare într'armat.

În urmă zâmbind, zise: — „Stăpâne,
— De nu mă înșel — noi ca din poveste
Voim să trăpădăm în țări streine,
De bălauri mântuind neveste;
Căci cu aceste arme așa înfricoșate
Măcar cu ce zmeu te poți tu bate!“

Becicherec acum plin de sine
Ce zice Haicu³ nu bagă în seamă,
Ci se caută, cum îi stă de bine;
Însă mai vârtos scutul de aramă
Dintru toate-i place. — Haicul, cruce
Făcându-și, de aici mâhnit se duce.

¹ Numele calului său.

² Te pregătește de drum.

³ Haicu e porecla lui Bucur Frățuț.

„De bună seamă!“ — grăind în sine —

„Iară împresoară cele vântoase¹

Pe stăpânul! Zău nu-mi pare bine!

De când îl știu: așa spulberoase

Cugete eu nu văzui la dânsu,

De bună seamă iar l-au prinsu!

„Cine știe, doar și-a pus în minte

Să-și caute pe Anghelina furată,

De care el cu multe cuvinte

Toată ziua-mi spune câte-odată!...

Imi zice să fiu gata de cale...

Hâm, hâm! — cum văz — astea nu-s tândale.

„Așa dar, caută dela tine

Să mă duc, dulcea mea Sânziană!...²

Și să te părăsesc!... Ba mai bine

Piară cea pribeagă a lui flioncană

Decât să las eu pe a mea drăguță,

Pe tine, oh! Sânziană dulcuță.“

Socotind Frățuțu' în sine aceste,

Iar se întoarce cu inima frântă

La stăpânul-său, spuind cum este

Treaba, și jurându-se pe sfântă

---

¹ Zâne ce zboară noaptea cu vântul și au puterea să strice mintea oamenilor.

² Ibovnița lui Frățuț.

Vinerea, pe care el o păzește,
Cum că pe Sâmziana /o iubește,

Și cum că de-l va duce cu sila
De-acasă, ajungând la cea dintâi
Apă, prăpastie, și ori ce topilă,
Va sări de viu în ea; să știe
Stăpănu-său chiar curat această,
Pentru ce-l aduce la năpastă.

În urmă zise: — „Incai o dragă stăpâne,
Dacă a ajuns lucru pân' într'atâta,
Fă, ca nunta să nu fie mâine;
Apoi când îi vrea în toată clipita
Mă duc măcar prin ce țări streine,
Pân' la marginea lumii cu tine.“ —

Nemeșul în gânduri fluturate
Cufundat fiind, abia-l înțeleasă;
Lângă aceea se trudea cum ar scoate
Din teacă sabia ruginoasă...
Deci mânios și cu nerăbdare
Sudui de toți morții cui o are.

Iar după ce o scoase, aprig se scoală
Spre Frățuț, ca și când ar vrea să-i sboare
Capul — învărtind sabia goală. —
Sluga spăimântat îndată sare,

Și luând ușa cât e de largă,
Foarte spăimântat la grajd aleargă.

„Așteaptă tâlharule de munte“

— Răcni după dânsu' — 'ti-oiu da eu ție
Nevastă Sânziană și nuntă!“ —

Nici Haicu la suduit se îmbie,
Ci morții și cu rugile toate
Suduind, își pune gluga în spate.

5. *Iștoc și sluga-i o pornesc la drum.*

Era în grajd un armăsar bătrân
Șoreciu, cui și coama-i picase,
Și anevoie putea roade fân:

Ducipal de mult acu 'l chemase
Căci precum istoria lui spuse
Și Alexandru un Ducipal avuse.

Pe acesta Haicul înșeuat aduse
Iar domnu-său nezicând nimică,
Lucrurile toate la rând puse,
Și îmbrăcând apoi arma voinică,
Se aruncă lui Ducipal în dos,
Care gemând pleacă capul în jos.¹

Iar Haicului dede o iapă sură,
Pe care el însuși călărise,

¹ Ceeace dovedește că era cam bătrân calul.

Când în libovie¹ făr' de măsură
Pe Anghelina frumoasă pețise.
Abia se clătea de slăbană
Și după păr se chema Surană.

Ca și vitejii cei din vechie,
Haicului un scut și suliță-i dede
Și-i porunci ca el să le ție;
De-aci făcându-și cruce purcede.
Bietul Haicu după dânsul merge
Și de lacrimi ochișorii își șterge,

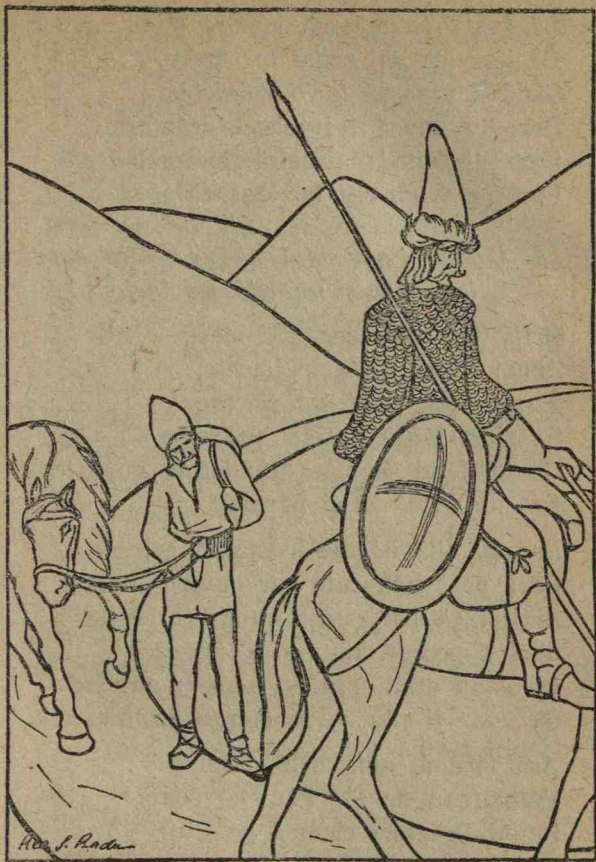
Ah! — oftând și zicând în sine —
Rămâi Sâmbziano sănătoasă,
Dacă nu fusei harnic de tine
Dragul tău de-a pururea te lasă,
Poate nu te-a vedea niciodată, —
Sau nu ca fată nemăritată.

Așa merge Becicherec 'nainte
Bucur după dânsul cu întristare,
Amândoi multe învățiră în minte,
Trecură prin Hațeg tot călare,
Neabătând nicăiri până la munte,
Unde în două drumu' li se răspânte.²

---

¹ Dragoste.

² Pe la Hațeg au trecut din Ardeal în Muntenia.

Becicherec Iștoc,

Lăsămu-l să meargă încotro știe,
Că i-om da noi acum în cărare,
Când a vrea să fac'o voinicie...
Deci tu, muză, pleac'a ta cântare
Spre țigănimea noastră înarmată,
Care pe drum era împrăștiată.

*6. Oastea țigănească nu prea are spor
la drum și se văd pricinele.*

Grija Țiganilor cea mai mare
Acum stătea toată în bucate.
A rămânea îndărăpt fiecare
Se silea lângă carele 'ncărcate
Cu tot felul de mâncări: iar la împărțeală
Era multă sfadă și păruială.

Dar, și altă nevoie le sta în cale
Căci pe nemâncate nu puteau merge,
Zicând că li-i greață cu gol în foale
Să tot meargă atâta și s'alerge;
Iar când erau sătui — puneau pricină,
Că le-ar fi rău — și făceau hodină.

Așa făcând, abia câte o milă¹
Călătoreau pe zi. Pân' ce odată
Bunul Drăghici chiamă pe Ciurilă

---

¹ O milă: 7 km. jum.

— Era într'o zi iar spre hodină așezată —
„Pasă“ — grăi — „strigă să se adune
Toți voivozii și fețele bătrâne.

„Că bune lucruri eu am și multe
De a le zice și a pune înaintea, —
Dacă ar voi doar să mă asculte,
Și m'or asculta de-or avea minte!“
Ciurilă îndată merse de-aicia
Și strigă întru toată țigănia :

„Tot omul să auză și să știe,
Că moșul Drăghici să strig mă mână,
Ca tot insu' la cortul lui să vie,
Cei care-s de vârstă mai bătrână,
Că multe are el să vă zică, —
Dar veniți curând ...'tul pe chică.“

*7. Sfatul căpeteniilor oștirii țigănești. Vorba
cu rost a lui Ghiolban căldărarul.*

Cum s'auzi aceasta în țigănie,
La Drăghici din toată partea vine,
Și s'adună murga boerie
Cu fețele cele mai bătrâne..
Iar, după ce toți în jur stătură,
Intr'această formă Drăghici ură:

„Voi, bărbați buni și oameni de-omenie!
„Dă mult am vrut să v'aduc aminte,
„Dă hele ce umblă pân' cuget mie,
„Iară dintre toate mai înainte
„Pare-mi-se, că ar hi mai cu treabă
„Să călătorim noi mai în grabă.

„Că dacă-ți umbla durmind pe cale,
„Cum voi făcurăți pân' acuma,
„Nu împliniți voia Măriei Sale
„Și-o să vă taie, mânca-v'ar ciurma;
„Că vai nouă de cumva ar înțelege
„Vodă, că voi dormiți zile întregă.“

Aici Ghiolban căldărariu' începe
— Necăutând că Drăghici nu gătasă
Cu vorba — „Toți carii vreau să crepe
„Dă căldură, grăbească, nu-mi pasă!
„Da' eu n'oiu merge de-a nădușita
„De-ar mai hi Vlad Vodă p'atâta.

„Iar dă vreți a face cum oiu spune,
„Să știți, că om nimeri mai bine;
„Să arătăm adică în plecăciune
„Domniei ca să nu ne mai mâne
„De-acum așa departe și de iute,
„Ci mai bine drumul să ni-l scurte.

Tigăuimea se îndreaptă spre Inimăsa.

„Să-și arate a sa domnească milă
„Și să arate ca să fie
„D'aici pân' la Spăteni numai o milă;
„Apoi să ne deie slobozie
„Dă a face tot trei hodini odată!...“
Aici voroava lui fu curmată,

Căci Avel striga din gura toată
„Ahăsta-mi sfat, mă, ahăsta-i mintel!...“
De-aci toată mulțimea adunată
Lăuda vorba și sfatul cu minte
Al lui Ghiolban, și îndată așezară
Solii să pornească până în seară.

Lângă acele ei mai hotărâră
După a lui Drăghici bună părere
Totuș să tot meargă câte o țară;
Dar, ca să poată mai cu plăcere
Călători țiganele gloate,
Au pus în frunte să meargă bucate,

Socotind bătrânii înțelepțește,
Cum că gloata silită de foame
Va căuta să meargă bărbătește,
Ca flămând pân-tece să-și întrame
Hotărând asta tot însul întoarse
Acasă și adunarea se sparse.

8. *Solia merge la Vodă și acesta le îm-
plinește rugămintea.*

In cea zi și numita solie
Purceasă; ea fu din două fețe
Cele mai harnice în țigănie
La cuvinte și gânduri istețe:
Unul Gârdea cel cu gura strâmbă,
Celălalt Găvan cântăreț în drâmbă.

Făcând ei cale de multe zile
Dederă în urmă prin o 'ntâmplare,
De straja lui Vlad lângă o moghilă,
Ce cătră dânșii strigă: „cătare!”¹
Iar dacă pricina le auziră,
Până la Vlad îi povățuiră,

Care în puține vorbe le zisă:
„Mergeți voi la ceilalți în pace!
Spuneți că așa porunca e scrisă,
Ca dintru acel loc, unde acum zace
Hodinind a voastră țigănie,
Pân' la Spăteni o milă să fie!”

Cu acest bun răspuns mândra solie
Cât mai de grabă de aci purcese
Drept cătră înarmata țigănie;

¹ Intrebarea sentinelei; a cătarei ești? — sau cine ești?

Carea, de locul unde o lăsase
De parte acum mergea pe apucate,
Vrând să nu rămâe de bucate.

Auzind această milostivă
Poruncă, de strigături și uiite
De la mic și mare de o potrivă
Răsunară tufele înfrunzite,
Și într'acea zi pân'se făcu seară
Tot întins băură și mâncară.

. . . . .

Ian să abatem și noi, Muzișoară,
La cea crâșmă coala nu departe,
Ca să bei unu sau două pahară
De vin, dacă ți-ar fi sete foarte;
Că precum văd eu aici ți-e voea
Să curmi și tu cântul al doilea.

Cântul al treilea.

Cuprinsul pe scurt.

Urgia slută dintru înălțime
Vede toate și rău se întărită,
Oblicind armata țigănime;
Merge la Iad, pe Satana invită
Care — ieșind — pe Țigani desmântă;
Lui Parpangel rău cărțile îi cântă.

*1. Urgia — zâna răutăților — se înfurie pe
Țiganii înarmați și se duce la Iad, de cere
ajutor Satanei.*

De-ar fi muritorii între sine
Sinceri, nevicleni și cu dreptate,
Poftitori unul altuia de bine, —
O, ce traiu și zile desfătate
Ar putea pe pământ să petreacă
Seminția omenească săracă!

Nu ar fi atunci bătăi nici războaie,
Clevetiri, pizmă și dușmănie;
Nu ar căuta unul pe altul să despoaie
De viață, de averi și moșie;
Nu ar striga țăranul cu plânsoare,
Că domnii beau crunta lui sudoare!

Colo spre miază-noapte cam departe,
Sus în văzduhul întunecos,
Este un loc — precum scrie la carte —
La țara Căpcăunilor în dos:
Unde neîncetat bătălie
Face asupra stihiei stihie.

O zână rea țara stăpânește,
Care nu suferă nici un bine,
Toate spulberă și desunește,
Alungă, sfarămă, strică ce îi vine
Înainte, — Urgia, zâna se chiamă, —
Rea prăsilă din tată și mamă.

Vânturi pe lângă dânsa turbate
Viscolind în volbure se întoarnă;
Bălauri și alte înveninate
Bale șueră: noapte și iarnă
Este acolo; iar zi înseninată
Nu s'a pomenit, niciodată.

Pământul împrejur e făr' de roadă,
Aduce numai brumă și ghiață;
Fiere sălbatice una pe alta pradă,
Una pe alta sfarmă și desmață;
Căci, nepoftind una alteia bine,
Vecinică luptă fac între sine.

Privind acea zână de sus la toate
Ce în lume se fac, văzu zdrențoase
Gloate țigănești într'armate
Cu securi, ciocane și baroase.
Indată se umplu de crudă fiere
Și rânjind colții își rodea în ghiere.

Pentru că nu rabdă sluta zână,
Ca rândul bun oamenii să-l păzească, —
Drept aceea de mânie acum plină,
Ea caută numai să-și izbândească
Asupra Țiganilor; și iacă
Intr'o deasă negură se îmbracă.

Și pe aripi de volburi cu furtună
Incălecând jos la iad pogoară;
Pe unde merge vâjâie și sună,
Vântură, împinge tot și oboară...
Chiar și pre diavoli îi prinse mirare
De această cumplită înviforare.

Iar, după ce stete cu îndrăzneală
Înaintea negrei Măriei Sale
Satane, care cu multă fală
Stăpânește a Necuraților vale,
Ridicând ea sprânceana sumeață,
Zise amenințând pe dracii în față:

„Satano! De nu mi-ai fi părinte
„Și de n'aș fi întâi născută ție,
„Când căzuși din cer — de ții tu minte —
„Mă făcu cu tine oarba Nebunie
„N'aș căuta ca aici este a ta țară,
„Ci ași grăi cu tine într'alt chip doară.

„Unde-i inima ta cea neînvinsă?
„De nu ieși în lume? Ce frică
„Intr'atâta sufletu-ți cuprinsă?
„Nu vezi ce năprasună se ridică
„Asupra ta pe pământ afară
„Și cum vor să te facă de ocară?

„Iacă și Țigani mișei caută
„A se apuca de vre-o rânduială
„Părăsindu-și ciocane și lăută,
„Și, înarmați pe Mahomed se scoală:
„Li văzui sfătuind cum să ajute
„Lui Vlad cu sfatul și cu vârtute.

„Iar tu șezi aici fără de grijă,
„Necăutând unde Vlad poposește,
„Care acum și pe Turci îi bagă în grijă,
„Perzându-i cu țapa tirănește.
„Și se poate zice cu de-adins
„Că, Vlad Vodă încă n'a fost învins.

„Singur pe acesta de-l lași în pace,
„Gata e a stinge toată turcimea!
„Iar iadul tău atunci ce va face?
„Unde-ți va fi slava și mărimea
„Că ai scornit legea mahometană?
„Înțelesu-m'ai acum Satana?”

Aceasta grăind, ca și curcânul
Intărâtat se umflă, și insuflă
Celuia în inimă tot cătranul
Său turbat; iar Satana abia suflă
Acum de venin și de mânie:
Luând-o de mână apoi: „Vai mie!”

— Răsufând zise — „fiică iubită!
„Pe aceasta te cunosc adevărată
„Prăsila mea! — dar fii odihnită!
„Acuș vei cunoaște, că al tău tată
„Tot acela-i, care odinioară
„Vru pe Domnul din cer să doboară...”

*2. În vreme ce Țiganiii se odihnesc și se
sfătuiesc de luptă, Satana își bate joc
de ei. Urâta proorocie a lui Drăghici.*

Tocmai era într'o zi de hodină;
Tabăra poposea de cale lungă,

Iar cei din vârstă mai bătrână,
Adunați fiind, zăceau pe dungă,
Și începuse a grăi cu isteție
Despre arme și despre bătălie.

Voivod Guliman purta cuvântul,
Sfătuindu-le cu încredințare
Cum — fiind legați cu jurământul
Să aibă pentru toate pază mare —
Ar trebui lucrul să-l tocmească,
Ca vrăjmașul să nu-i năpădească.

„Bărbați buni, oare n'ar hi mai bine,“
Zise, — „până a păși mai departe,
„Aici să ne armăm cum se cuvine?
„Că nu se știe din care parte
„Vrăjmașul vine, și trebuie a ne teme
„Că la primejdie n'o să avem vreme.

„Trebue dar ca toți hăi călare
„Naintea taberei să purceadă
„Armați, cercetând oare din care
„Lature Turcii taie și pradă.
„Văzându-i, apoi cum pot dă tare
„S'alerge dându-ne înștiințare.

„Iară noi cu tabăra hea groasă
„Atunci auzind, că vin dă'ncoace,

„S'apucăm fuga hea sănătoasă
„Incolo; și să mergem în pace,
„Până când ne vor purta picioare;
„Numai să scăpăm dă la strâmtoare.“

Răzvan fierarul atunci se scoală,
Și într'acest chip rostul său deschide:
„Bine se zice: la fală goală
„Traista-i ușoară? Zău că-i d'a râde
„Cum Guliman a fugi ne 'nvață,
„După ce ne armă cu mintea îndrăzneată!

„Dar câz! dă n'avem chef dă bătae,
„La ce să purtăm atâta pază,
„Că doară Turcii nu ne tae?
„La ce s'apucăm arma vitează?
„Când fără arme ca fără povară,
„Fuga vine cu mult mai ușoară.

„Aici Gulimane altă putere
„Nu este, fără, sau a te bate
„Pentru piele, copii și muiere,
„Cum și pentru dragile bucate,
„Sau aruncându-ți arme necrunte
„A fugi gol golișor la munte.“

Răzvan era ceva să mai zică,
Când Vlaicu lingurarul începe

A râde, și glasul său se ridică :

„Eu nici într'un chip nu pot precepe

„Ce se învârtește vouă prin minte,

„Ca și când ați avea boală hierbinte;

„Încă nici veste nu-i să vie

„Turcii și iacă unii că se gată

„Dă fugă cu mare vitejie;

„Iar alții să cocorăsc îndată

„Și vor să taie în vrăjmași ca în clisă;

„Dar amândouă părțile visă!

„In ce chip am venit până aice,

„Așa să mergem dar și de-aice

„Iar dă ni s'ar pune doar' în price

„Cineva pe drum cu vrăjmășie,

„Totdăuna are să ne păzască

„Răgula noastră ha țigănească.

„Adică fruntea hălui mai tare

„Să plecăm cu multe rugăminte

„De-om vedea că'n fugă nu-i scăpare; -

„Iar când cu năvala hierbinte

„Ar da pă noi mai puțină lae,

„Să stăm și noi vârtos la bătaie!“

„Să mă bată Dumnezeu, că bine

„O nimeriși Vlaice, tocmai în gură

„Ahasta-mi era: dar și alta-mi vine
„Lângă ahaia în gând!“ — barba cea sură
Ștergându-și Gogu zise —: „Ce om face
„Fără dobe și trâmbiți răgace?

„Apoi și fără steaguri sau povață
„Și fără de un bucium mie-mi pare
„Că nu-i nici o tabără îndrăzneată!
„D'elea întâiu să faceți însemnare,
„Hele-lalte apoi să hie,
„Cum Vlaicu v'au zis pă dăscălie,

„Numai cât încă o răgulă bună
„Țigănească am să v'aduc aminte:
„Că să călătorim totdăună
„Aproape dă păduri; căci nu minte
„Vorba veche: cumcă paza bună
„Ferește primejdia totdăună.

„Intr'ahăst chip văzând noi departe
„Că vine dușmanul cu putere,
„Apucând tufa scăpăm de moarte:
„Iară pe câmp — după a mea părere —
„Ca un epure fuga de-ai întinde
„Totuși iuții gonaci te vor prinde.“

Guliman era să mai înceapă,
Că încă tot sfatul său nu spusese:

„Toate aheste nu plătesc o ceapă!“
Zise el; și abia din gură-i ese
Acel cuvânt, când dintru înălțime
Rău Satana privind, cu iuțime

Mai jos se slobozi; și de-odată
Mutându-și în corb fisionomia,¹
Făcu de-asupra lor sburată
Rotundă, împrejur ca ciocârlia;
Și lui Guliman care pe iarbă
Șezând ură, i se cufuri în barbă.

Croncănind apoi chă! câr! îndată
Pieri, și merse dintr'a lor față.
De această arătare minunată
La toată adunarea căzu greață;
Iar ștergându-și barba Guliman
Sudui de mamă pe croncan.

Toți stătură cu gura căscată
Ochii înholbându-și către stele,
Pân'ce Drăghici după o bucată
De vreme, suspinând cu jele,
Grăi: „Hăi! mult mă tem d'ahastă,
„Să nu cază pe noi v'o năpastă.

---

¹ Satana s'a prefăcut în corb.

Drăghici era pe vremile acele
Cel mai bătrân din cetele toate,
Care prorocea bune și rele,
Ce se 'ntâmplau în țară și prin sate,
Toți pe acesta ca pe un proroc mare
Ascultau cu multă încredințare.

„Auzit-am“ — zise el deodată —
„Dăla Dada, D-zeu să-l ierte!
„Că mare nevoie are să pată,
„Ba și cu moartea va să se certe
„Ah! p'a cui cap să spurcă doară
„Ori croncănește un corb sau o cioară.

„Pentru ahaia vă luați aminte,
„Că nu cumva drept ha bătaie,
„De care vă sfătuiți înainte,
„Lui Guladel bine să nu-i pae,
„Și pân' hastă arătare cerească
„Vrea de primejdie să vă ferească.“

Iar Ne agul, judecător subțire
— Cum avea năravul câte-odată —
La dânsul cu ciudoasă zâmbire
Căutând grăi: „Dar' ian mai înceată
„Badeo Drăghici a proroci rele
„Și-a ne mai descânte tot belele!

„Ahaia noi știm și fără tine,
„Cumcă hălui p'a cui creștet șade
„Un corb sau cioară, nu-i merge bine:
„De-ai vorbi tu la niște cirede
„Dă boi, ți s'ar crede doră,
„Dar noi n'am mâncat ceapă dă cioară.“

*3. Zăgan ursarul aduce vestea, că Romica
fata lui Răzvan, a fost răpită. Urmarea
e zarvă mare între țigani.*

Până să sfădesc aceștia 'ntre sine
Iacă Zăgan ursarul aleargă
Intr'un suflet, iar dacă vine
La cea ședință mare și largă,
Unde s'afla cinstita adunare,
Abia răsufând zise: „Oh ce'ntâmplare!“

Atunci mirându-se gloata murgie
Sta cu gura de o palmă căscată,
Și ochii bolboiați, așteptând să vie
Doară lui Zăgan graiul odată,
In urmă, după multă silire
Ursariul își veni ceva în fire.

„Oh!“ striga el; „Voi nu știți nimica!
„Ce întâmplare voi spune jeloasă;

„Vaileu! că vi s'a răpit Romica
„Lui Răzvan — Romica ha frumoasă!“ —
Asta auzind toți ca muți stătură
Inholbându-se întru a lui Zăgan gură.

Cei mai mulți îndată se sculară
Și adunarea era să se spargă,
Când sumețul Tandaler în poară
Se pune zicând: „Lăsați să meargă
„Pă hăi căror dă dânsa le pasă
„Ce aveți voi cu Romica frumoasă?

„Fugit-a-fi doar cine știe
„Cu ce fel de țângău, pentru care
„Doar va hi simțând și libovie¹;
„Iar nouă pentru o fată fugare
„Nu se cade a lăsa lucru'n două —
„Așa grăește Tandaler vouă.“

— „Ba, latră Tandaler ca și un câine.“ —
Tânărul Parpangel atuncia zise: —
„Un fleac și om dă nimic el rămâne
„Până va dovedi cele zise.“ —
Aceasta grăind cu buzduganul
Amenință mânios țiganul.

---

¹ Dragoste.

Iar mândrul băiaș mult stete
Zăpăcit, neștiind ce să facă;
Căci mai bine voia să-i arate
Cu mâna, decât prin vorbă seacă,
Cum să Parpangel n'are dreptate,
De nu îl apuca Bratul de spate.

Acesta și cu mulți alții'l opriră
Și nu putu la celalt pătrunde:
Dară nici lui Parpangel slăbiră
Coardele; văzând că nu răspunde
Vrăjmașul; deci la dânsul cu iuțime
Sări îmbulzindu-se prin mulțime.

Ii sdrobia capul tot bucățele
Cu greu buzduganul său de aramă,
De nu-l sprijinea-i tu Viorele,
Care bine băgaseși de seamă,
Că Parpangel stă gata să deie
Și-l opriși ținându-l de minteie!

Apoi mai mulți de o parte și alta
Mestecându-se, de abia îi despărțiră,
Că de nu, doară sângele baltă
Curgea: și unu pe altu făcea tot țără.
Totuș măcar că ei despărțiți fură,
A sudui nu încetau din gură,

„Așteaptă tâlharule dă câne,
„Așa nu-i scăpa tu totdeauna.“
Striga Tandaler, pe care-l ține
Bratul, Danciul și mai mulți împreună;
Dar zlătariul zicea: „Vină încoace
„Cioroiule, dacă moartea îți place.

Așa dintr'o micșoară scânteie
Se scornea poate o mare văpaie;
Pentru o mândră tânără femeie
Erau doi viteji mai să se taie,
De nu-și aducea zlătarul aminte
De a lui Zăgan groaznice cuvinte:

Adică pe draga sa Romică,
Că o furase cineva cu silă.
Deci nezacând nimănui nimică
Gândi să meargă după copilă,
Apoi, aflând-o, să se întoarcă iară,
Să facă pe băiaș de măscară.

Era, cum s'a zis, Romica fata,
In toată tabăra mai frumoasă.
Fată în păr... și încă nemăritată:
Parpangel pe ascuns o încredințasă
Și tocmai într'acea zi cununie
Și fără de popă era să fie.

4. *Romica a fost răpită și asta e pricina
amărăciunii lui Parpangel. Satana îl măn-
găie, căci tânărul țigan se trezește cu
Romica în brațe.*

Pogorând Satana dintru înălțime
Hotărâse cu chipuri viclene
Ca să momească pe țigătime, —
Văzându-le ușoară, ca pene,
Mintea, și vrea din drum să-i abată
Prin o 'ntâmplare minunată.

Știind el, că a Romicăi frumuseață
Mai la mulți tineri țigani plăcuse,
Invelind-o într'o neagră ceață
O răpi din tabără și o duse;
Gândind prin aceasta s'oprească
Dela drum tabăra țigănească,

Lângă tabără, cam după spate,
Un codru des era și foarte
Bătrân; se zicea împrejur prin sate
Că, tăiate, frânte, sau întoarte
Ramurile nu-i pot fi de nime,
Precum s'au pomenit din vechime.

Multe năluci acolo se arată,
Ce pe oameni sparie și înfioară;

Îar care cutezând întră odată,
Ori că nu mai nimereste afară,
Ori de mai iasă, touș oare-câtă
Vreme îi rămâne firea smintită.

Acolo pe Romica stăpânul
Iadului Satana o duse, și îndată
Desfăcându-și groasa ceață sânul,
Copila se trezi într'un palat
Mândru și domnește împodobit,
Până și la vatră era poleit!

Pierderea Romicăi în țigănie
Umpluse pe mulți de jale și frică.
Dar o tânăr Parpangele, ție
Nu-ți mai ticnește în lume nimică,
Și te mistui cu jale nespusă,
De când Romica ta se răpusă!

După ce prin tabără și-afară,
Pe luncă, prin văi și la dumbrave,
Pârlitul o caută până în seară,
Slăbindu-i picioarele cimpave,
In urmă de dor și jale mare,
Să trânti jos și vru să se omoare.

„Ah, ursită neagră și păgână“

— Strigă cu lacrimi și plânsoare —

„Cum de-mi răpiși tu iubita zână?
Ah, cum de-mi întunecași al meu soare
Iar de-mi iai a traiului dulceață?
Pentru ce-mi cruși ahastă viață?

„Vai! Mie ca sufletul dragă Romică,
Scumpă, neasemănată copilă,
Decât mursa proaspătă mai dulcică,
Decât turtureaua mai cu milă,
Decât o mielușică mai blândă,
Mai netedă decât o oglindă!...

„Mai oftată decât umbra de vară,
Mai dragă decât vremea senină,
Mai lucioasă decât steaua de seară!
Deh! Vină-mi o drag suflete, vină!
Dulce Romică și bunișoară,
Nu lăsa pe Parpangel să moară!“

Și atunci săracu, își făcea chiar moarte,
Să fi avut un cuțit la sine;
Însă tabăra era departe,
Și împrejur nu vedea nici un spine
Să se împungă; nici groapă sau apă
Sărind într'ânsa să se potoapă.

După ce mult el jeli și plânse,
În zadar dorind moartea amară,

În urmă cât e de lung se 'ntinse
Pe iarbă; — iar somnul ce în de-seară
Zburând adoarme toate jivine,
Și pe dânsul coperi cu aripi line.

Însă lucrul cel mai de mirare,
E, cum că bietul țigănaș aice,
Unde se culcase în supărare,
Afla ziua cea mai de ferice;
Căci a doua zi dimineață
El se trezi la Romica în brață.

Mulți or' zice: cum poate să fie?
Dar eu zic, foarte lesne. — Și iacă
În ce chip: — adecă prin drăcie
— Și ce nu poate dracu să facă! —
Satana tot într'acea polată¹
Il duse unde era a lui Răzvan fată.

Asta am căutat să v'o spui 'nainte,
Că să ne putem la viitoare
Mai pe lesne înțelege în cuvinte;
Căci cântarea aici sfârșit are,
Iară cântărețul bărbătește
De a patra cântare se gătește.

---

¹ Palată, palat,

Cântecul al patruilea.

Cuprinsul pe scurt.

Sfinții din Raiu spre ajutor aleargă
Muntenilor; — iar o vrăjitoare
In zadar pe draci bate cu vargă
De sânger... Rău Satana se sperie
De fulgerarea lui Sânt-Ilie;
Sân-Mihaiu merge spre bătălie.

1. Sfinții îl ajută pe Vlad-Vodă împotriva păgânilor de Turci.

O, fericite timpuri bătrâne!
Când se pogorau câte odată
Pe pământ Sfinții, din cer cu lumină
Strălucind, sau ca pe cei răi să bată,
Sau ca celor credincioși să ajute
In scârbe și să le dea virtute.

Acum pare că ceriul de lume
Și-a uitat cu tot și nu mai bagă
Seamă de oameni, lăsând să îi sugrume
Nevoile întru viața întreagă...
Ingerii nici în vis acum se arată
Să ne învețe vre-o taină ciudată.

Cu adevărat eu altă pricină
Nu aflu, fără că, sau nici o credință
Noi n'avem acu, sau prea puțină;
Inșă a bătrânilor socotință
Răzema pururea în lucruri sfinte,
Ceriul având ei în suflet și'n minte.

Dar ori de unde aceasta să purceadă,
Destul — că pe vremea lui Vlad încă
Sfinții — oblicind atâta pradă,
Ce făceau Turcii în creștini și adâncă
Răutate, — pre pământ veniră
Și Muntenii prin ei biruiră.

Aceasta nu numai că se zice,
Dar se află și la cronică scrisă;
Pentru aceea scrisei și eu aice,
Cum Geanalo măestrul mi-o zise,
Și cum se află în cărțile cioroești,
Care, zău! că nu sunt povești.

Luna scăzuse de a treia oară
Și iară crescând se făcea plină,
De când oastea turcească varvară
Jefuia stăpânirea română;
De robiri multe și de cruzie
Rămăsese țara mai pustie.

Numai țigănia noastră armată
Intr'atâtea valuri și asuprele
Era întreagă și nevătămată,
Scăpând oare-cum ca printre ele.
Era într'o zi de vară senină,
Când dintru a raiului grădină

Sân-Spiridon prin o întâmplare
Privind în jos ca să mai vadă
Ce fac Muntenii: — „Au! vaileo!“ — tare
Strigă înspăimântat; iar o grămadă
De sfinți de prin prejur îl întreabă:
— „Ce ți-e, Spiridoane, și ce treabă?“

„Oh!“ zise, „dar nu vedeți ce-mi este?
„Pierit-a Țara mea Românească!
„Piere și cinstea mea la neveste;
„Nu fu țară unde să mă cinstească
„Ca'n Muntenia; și acuma toată
„O văzui de Mohamed prădată.“

Toți Sfinții caută apoi și se miră
De mulțimea taberei păgâne,
Toți umeri și capete clătiră;
Pân' ce Sân-Nicoară adânc în sine
Cugetând, din buzele sfinte
Slobozi următoarele cuvinte:

„O cuvioșilor! Mie-mi pare,
„Că nu-i vreme de a clăti din spate,
„Sau a jelui fără de ajutorare,
„Așteptând până vor fi surpate
„Bisericile noastre de păgâni,
„Dar ian să ajutăm și noi pe Români!
„Drept aceasta tu, Spiridoane dară
„Luând voinicii noștri în tovărășie
„Pe Gheorghe cu Medru jos te pogoară¹
„Și ajută lui Vlad la bătălie,
„Așa gândesc eu că ar fi mai bine,
„Insă n'așteptați de azi până mâine!
„Dar mai curând trebuie a merge,
„Că altminterea poate fi zădară
„Ajutarea. — Cești doi pot s'alerge
„Degrabă, fiind călăreți, — iară
„Tu pedestru (precum e'n canoane)
„Trebuie să mergi, o Spiridoane...”

Sân-Gheorghe cu Sân-Medru fiind de față
Intărea sfatul lui Sân-Nicoară:
Numai Sân-Spiridon avea greață,
Căci nu văzuse nici odinioară
Vre un război, având inimă blândă
Din fire și ne iubind izbândă.

¹ Pe Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru.

Sân-Gheorghe îndată sabia 'ncinsă
Și îmbracă zeaua nestrăbătută,
Coiful, scutul, sulița neînvinsă;
Iar îmbrăcându-le pe toate le sărută,
Nu pentru că-s bune și frumoase,
Ci că demult el nu le purtase.

Așișderea Sân-Medru se înarmează
Și amândoi de aci se pun călare:
Sân-Medru pe iapa sa cea brează.
Iar Sân-Gheorghe pe murgul său; care
Ambele dobitoace minunate
Erau prea măestre și aripate.

Insemnându-se cu sfânta cruce
Cuvioșii călăreți plecară;
Sân-Spiridon după ei se duce,
Pogorând pe cea tainică scară,
Carea Iacob pribegind de-acasă,
De frica lui Isac o visasă.

Dar părându-i cale 'ndelungată
Pe încet a pași din spiță în spiță,
— Măcar că nu fusese nici odată
Călare — tot de ar fi o măgăriță
Sau puiu de asin — socotea în sine —
Că ar putea călători mai bine,

Și iacă: o minune! Ce zărește?
O asină despre mâna dreaptă
Grăind către dânsul omenește:
„Sân-Spiridoane, dar ian așteaptă!
„Și de voești a merge mai tare,
„Nu întreba nimic, ci sui călare!“

Sân-Spiridon fără a pierde vreme
Pe loc încalecă măgărița;
Șueră în jur văzduhul și geme,
Iar sfântului tresare căița,
Așa de repede asina șboară,
Drept spre Munteneasca Țară.

2. Mama lui Parpangel, vrăjitoarea Brândușa pleacă să-și caute fiul, despre care a aflat dela draci, că se găsește cu Romica.

Intr'aceea a lui biet Parpangel mamă
Pân' târziu după ziua mare
Așteptând cu luarea de samă,
Minunat acest lucru îi pare,
Că pre fiul cu a sa mireasă
Încă nu-i vede sosind acasă.

Deci Brândușa — că așa după nume
Se chema — fiind fermecătoare,

Pe atunci cea mai vestită în lume:
Ea-ți scotea dracii din vârtoare,
Din râpe, din bălți și prăpaște, —
Ca să se adune și să se împrăște.

Deci vrăjitoarea — vrând să știe
Unde fiul ei atâta rămâne?
Și doară de este Romica vie?
— Luă două fermecate frâne,
Făcute din roșie strămătură,
Șoptind în sine ceva din gură.

Cum sfârși neînțelesele cuvinte,
Iacă două prea groaznice bale,
Fără veste-i steteră înainte:
Guși aveau pestricate și foale,
Însă cu aripi și solzuri pe spate
Și niște coade lungi cârligate.

Puindu-le apoi frâne de lână
Obrăzui în pulbere o căruță
Cu toiagul învrâstat ce avea în mână;
Pe care șezând, pe bale sumuță,
Și iacă, în tileagă fără de roate
Vrăjitoarea văzduhul străbate!

Balaurii înhămați sboară ca vântul,
Precum strigoaia-i mână și-i duce,

Intr'un ceas înconjoară tot pământul
Muntenesc; dar nici o nădejde-i luce
De a-și găsi fiul dorit. In urmă
Foarte amărâtă cursul său curmă.

Subt o râpă adâncă se pogoară
Și luând de pe balauri căpestre,
Le face semn ca din ochi să piară;
Ducându-se apoi fiarele măestre,
Scoase din sân o vrăjită piscoae¹
Și cât poate de trei-ori țipoaie.

Mai de grabă decât o clipită
Mulțime de duhuri necurate
Din toate laturi veneau pornite.
Dânsa începe a-i blestema și a-i bate
Cu nuiaua de sânger încântată²
Până când strigară: „Inceată, înceată!”³

„Tot ce vrei vom face, numai spune
„Dorința ta, babă blestemată!”
Iar ea grăi: „Dacă până mâine
„Pe al meu fiu și a lui Răzvan copilă
„Aflând voi nu veți aduce înapoi,
„Vai de peile voastre sărace!”

¹ Signal. flueraș.

² E credință în popor că bățul de sânger — lemn cunoscut — este temut de sufletele necurate, de draci și strigoaie.

³ Oprește-te! Incetează!

Cu svonete ca roiul de albină
Turma dracilor se risipește;
Toate laturea de dânșii e plină.
Brândușa puțin se socotește,
Apoi de trei ori peste cap se dede
Și în formă de pricolici purcede.

Acest chip formă ia de lupă,¹
Nici o tufă lasă necăutată,
Inima-i pare că o să se rupă
Văzând că tot în zadar cată;
Iar când era în zori aproape
De mânie mai nu se potoape.

Deci luându-și iară forma întâie
De trei ori suflă în trișca vrăjită...
Iată, ca lăcustele negrie,
Drăculeții aleargă într'o clipită;
Iar dânsa răstindu-se întreabă:

„Ei! Cum ați isprăvit acea treabă?”

Ei răspund: „Fiul tău încă-i în viață
„Și cu Romica împreună șede
„Intru niște mari domnești palate;
„Dar nime nu știe, nici vede
„Acele curți, — că o vâlvă mai mare,
„Decât noi, aci degetul are!”

---

¹ Lupoaică.

De-acî Brîndușa se duse acasă,
Multe gânduri îi trecură prin minte.
Dar în urmă cu totul se lasă
Pe noroc, ori cum de-aici înainte
Va fi, și nu se teme nimica
Auzind că-i fiul său la Romica.

*3. Iar turburare în tabăra țigănească, unde
Satana se ivește — în chip de călugăr —
și vrea să-i amăgească pe Țigani.*

Astfel dar liniștită în sine
Mearsă drept la tabăra murgie,
Unde se află toate de gâlceavă pline,
Căci o parte voia să rămâie,
Alta se grăbea să meargă tare,
După a lui Vodă poruncă mare.

Din bătrâni încă mai mare parte
Sta pe aceea, ca cât mai degrabă
Să meargă la Spăteni, nici să întarte
Domnia prin zăbavă fără treabă:
Acuma sosise și la sfadă
Strângându-se țiganii grămadă.

Unii strigau, cum că pentru o fată
A unui fierar nu se cuvîne

Să zăbovească tabăra toată;
Alții răspundeau, că fieș-cine
Dator e până atunci să rămâie
Pân' se va ști, de e Romica vie?!

Poate că se 'ntâmpla și bătae,
De nu sosea tocmai în acea clipită
Un călugăr — și pornita lae,
Văzând această față cinstită
Și căutând la dânsa cu mirare,
Nu și-ar fi uitat a sa certare!

Dar Năsturel cu Trandafir iată
S'apucase acum și de chică
Pentru a lui Răzvan frumoasă fată;
Fieș-care vrea: mândra Romică
Numai într'ânsul să fie îndrăgită
Și să nu fie de altul iubită.

Lasă-mă de păr! — Trandafir zise —
Lasă tu întâiu! — Năsturel răspunde —
Cela — tu! — cesta — ba tu! — și se
Tot dapără muștrându-se, până unde
După multă și grea dăpărată
Amândoi se lăsară de-odată.

Atunci netezindu-și barba lungă,
Călugărul gura sa deschisă,

Zicând: „Ajungă fiilor, ajungă!
Vouă la Spăteni moartea vă e scrisă;
Nici va fi de voi vre-o fericire,
De-ți păși mai încolo de aice.

„Aiurea v'așteaptă pe voi norocul!
Acuși veți vedea ce se va alege
Cu Muntenii; dar voi păziți locul
Acesta; vă încredințez pe a mea lege,
Că doar până poimâne seară
Nici un Muntean nu va fi în țară.“ —

Nu sfârșise încă a lui cuvântare,
Când dintr'un alb nour Sfântu Ilie
Troscl... așa detuna de tare,
Incât s'au prăvălit mai mulți de o mie!
Călugărul pieri ca și o nălucă
Și păru că focu-'l îmbucă.

În toată tabăra mare frică
Se lăți — da, printr'o norocire,
Nu se 'ntâmplă nimănui nimica;
În scurt... prăvăliți se treziră:
Tunetul puțin îi amețise
Și de urechi îi cam asurzise.

De aci care încotro se împrăștiară
Mergând pe la corturile sale, —

Că acum pornise a se face seară.
Unii mergeau în sus, alții la vale,
Dar toți cu inimi amorțite,
Dând peste ei atâtea ispite.

Satana fu care'n călugăr se mutasă,¹
Vrând pe țigănime s'o amăgească;
Dar Sânt Ilie l-a trăsнит cu lucioasă
Săgeata sa aprinsă cerească;
Totuși simțise el mai înainte
Și-acum se risipise în vinte.²

Iar Mihail arhanghel întâie
Cereștilor oștitori povață,
Auzînd tunetul lui Sânt Ilie,
Caută cu privire ispiteață,
Și văzu că Satana în vânt s'ascunde,
Dar nu știa încotro s'a dus și unde.

Deci striga îndată: „La arme, afară!“
Și-și luă o ceată cu sine
De îngeri cu săbii de pară,
Câteva tunuri de fulgeri pline
Și multă artilerie cerească,
Ca pre vrăjmașul să-l biruiască.

---

¹ Se preschimbase.

² In. vânturi, în văzduh.

Mai luă de viață dătătoare
Cruci cu sine și Evanghelii sfinte,
Moaște, mătănii și sărindare,
Posturi cu rugăciune fierbinte,
Sfeștanii, paraclise, liturghii,
Afurisiri, agheasmă și tămâi.

Cu-aceste purcese fără zăbavă
Oastea îngerească spre bătălie,
Cântând Troiței prea'nalte, slavă :
Iară Satana din răspântie
Oblicind, că nu-i șagă, se trasă
In pământ, grăbind la iad acasă.

*4. Sfântul Spiridon turbură liniștea lui
Parpangel și a Romicăi și prefăce păbatul
drăcesc într'o baltă murdară.*

Dracu nu doarme!... — cine întâiu zise,
Bine o nimeri, — căci așa este!
Până noi dormim cu geana închisă.
El turbură fete și neveste,
Și deosebite feluri de năluce
In vis și în aievea el le aduce.

Cine ar fi gândit mai odinioară,
Văzând pe Parpangel plin de jele.

Cum el era gata să se omoare,
— De nu i-ar fi fost milă de piele —
Că în puține ceasuri va să fie.
Cu Romica sa numai în iie!...

Nu știu cum se întâmplă de astădată
— De bună seamă prin devolie! —
Că Romica era culcată
Intr'acel pat, ș'aceeași chilie,
Unde se culcase Parpangel
Aseară, mâhnit ca vai de el.

Insă numai diavolul de aceste
Poate să facă: adică împreună
Pe feciori cu fete sau neveste,
Intr'un așternut noaptea să pună;
Căci tot dânsul știe foarte bine
Câte, de aici, s'or isca pricine...

Romica dormea numai în cămașe
Pe divan văpsit și răsvălită
Și visa că mestecă coleșe
Intr'o căldărușă încălzită,
— Când iată c'o aripită fiară
Fără de veste către dânsa sboară,

Și răpindu-i mestecușu' din mână
Merse în văzduh, iar căldărușa

Dracu nu doarme...

Se schimbă în adâncă fântână,
Și mama lui Parpangel, Brândușa,
Părea că fiului său arată
Fântâna și zice: „Acolea cată!”

Tocmai când aceste bâiguesțe
Copila într'un somn greu afundată,
Iacă Parpangel se și trezește:
Și privind împrejur o bucată
De vreme, încă nu se poate încrede,
Că 'n pat lângă dânsul pe Romica vede.

Dar apoi de pe semnele toate
Se încredință și, prin ispitire,
Nici mai mult a se răbda poate.
Ca să n'o sărute cu simțire,
Zicând: „Ah! Romică, dar unde
Te aflai? Și ce loc mie te ascunde?”

Dar într'aceea fata se trezește
Și văzându-și ibovnicul față,
Nimica de dânsul se sfiește,
Ci cuprinzându-l cu dor în brață
Ii răspunse: „Oh iubit Parpangele!
Ah! Cât îmi pricinuiși tu jele!”

Cu mintea de libov¹ îmbătată,
Cela nu poate să mai grăiască, —

---

¹ Dragoste, iubire.

Ci privind oftează câte odată
Și destul nu poate să privească
La frumusețile toate văzute,
Și pân'aci lui necunoscute.

Romica roși cu totul în față
Și-i arseră buzele ca focul;
Junele încă nu era de ghiată,
Și nu se ajunsese ca nătântocul
Numai cu de-o seacă sărutare,
Ci căuta patimei stâmpărare.

Cum erau pe divan de mătasă
Amândoi zăcând, — iacă le arată
Diavolul cărarea lunecoasă
Și cu îndemn ascuns îi îmbărbată.
— „Vai de mine, ce faci?“ — fata zice
Spăimântată, vrând să se ridice.

S'apăra ca și când nu i-ar fi voia
Și apărându-se îl strângea mai bine,
Ce-i de a face, când vine nevoia
Pe om? Voi știți, dragi neveste,
Că la împrejurări cum este această
Totdeauna vi se întâmplă năpastă.

Insă spre a Romicăi norocire
Tocmai ca și când ar fi fost chemată,

A feciorii sosì scutire :

Sân-Spiridon pe asina aripată,
Trecea tocmai într'aceeaș clipită
Pe lângă această curte vrăjită.

Și văzând de sus pe acea păreche,
Care încă fiind necununată ;
Cată cu ochii, trage din ureche
Și mâhnit foarte atuncia îndată.
Făcu de-asupra semnul de cruce,
— Și caută ! — palatul în fum că se duce !

Parpangel se trezește într'o baltă
Plină de broaște și puturoasă ;
Până el încolo și încoace saltă
Și orbecă prin ceața întunecoasă
Iată pierde pe Romica dragă
Și înzadar o caută balta întreagă.

Iar țiganul cu multă trudă
Abia se vârgoli din băltoacă,
Plin de tină și cu haina udă ;
Tot trupul îi tremură și joacă
De spaima și osteneala trecută
Și lung stete cu gura mută.

5. *Sfântul Spiridon însutlețește pe Vlad-
Vodă și pe ai săi.*

Intr'aceea Sfinții călăreți toată
Nevăzuți înconjurase țara;
Oastea lui Mohamed într'armată
De amănunt iscodind care-o aflară
Acum nu departe tăbărâtă
De oastea țigănească vestită.

Iar Vlad-Vodă în bună rânduială
Se sfătuia șezând la divan
Cu boerii săi, — când la iveală
Ieși strălucind patronul Muntean:
Sfântul Spiridon, fără veste,
In scurte vorbe grăind aceste:

„Pace vouă și la toată țara!
„Nu vă temeți — iată veți învinge
„Gonind pe Turcul până afară!
„Iar tu Vlade scoală și te încinge!
„Sân-Gheorghe cu Sân-Medru lângă tine
„Vor fi, — numai tu te poartă bine!
„Eu Sân-Spiridon rămân acasă,
„Pân' ce voi pe vrăjmași veți bate,
„Mângăind cucoanele fricoase,
„Și fecioarele voastre curate.“

Grăind Sfântul aceste cuvinte
Asina cu dânsul sbura înainte.

Toți cu evlavie cucerită
Văzând această minune mare
Se închinară și cruce întreită
Făcând, de mătăanii s'apucară...
Insă destul! — Rândul nostru cere
A spune și pe unde Becicherec mere.¹

*6. Unde ajunge Becicherec și cu Haicu
și după mult sfat ce drum apucă după
aceea?*

Becicherec — cum s'a zis — n'abătuse
Nicăiri, nici un cuvânt din gură
Pe tot drumul încă nu dăduse;
Până ce ajunse sub o măgură,
Unde era calea răspântită,
Stând acolo cu mintea îndoită.

Și întorcându-se la Haicul, care
Durmita cu capul într'o parte
Pe Surana: — „Haice! Cum îți pare?“
Grăi — „Noi trebuie acum departe
„Să fim dela draga noastră țară,
„In oareș-care țară frumoasă!“

---

¹ Merge.

„De bună samă!“ — ștergându-și gene
Haicu răspunse — „Că nu văd alta
„Aici decât pietre și lemne,
„Una prăvălită peste alaltă!
„Cine știe ce jivine aice
„Locuesc... Și doar să nu ne strice!“

„Asta mă gândesc și eu acuma,
„Haice, — dar de pe semne s'arată,
„Că în țara zânelor suntem: numa'
„Mă mir că nu se ivește vre-o fată
„De acele, ca să ne spuie: oare unde
„Pe Anghelina mea zmeul ascunde?“

„Vai de mine! Ce grăești stăpâne?“
— Răspunse Haicu spăimântat foarte —
„Nu știi tu că măestrelle zâne
„In voinici frumoși până la moarte
„Se îndrăgesc, apoi mintea le strică
„Sau trupul le face de nimică?“

„Ori că fură a ochilor lumină,
„Ori că luându-le adevărată
„Inima lor, alta ele anină
„De putregăiu, — sau cu strămutată
„Minte-i lasă, — ca să nu se poată

„Mai mult însura cu nici o fată,

„Să fugim dară stăpâne de aice
„Ca să nu ne îndrăgească vre-o zână;
„Că dracul nu doarme — cum se zice —
„Și cine apoi ne va fi de vină,
„De s'ar întâmpla să ne'ntoarcem acasă
„Având inima putregăioasă!

„Da ce-mi înșiri tu Haice de acele?“
— Zise voinicul din Uram-Hază —
„Să știi vai de capul tău mișele,
„Că de aicea se începe a mea rază,
„Care strălucindu-mi ca lumina
„Mă va duce până la Anghelina.

„Zinele știu toate — și-mi vor spune
„De bună seamă, unde năcăjește
„Puiul meu — și de nu ar vrea cu bune
„Chipuri, în silă și puterește
„Vor trebui să mărturisească,
„Așa Dumnezeu să mă trăiască!“

„Una este ce mintea îndoită
„Imi ține! — Că două mi se arată
„Cărări dinainte, ce mă invită:
„Una se vede largă și umblată
„Iar altă strâmtă și colțuroasă, —
„Și nu știu, care e mai norocoasă!

„Sau pe care mergând mai în grabă
„Să ajung lăcașul mândrelor fete,
„Cari știu bine unde este ca roabă
„Comoara mea și pot să-mi arate...
„Cum socoți și tu, Haice? Ia-mi spune,
„Poate că ai niște cugete bune!

Iară Frățuțul oftând cu jale
Grăi: „Mi se vede, drag stăpâne,
„Că de ți-e voia să mergi la cele
„Frumoase, — mai drept și mai bine
„Nu vei nimeri, ca pe bătută
„Care mergând — și una pe o sută
„Pun rămășag, — cu calea cea desfătă
„Ce, precum văd, printre munți apucă
„A zânelor este adevărată!...
„Iar aceea, de nu mi se nălucă,
„Este a strigoaielor: — pe care doară
„Merg ele când la Rătezat sboară.¹

Iștoc cercetând cum se cuvine
Locul și a Frățuțului zise,
Se încredință, cum că a grăit bine
Haicul; — (care așa îl sfătuisse

---

¹ Rătezatul e un munte în Carpați, cu vârful rotund, ca rătezat. Se crede, în norod, că strigoaietele se adună pe vârful neted al acestui munte și acolo joacă și-și petrec.

Numai să-l tragă din munți afară
Pe stăpânul său la drum de țară).

Pinteni dete calului îndată
Spre drumul ales; — nici mai grăiește
Ceva; — dar cu fruntea 'nălțată,
Și cu o mână pe șold, voinicește
Merge; — lumea luând sama în toată parte,
De nu e ceva care să-l întarte.

Ce s'au întâmplat mai încolo iară
Cu dânsul, și de află el vre-o zână, —
Vom cânta, dragilor, de altăoară,
Că e măsura cântecului plină:
Și aici vrea poetul să poposească
Puțintel și calul să-și pască.

Cântul al cincelea.

Cuprinsul pe scurt.

Nemeșul pe un balaur alungă,
Și dela o zână ajutor își cere,
Apoi cu sluga sa ceartă lungă
Incepe, — iar Parpangel putere
Voinicească și armătură apucă,
Fiind în codrul cel cu nălucă.

*1. Becicherec Iștoc vede o pisică și crede
că-i un balaur, iar pe o păcurăriță o ia
drept zână.*

De nu ar fi pene, nu ar fi condeie,
Fără condeiu nici ar fi scrisoare,
Nici ar avea cei înțelepți cheie
Să deschidă lumii viitoare
Arhivele vremilor trecute
Prin înșirarea slovelor mute.

Deci tuturor, cari poartă pene
De condeiu, trebuie să se închine
Oamenii cei mari; găștelor sătene
Mai vârtos cinstea li se cuvine
Dintre toate,¹ — căci fără de aceste
Unde ar fi a lui Becicherec poveste?

---

¹ Pe vremuri se scria cu condeie de pene de găscă.

Auzirăți voi cum el se duse
După bunul sfat al slugei sale
Pe drum larg, cu fală nespasă,
Așteptând să-i iasă ceva în cale...
Acum dară ascultați, că voiu spune
O 'ntâmplare tocmai de minune.

După ce între munți și văi adânci
El oarecâte zile purcease,
Stete într'un loc, și privind la stânci
Agrămădite și colțuroase,
Strigă către Haicul său deodată,
Ce-i urma cu fața lăcrămată:

„Adu sulița și scutu 'ncoace
Iar tu fii gata, de arme te apucă;
Nu vezi tu colo printre copace,
Cum la soare pân-tece-și usucă
Balaurul?“ — Făcând după poruncă
Haicul către baia ochii și-aruncă.

Era de aci nu departe o stâncă,
De unde o d'albă păcurăriță
Se pogorâse în drum la fântână
După apă limpede; iar o mătă¹
Pestricată mare, ce cu dânsa
Venise, zăcea pe un carpen întinsă,

---

¹ Pisică.

Și fiind lemnul prin o întâmplare
Prăvălit cât e de lung pe o stâncă,
Albastru, rotund, și cătră soare
Zăcând, — se nălucea tocmai par'că
Ar fi un bălaur și vie jivină,
Iar mâța dormea pe rădăcină.

Dar lui Becicherec i se nălucește
Mai lesne decât altor, căci, plină
Cum îi mintea de basme, i se năzărește
Ba câte un viteaz, ba iarăș o zână,
Ba și balauri, zmei cu răpite
Domnițe în palaturi măestrite.

Fiind capul pisicei spre soare,
Se părea de două ori atâta,
Și cumca pară din ochi îi sare;
Deci Haicul aruncând clipita
Și de frică crezând tot înainte
De-a vedea, — cu îngrozită minte.

El zise: „Drag stăpânul meu lasă
„La pustia cea vrăjmașe bală.¹
„Mai bine să ne întoarcem acasă.
„Că acela ne îmbucă într'o clipeală

---

¹ Dihonie, jivină sălbatecă și necurată. Balaur. (De la latinescul bellua.)

„Cu cai și arme cu tot pe amândoi,
„Și pagubă ar fi de voinici ca noi.

„Holgoș!² — strigă Becicherec — mișele;
„Și să nu mai cârcănești nimical!
„Ține pe Ducipal de zăbrele!
„Și rămâi aici inimă înfricată!“
Asta zicând, de pe cal pogoară,
Pedestru mergând pe zmeu s'omoară.

Intr'armat voinicul, făr' a face
Vre-un sunet, încetinel pășește
Indreptându-și sulița pungace
Și fiind-o gata voinicește,
Iar Haicu într'aceea de mare frică
Nu mai știa de sine nimică.

Intre cai săracul se vârește
Și așteaptă sfârșitul cu îndoială;
Când și când scoțând capul clipește,
Și într'atâta vederea-l înșeală,
Cât de bună seamă în sine crede
Că nu alta, ci balaur el vede.

Becicherec acum s'alăturasă
După un copac trupinos aproape,

---

² Pe ungurește. Inseamnă: tacii

Unde zăcea pe stânca vârtoasă
Balaurul și, temând să nu-i scape
De sulița lui, socotea în minte:
Ca tocmai sub gușă să i-o împlânte.

Chibzuind cum se cade, iute
Se slobozi spre dânsul, și lungă
Sulița sa cu atâta vârtute
Aieptă, cât putea să-l străpungă
Pân' la mațe și doar să străbată
Până la coada lui cârligată.

Dar spre a lui mare foarte mahnire,
Tocmai când dete, pâșind orbește,
Și răpit fiind de oarba pornire,
Căzu cât e de lung peste nește
Lemne putrede, ce-i sta înaintea...
— Ce nu face râvna prea fierbinte!

Groaznic foarte strigă el atunci,
Iar mâța sărind înspăimântată
Cu mare țipăt merse între stânci.
Greu răsună valea împrejur toată,
De abia Becicherec apoi se scoală
Mirându-se unde scăpă cea bală.

Vrând apoi să dea slugii de știre,
Ca nu cumva pe el să lovească

Balaurul fără veste, în fire
Ii veni tare să chiuiască,
Și sbieră cât putu: „Țin'-te bine!
Haicule, că drept la tine vinel“

Iar acesta văzând fata frumoasă,
Ci la coada cailor se trage,
In pripă neavând aiurea unde
Dinaintea boalei să se bage,
Și gândind că la perirea întâie
Mai bine ar fi caili să rămâie.

Intr'aceea biata păcurăriță,
Care tocmai se privea în fântână,
Auzind groaznic țipătul de mătă
Toată tresări, și urcior din mână
Scăpă de spaimă, stând o bucată
De vreme ca și când ar fi împlântată.

Iar dacă zări chivăra mare
A lui Iștoc și sulița lungă,
Ca și o căprioară în lături sare
Silind cât mai de grabă s'ajungă
La o mare peșteră de aproape,
Unde s'află mai multe vârtoape.

Dintru carele prin cea mai mică
Putea cineva lesne să iasă

Dându-și osteneală puținică
Deasupra pe stânca sânceloasă
Păcurărița știind această,
Acolo scăpă dela năpastă.

Stând în vârful stâncii mângăioasă,
Sigură la Becicherec privește;
Iar acesta văzând fata frumoasă,
Că e o zână nici se îndoiește,
Știind că pe stânce așa de înalte
Nu locuiesc fetele celelalte.

Deci apropiindu-se mai bine,
Cât putea vorba să se înțeleagă,
Aruncă sulița dela sine
Și îngenunchind zise: „Oh, zână dragă,
„Ce ești cestor locuri păzitoare,
„Ascultă-mi cerere și plânsoare!

„Io-s Becicherec din Uram-Hază,
„Boeraș în Turdaș; iară viața
„Mea de nemeș înaltă și vitează
„Purcede tocmai dintru Domnița
„Negrului Vodă, cea mai frumoasă,
„Cum spun cărțile noastre de-acasă.

„Dar ce folos de această slavă,
„Dacă nu-i viață fericită;

„Dacă în loc de mursă¹ numai otravă
„Pizmoasă mi-a hotărît ursita,
„Silindu-mă a pribegi de-acasă
„Pentru doi ochi și-o față frumoasă.

„Când eram în vârstă junișeană
„Aveam și eu, ca lumea, drăguță
„Pe o copilă tânără săteană...
„In fața ei rumenă și-albuță
„Mestecat era trandafir cu crin,
„Iar ochi-i râdeau ca cerul senin.

„N'au zorile așa lină privire,
„Nici soarele așa frumos răsare,
„Cum-i a mândrei mele zâmbire,
„Cum-i a mândrei mele cântare;
„Iar de vrei să știi toate mai bine,
„Era frumoasă, — o zână! — ca tine.

„Pe aceasta dar o răpi și-o duse
„Un zmeu pizmaș, cine știe unde!
„Iar eu suferind jale nespusă
„Umblu cercând, că doar voi pătrunde.
„Unde se află iubita copilă —
„Și cer dela tine — o dragă — milă.

---

¹ Apa dulce ce iese prin spălatul fagurilor storși.

„Ah! fii bună spune și-mi arată
— „De ești priitoare cum ești de frumoasă
„Și dacă ai iubit și tu vre-odată? —
„Unde e aceea fericită casă,
„In care Anghelina locuiește?
„Unde-i — și ce zmeu o păzește?“

*2. După ce-și vine în fire din spaima ce
a tras, Haicu începe să vorbească și el
cătră zâna închipuită.*

Intr'aceea Haicu neauzind nimica
Mai mult, și toate în jur liniștite
Văzând — măcar ceva cam cu frică —
Se sculă și în toate părți clipite
Aruncând, pe urma domnu-său mearsă
Cruce făcându-și multă și deasă.

Dară ce bucurie-l cuprinse
Când văzu că stăpânul trăește
Și ingenunchind cu voroavă adinsă
Cătră mândra zână se jelește;
Stete puținel ca să înțeleagă
Cererea lui Becicherec întreagă.

Fata de pē stânca gurguiată
Lui încă-i părea că este o zână;

Deci și el pogorându-se îndată
De pe iapă, — celeia se 'nchină,
Și lângă domnu-său după spate
Ingenunchind pe piept se bate.

Iar după ce Becicherec cuvântul
Săvârși, el încă începu și zise:
„Doamnă zână, — căreia pământul
„Cesta se închină! Pare-mi-se
„Că — de n'ai inimă împietrită —
„Ne vei ajuta și nesilită...

„Că stăpânu-meu nu știe șagă,
„Și de nici o zână nu se teme,
„Pân' îi rămâne sulița întreagă...
„Deci mai bine! ajută din vreme
„N'aștepta doară să te silească.
„Că mă tem apoi să nu-ți ticnească.“

„Taci boule!“ — strigă cu mânie
Nemeșul, — „nu te mesteca în treabă!
„Unde ai învățat cea măgărie
„Să vorbești când nime nu te 'ntreabă?“
Atunci Haicul în lături se ferește
Și stăpânului încet șoptește:

„Lasă-mă, știu eu ce fac, stăpâne!
„Să priceapă ea, că n'avem teamă

„De nici un fel de fete și zâne;
„Și cumcă sânge în trup, nu zamă
„De prune avem: deci încai din gure
„Să fim noi mai de cătră pădure.“

*3. Zâna îl face pe Becicherec să nădăj-
duiască, iar pe Haicu să se înfricoșeze.*

Până cești între sine se ceartă,
Copila nu știa ce să facă...

Era îngrijată de stânca cea spartă,
Ca prin dânsa cumva să nu treacă,
Mai vartos cel cu sulița lungă.
Strâmtorând-o ca și la strungă.

Insă fiind vicleană și isteată,
Pricepu în ce le stă nebunia

— Chemând-o ei: doamnă zână, în față —
Toată treaba și călătoria

Le înțelese, deci tocmai zânește
Răspunzând, în ăst chip le grăiește:

„Grea jale porți dragul meu jupâne
„Și Dumnezeu aci te trimise,
„Că eu pe rând toate ți le-oiu spune,
„Că știu toate de pa 'ar fi scrise:
„Să știi dar că Anghelina frumoasă
„Încă trăiește și-i sănătoasă.

„Nici un zmeu pe dânsa n'o păzește
„Ci se află într'o sfântă mănăstire;
„Acolo după tine jelește
„Neavând de viața ta vre-o știre:
„Iar tu mergi bărbătește înainte
„Nimic din drum să te desminte, —

„Până ce-i da de cea mănăstire,
„Care de aici nu-i așa departe;
„Inșă pentru a mea bună voire
„Tu de argatul tău făcându-mi parte
„Să mi-l aduci iar aci la mine,
„Dacă ți-e voia să-ți meargă bine.“

Asta zicând fata, — pân' viteazul
Becicherec la Haicu caută, iar
Haicul la dânsul, mare năcazul
Arătându-și, care-i împresoară —
Le pieri din ochi într'o clipită
Șezând, sub o tufișoară, pitiță.

Iar Haicu după ce înțeleasă,
Că zâna-l cere, de spaimă mare
Tot încremeni; și chica deasă
I se înțăpoșa, ca și o spinare
De gligan; — apoi venindu-și în fire
Pe încet, — strigă, cu multă suspire:

„Vai măicuța mea! La ce pe lume
„Mă născuși? Au, săracu-mi de mine,
„Mai 'nainte de ce mi-ai pus nume,
„Cu mult era măicuță mai bine
„In scalda dintâi să mă fi 'necat
„Sau cu fașa în leagăn sugrumat.“

De aci cu ciudă și măhnicioane

Cătră stăpânu-său așa zice:

„Nu ți-am spus de atâtea-ori stăpâne,
„Că zânele numai ca să strice
„Oamenilor caută? — Acum vezi dară
„La ce m'ai adus din a mea țară!

„Ca să-mi răpui capul fără milă?

„Și pentru asta ți-am slujit eu ție.

„Să mă dai zânelor ca pe o schilă?¹

„Eu să rabd pentru a ta nebunie?

„Asta ți-e mulțămită, jupâne?

„Dar să știi că eu încă nu-s câne“...

Încă ar fi zis Haicu și mai multe,

Că acum rânza toată i se vărsasă;

Dar Becicherec nevrând să-l asculte

Aspru strigă: „Măi, limba-ți apasă

---

¹ Jvină, netrebnică.

„Și caută cine știe; și cu cine
„Grăiești tu, mojjicule de Române.

„Nu știi tu, că eu-s nemeș; iară
„Tu Român plouat și iobagiu' meu:
„Domnul pe iobagiu poate să omoară,
„Să-l vândă și după cugetul său
„Cu dânsul să facă ce voiește,
„Așa pravila noastră grăiește.“

Haicu pe care acum învins
Mânia și capu într'o ureche
Asupra stăpânu-său pusese,
Sărea încoace și încolea ca și o streche,
Și a grăi de grabă neputând,
Iși trânti căciula de pământ.

„Na!“ zicând, „dacă-i până într'atât“
„Caută-ți nebun ca să te slujească!
„Apoi orice să-mi fie hotărît
„După pravila ta nemeșească...
„Că eu nu-s Ducipal nici Suran,
„Ci-s om, măcar de nu port dulman.¹

„Mai bine mă duc de voie bună
„Acu îndată la cea zânișoară

---

¹ Haină boerească.

„De-oiu ști că tocmai pe jar mă pune :
„Decât să trapăd din țară în țară
„Cu tine care în loc de mulțămită
„In urmă m'ai vinde ca pre o vită.“

Becicherec înțelese că Frățuțul
Ce zice într'adins va și să facă
Și că prin silă pe iobăguțul
Cu greu îl va putea băga în teacă, —
Socoti deci să-și mute acuma struna
Și să-l ia pe departe cu buna.

Deci cătră dânsul — ce întorcându-i spate
O luase în tufă pe picioare — :

„Așteptă puținel“ — zise — „fratel
„Și încai dacă inima nu te doare
„A mă părăsi în țară străină. —
„Ai milă de mamă-ta Tindină,

„Și n'o părăsi la bătrânețe,
„Că ar muri de jele ticăloasă
„Și te-ar blăstăma, — că în pădurețe
„Zâne îndrăgindu-te, lăsași casa
„Și țara! — Sânziana încă ar plânge
„Până doar în lacrimi s'ar stânge.“

Haicul, pe care întâia porneală
De mânie într'acel ceas lăsasă

Și cu sine a face socoteală
Începuse în inima geloasă;
Oare bine sau rău el lucrează
Dându-se subț a zânei pază?...

Cât auzi de draga Sânziană
Și de mamă-sa, locului stete,
Necăutând la îndemnarea vicleană,
Din care Becicherec sfatu-i dete;
— Căci prin asta căuta să-l înșale —
Ca ceara inima-i se făcu moale.

Și începu ca și un copil a plânge
Cu ochii plini de lacrimi, între dese
Suspinuri grăind: (gândeai că rânge)¹
— Plânsoarea graiul îi închisese —
Deci ținându-și încă fața ascunsă
Stăpânului său așa răspunsă:

„Dar spune-mi ce ți-am făcut, stăpâne,
„De m'ai adus aice de acasă,
„Ca să mă previnzi mândrelor zâne,
„Ca și pre o custură ruginoasă?
„Căci eu încă am suflet și viață
„Ca măcar cea nemeșească față.“

---

¹ Rânjește.

„No! no!“ — Becicherec de ceea parte —
Zise: „Nu fii tu copil! — ci vină
„Să ne împăcăm — și eu ți-oiu da carte
„De slobozie, cât pe Anghelină
„Vom afla, și atuncea jumătate
„De nemeș vei fi și tu fârtate!“

Frătuțul prin vorbe moi și blânde
Se plecă, și la slujba sa se'ntoarse;
Iar Becicherec că nu-l va vinde
Făgăduindu-i, de-acolea mearse
Inainte tot prin păduri dese
Precum zâna măiastră-i spusese.

*4. Pășania lui Parpangel mai departe se
povestește. Intâlnirea lui cu viteazul român
Arginteanu.*

Dragi ascultători, știu că mulți doară
Așteaptă cu gurile căscate,
Să le spun cele ce se'ntâmplară
Cu Parpangel, când căzu pe spate
Din palata cea măiastră 'naltă
Și se trezi în puturoasă baltă.

După ce toate ce se'ntâmplase,
El cu deamănuntul ispitește,

Știind că sub paltin se culcase
Și acum în băltoacă se trezește,
Aceasta nu putea să priceapă
Cum s'a tăvălit el pân' în apă.

Fiindcă desmerdarea și toate
Care se'ntâmplase cu Romica
El gândea că au fost lucruri visate!
Inșă cât îi fu de mare frica,
Când fără veste către sine
Văzu, că un voinic degrabă vine.

Armat era bine, și călare
Pe un cal porumb — ca șoimul iute
Alerga voinicul pe cărare;
Ca și un viteaz de mare vârtute
Cu sabia în dreapta vitejește,
Părea că după oarecine gonește.

Țiganul văzând sabia goală
Inghetă, și graiu' în gură-i stete.
Părul îmburzit i se răscoală;
Și ar fugi, dar nu se încumete;
Căci ostașul vede și din vreme
Strigă: „Oricine ești, stăi, — nu te teme!”

„Asupra unui nearmat și de-a ta seamă
„Nu se sloboade sabia scoasă;

„Iar tu-mi spune: n'ai băgat de seamă,
„De nu mearsă o cucoană frumoasă
„Pe aici fugând, iar după dânsă
„Doi Turci gonind-o cu sabia strânsă?“

Bietul țigan minte hemeită
Având, de cele ce i se întâmplasă:
„Drag (zise) coconaș“, o clipă
„Numai eu văzui pă ha frumoasă,
„Dară, ca să nu-ți vorbesc pleve,
„Insu-mi nu știu: în vis sau aievel!“

Voinicul cunoscū dîn cuvinte,
Că bietul țigan și acu visează;
Stete puțin cu îndoială în minte;
Dar armăsarul îi sare și rânchează
Flutură cu capul, înspumate
Zăbrele roade, pământul bate...

Acesta era boer Arginteanu de care
Oastea turcească tremura toată;
Poate cel mai harnic și mai tare
Din toți ce au purtat lance și spadă;¹
Mult umblase pribegind în lume
Vrăjmaș neîmblânzit Turcului nume.

---

¹ Sabie dreaptă.

Înțelegând el acum că vine
Mahomed cu toată a sa putere
Să jefuiască țările creștine
Părăsindu-și tânăra muiere
— Fără a zice ceva cătră dânsă —
Arme asupra păgânilor prinsă.

Singur de sine fără de soție,
Hotărî pe Turci să năvălească,
Fie dânsii, măcar câți vor să fie.
Acum de trei ori pe oastea turcească
El singur față fățiș lovisă
Făcându-și prin ea cale deschisă.

Nici unul putu mâna să pună
Pe dânsul, sau rană să-i aducă, —
Iar el ca fulgerul detună
Între dânsii: când sabia-și apucă
Se pare că împrejurul lui plouă
Trupuri de păgâni tăiate în două.

Tocmai se 'ntâmpinase cu o ceată
De Arapi, pe care o dede în risipă
Tăind partea ei cea mai bărbată
Iar el ostenit, poftind în pripă
Să odihnească la umbră răcoroasă,
Merse drept către-o pădure deasă.

Dar spre răul său și soarta amară,
Era pădurea cea fermecată!

Cum intră, și vru să se pogoară
Subt un păltinaș, iacă de odată
Doi Turci vede gonind o copilă,
Care-l ruga de ajutor și milă.

El neștiind, că-i drăcească nălucă,
După dânșii neîncetat aleargă
Și-i pare că acuși acuși apucă,
Pe gonaci; iar când vrea să le șteargă
Capetele, toți deodată pieriră:
De-aceea stă el acum și se miră!

*5. Cele două izvoare fermecate. Parpangel
își schimbă firea fricoasă.*

De-acelea era nu prea departe
Subt un fag umbros o fântânioară;
Dintr'ânsa curgând apa se împarte
In două ramuri, ca din izvoară
Osebite: una cu apă bună dulceie,
Iar alta e dimpotrivă sălcie.

Care bea din cea depe mâna dreaptă
Duhuri înalte îndată îl împresoară,
Mintea, nu știu cum, i se deșteaptă
Și pare că sus pe nouri zboară;

Face dintr'un iepure fricos
Leu neinvins și viteaz inimos.

Iară apa cea depe mâna stângă
Tot focul sufletului potoale,
Face mintea tâmpă și nătângă,
Iar toată firea trândă și moale.
Unul și altul părăuaș mic
Era între Parpangel și voinic.

Vede limpede proaspătă doară
Apa voinicul și frânt de sete
De pe cal îndată se pogoară;
Nici o minută răgaz își dete,
Ci bău cu multă lăcomie
De-a stânga. Oh ticăloșie..!

Sărace Argintene, ce minută
Nefericită acolea te-aduse
L'acest urât părău, și apă slută!
Iacă vitejia ta răpusă!
Dar ce folos!... Abia cât înghite
Și iacă toate în el schimosite.

Lasă calul, armele desbracă,
Merge de-aci și în codru s'ascunde.
Parpangel tocmai era să treacă
Părăul și văzându-l limpede, unde

Să se poată răbda să nu guste
Din apa cu țărniurile înguste?

Cât putu el în palma cufundă
Luă deodată și o sorbi toată
Și iacă! să-i cauți în fața rotundă,
Să vezi schimbarea minunată,
Că ochii, nu știu cum, i se înfocară
Și într'alt chip, ca înainte căutară.

Cu statură mândră și vitează,
Tocmai ca și un altul acum stete,
Mintea-i se luminează cu trează
Istețime: — și osebită sete
In inimă simte, care-i bate
Spre lucruri de slavă și înălțate.

Caută la sine și se rușină
Văzându-se în hainele mișele
Toate ude și pline de tină;
„Nu d'a-hestee, nu, ci d'a-helee
„Se cade a purta“, zice, și arată
La haina de voinic aruncată.

In-de-grabă pâraiele trece
Și cu toată armătura se îmbracă
Și părea că nu se teme de zece,
Dacă trase sabia din teacă;

Îar apoi văzându-se călare,
Nici de-o oaste întreagă frică n'are,

De-aici zlătariul fără zăbavă,
Luând calea bătută, purceasă
Prin cea necunoscută dumberă;
Și acum și de Romica-și uitasă,
De nu-i pomenea lui o 'ntâmplare,
De dânsa, aducându-i jele mare.

Însă cum și ce fel de 'ntâmplare
A fost, acum n'am cheful de a vă spune;
Poate la cântecele următoare
Vă veți face cruce de minune,
Câte a pățit bietul Parpangel,
Căci mai pe urmă fu vai de el.

Cântul al șaselea.

Cuprinsul pe scurt.

Țiganii șed la sfat bărbătește,
Mestecând cornurate în rotunde, —
Iară Muntenii, îmbrăcați turcește,
Dau pe dânșii. — Neicu le răspunde.
Parpangel își plânge drăguța moartă.
Becicherec cu Haicu iar se ceartă.

*1. Țiganii iar se sfătuesc, de trebuie să
pornească mai departe, sau să stea pe loc.*

Mulți bucătari prea sară bucate;
Prin multe moașe, copilul piere;
Unde-s doftori mulți, bolnavul pate
Mai mult; — asta e o veche părere,
Deci poate cu dreptul a se zice
Că nici în multe sfătuiri este ferice!

Una și bună! — era cuvântul
Tatălui meu, fie iertat, și bine
Socotea; că de când stă pământul
Niciodată n'au stricat puține,
Și bune, — ci tot cele mai multe...
Care nu crede, numai să asculte.

Țigani noștri acum s'adunară
După obicei a două zi iară,
Și multă vorbă cu sfadă deasă,
Făcând toată ziua până în seară.
Tot n'au putut să hotărască,
De trebuie să călătorească,

Sau doară acoloa pe loc să șadă.
Pentru și împotrivă multe fură
Zise și strigate; — să porceadă —
Mai vârtos, Drăghici îndemnătură
Le era; iar Neagul sfătuește
Să rămâie, și'n acest chip grăește;

„D'ați cutreiera voi toată țară
„O locuire mai desfătăta,
„Intr'adins căutând, nici odinioară
„Nu veți afla; deci având bucate
„In traistă, să rămânem aice
„Și să trăim zile dă ferice.

„Că, spuindu-vă cu dreptate,
„Zău! mie drumu' lung nu-mi place;
„Urât-am atâta trăpădate;
„Mai bine e dar să ședem în pace,
„Până când nu ne urnește o silă,
„Și ne priește a ceriului milă.

„Au n'aveți voi aice de toate
„Câte Țiganul întâiu poștește:
„Codrul iacă-tă-vă după spate;
„Iarba dă pășune prisosește
„Pentru cai; apă dă băut bună, —
„Toate aceste le aveți împreună.

„Iară la Spăteni cine mai știe,
„Ce locuri sunt; și poate că doară
„Va fi numai o goală câmpie
„Fără umbră tufă și fără' apșoară!
„Pentru ce dar unde ni-i mai bine
„Să nu rămânem și din ce pricine?

„La ce să ne ducem mai departe
„Stricându-ne haine și picioare,
„Și într'adins doar cercându-ne moarte?
„Eu nu știu carte, nice scrisoare,
„Dar înțeleg atâta țigănește:
„Că omul numai odată trăiește!

„Au nu putem noi păzi și-aice
„Ca și-acolo porunca domnească?
„De-om vrea cu Turcii să facem price,
„Ce-a fi după aceea să ne lovească
„Lovi-ne-va, fără' de scăpare, —
„Că nu știi de unde primejdia sare.

„Dacă însuși Vlad Vodă se teme
„Și dela noi ajutor așteaptă,
„Trebuie a se pricepe din vreme
„Având cât de cât minte deșteaptă,
„Că cu toată a noastră bărbăție
„Noi n'om scăpa de moarte sau robie.

„Aici dară să rămânem cu toată
„Tabăra, așteptând până ce doară
„Va trece astă vreme turburată;
„Și se va întoarce liniște în țară;
„De acoloa înainte să fie
„Cum a vrea Dumnezeu, și cum știe.“

*2. Ascultând pe Neagu tabăra țigănească
rămâne pe loc. Apoi se sfătuesc cum
să se bată cu dușmanul.*

Intr'un ceas bun asta Neagu zise, —
Că toți îndată sfatu' îl primiră,
Ori că de drum lung lor li se urâse,
Ori că așa din sine socotiră:
Destul că în Inimoasa rămasă
Tabăra țigănească voioasă.

Singur Drăghici în contră se puse
Și a le număra din vremi bătrâne

Multe întâmplări acuma începuse,
Zicând, că totdeauna e mai bine
A păzi domneștile cuvinte
Și a primi sfaturile celor cu minte.

Dar ce folos, toți strigară: „Aice,
„Aici să ședem“; — și-ți astupară
Gura, tu tăcuși o bun Drăghice!...
Bratu lingurariu 'apoi cu sfară¹
Rostul său deschide bărbătește
Și tocmai într'acest chip se sfătoșește:

„In adevăr poate să se zică,
„Că voi sunteți tocma'n Inimoasa,
„Căci, precum văd, ați uitat de frică!
„Dar fie ori-unde va fi casa
„Voastră cu șederea, — tot cu pază
„Trebuie a fi și cu minte trează.
„Ce a fost a trecut, acuma cioare
„Nu suntem mai mult, ci lăudată
„Oastea lui Vlad, căci el de mâncare
„Vă dede și v'armă d'astă-dată,
„Deci trebuie a ne socoti bine
„Ca să nu pățim cumva rușine.
„Iar eu vă zic rupt ales în față,
„Că așa, fără de nice o rânduială

---

¹ Cu sfadă, cu mânie.

„Nu putem nici până dimineață
„Rămânea. — Ce duh pe voi vă înșală?
„Cât e ziua gura nu vă tace,
„Dar la ispravă apoi nu vă place!
„Și dacă ați luat armele odată,
„Trebuie într'ânsele a vă deprinde,
„Căci arma nu este vouă dată,
„Ca pe mălaiu doară să o puteți vinde,
„Ci să tăiați capete vrăjmașe
„Cu dânsa, și gloatele jecașe.¹
„Măcar că eu de a mea parte
„De mult ași fi aruncat la dracul
„Scula asta aducătoare de moarte,
„De nu mi-ar fi dă dada săracul,
„Care pă cum știți e bătrân tare
„Și afară dăla mine, hrană nu are.
„Iară dacă dorința vă duce
„Armele de-a purta, spuneți-mi cum dară
„Trebuie țigănia s'apuce
„Pe dânse, ca să scape de ocară,
„Ca vitejește răsboiu să bată,
„Dă tot să nu hie doar tăiată.“

Atuncea sculându-se în picioare
Fălos Boroșmândru apucă graiul

---

¹ Gloate jecmănitore, jefuitoare.

„Și zice: „Fraților mie-mi pare
„Că de n'ar avea țepușe scaiul
„N'ar punge; țepușa dar face
„Firea lui cea dârză și pungace.

„Deci, dar întâiu d'armătură bună
„Să ne grijim cât mai de grabă!...
„Dă mult un cuget prin cap îmi sună
„Cum s'ar putea face mai cu treabă
„Ca să ne armăm cu vr'o dăscălie,
„Și-aflai așa că ar putea să fie:

„Cât tot însul să aibă o săbioară
„In dreapta, o suliță în mâna stângă,
„Cu ceea să tae și să omoare,
„Iar cu ceasta tot să împungă, până
„Când poate, — apoi s'aibă fieș-care
„Un laț la sine gata și mare.

„Ca văzând, că acum nu mai poate
„Sănătos a-și lua picioare în fugă,
„Să arunce lațul în vrăjmașe gloate,
„Smâncindu-l apoi tare, să fugă
„Și pe vrăjmașul să târnosească
„Până la tabăra țigănească.

„Cum vă place dar a mea părere
„Și d'aveți ei împotrivă a zice?“

Dragomir atunci cuvântul cere,
Scornindu-se într'ânșii o mică price,
Iar după ce tot însul gura închise,
Dragomir iară tăcu și râse.

Iacă Dondu cel cu fruntea lată,
Dondu lingurariu, și el zise:

— Barba netezându-și afumată, —

„Boroșmândru tae în Turci ca în clisă,
„Ba târnosește pe unul și acasă
„Cu armătura lui ha frumoasă.

„Fraților, sfatul ăla și multe
„Ce ați vorbit până acum, nice o zală
„N'ajunge; iar dacă ar vrea să mă asculte
„Cu toții, eu știu o rânduială,
„După care noi cu dăscălie,
„Putem să facem și bătălie.

„Adică împrejur de țigănie,
„Să săpăm tot niște gropi afunde,
„Ca venind Turcii cu repezie
„Să cadă în ele, și să se afunde,
„Ca și lupii ce umblă după pradă
„Iar, ca gropile să nu să se vadă,

„Trebuie să fie acoperite
„Cu frunzare pae și nuiele!

„Numai decât să pice oborâte,
„Când ar călca cineva pe ele; —
„Și vă încredințez de bună samă,
„Că n'om avea în țigănie teamă.“

Atuncea și T a n d a l e r se scoală
Grăind: „Și ahasta chiemi tu bătae
„Dondule? Când tu șezând în poală
„La muiere, vrăjmașul să saie
„In gropile tale tocmai orbește?
„Fraților zău Dondu buiguește!“

3. Se dă vestea că vin Turcii. Tunde-o Țigane.

Intr'aceea strigare neașteptată
Se auzi: „Turcii! Turcii vin, iacă!“
Și sfătuirea le fu curmată:
Tot însul sare și încolo pleacă,
Uietul de unde venea mai mare;
Toți vedeau Turcii venind călare.

Era Vlad cu călărimea aleasă
Muntenească, care, ca mai lesne
Să poată cerceta, se îmbrăcasă
Turcește din cap până în glezne,
Și hotărâse într'adins s'abată
La țigănia noastră într'armată.

Țiganiî dacă aproape văzură
Turcimea venind, de spaimă mare
Toți își uitară limba în gură;
Țiindu-se fără de scăpare
Periți, acum armele-și uitasă
Și căuta numai la tufa deasă.

Insă văzând că nu e cu putință
Să deie fuga sau să se ascundă,
Fiește-care cu năzuință
Acolo se băgă și s'afundă
Unde se vede grămada mai mare
Și unde alții se îmbulzeau mai tare.

Cum oile blânde prin ocoale
Și în staul, când aulmă de aproape
Vre-un lup sau alte prădace bale,
Care de care pe cât încape
Intre celelalte să vârește
Iar de apărarea sa nu gândește, —

Așa Țiganiî săracii grămadă
Imbulzindu-se într'un loc, s'adună
Și-și ascund capetele să nu vadă,
Cum Turcii vin în chip de furtună;
Hei! pe dânsii acuși, acuși să deie,
Dulcea viață ca să le-o ieie.

După ce sosi vrăjmașul în față
Toți la pământ căzând își plecară
Grumazii și întinseră brață,
Milă cerșind cu lacrimi amare.
„Valeo! valeo! (strigau plângând) iacă
Piere și țigănia săracă.“

Era Neicul pe vremile acele
Unul din țiganii care osebite
Țări umblase, și avea socotele
Bune în sine; și la multe ispite
S'aflase; aceasta luând cu sine
Oare-câte persoane bătrâne,
Oștilor merse într-o întâmpinare.
Muntenii, văzând așa turburată
Țigănia și auzind vuet mare,
Steteră în loc; — iar dacă bărbată
Solia veni, până ei se miră,
Așa Neicu pricina resfiră:

4. *Solia lui Neicu la așa zișii Turci.*

„Domnilor Turci, deh! fie-vă milă
„Dă țigănia noastră săracă! —
„Nu dă voie bună, ci dă silă
„Ca mai rău doară să nu petreacă,
„Au trebuit armele să îmbrace,
„Ne-având de nevoie ce mai face.

„Iertăți dară, luna să v'ajute,
„Mahomed mulți ani să vă trăiască!
„Hie uitate hele trecute
„Că zăul Dumnezeu să ne trăsnească
„Nu suntem noi vină într'ahastă,
„Ci iacă a fost pe noi o năpastă.
„Tot Vlad-Vodă e ahăstor dă vină
„Numai Dumnezeu lui să-i plătească,
„Căci el ne-a băgat în hastă tină;
„Dară viața noastră țigănească
„Cu toată lumea vrea să hie în pace
„Și zăul că bătălia nu-i place.“

Vlad-Vodă lucru fără de ispravă
Țigănesc văzând și mișelie,
Poruncă dete fără zăbavă,
Ca toți ostașii gata să fie:
Făcând să bucine¹ de bătaie
Par'că pe toți ar vrea să-i taie.

Țigani înțelegând aceste
Slăbiră la inimă de frică:
Cesta leșină fără de veste,
Cela amurte, nu simte nimica,
Altul se vaită în gura mare,
Iar altul plânge cu suspinare.

---

¹ Să sune din buciume.

Mai toți acum de sine-și uitasă,
Numai Neicu încă firea-și ține
Adevărat, cu fața geloasă,
Și trăgând adânce suspine,
Dar tot odată mai deschise
Rostul său și cu nădejde zise:

„Dăh, nu vă lăcomiți într'atâta
„La țigane suflete mișele!
„Luța-ne averea toată și pita
„Desbrăcați-ne pân la cămașe,
„Numa ne lăsați dă mângâiere
„Viață, copii și muere!

„Știți bine, că și la voi săracii
„Țigani trăiesc numai din milă,
„Făcând slujbă și plătind haracii,
„Dar aceasta fu pă noi o silă:
„Inșă iertați-ne acum de odată,
„Să vă ierte Maica prea-curată!“

Vlad-Vodă atuncea nu mai poate
Să se ție ca să nu zâmbească;
Cu dânsul șiragurile toate
Râseră de această țigănească
Intâmplare foarte minunată
Și de vitejia prea lăudată.

5. *Țiganii văd că au fost păcăliți de Vlad-Vodă.*

Neicu încă era să mai zică,
Când Vlad-Vodă îl curmă zicând: „Dară
„Voi mișei și oameni de nimica,
„Așa vă bateți voi pentru țară?
„Pentru aceasta v'am dat eu bucate
„Și vă hrănesc? Cioare blestemate!
„Iată, că vă iert acum de-odată,
„Dară de-ți mai face a doua oară,
„Oiu porunci să spânzure toată
„Țiğănimea — nici să vă pară
„Glumă. — Aceasta Vlad-Vodă vă zice,
„Carele cu voi grăiește aice.“

Țiganii ca din somn se treziră,
Cunoscând atunci înșelământul,
Toți caută unul la altul și să miră,
Cum și-au schimbat Muntenii veștmântul!
Până ce toți se miră de aceasta,
Iacă Neicul ridicându-și creasta,

„Să ierte Măria Sa“ — el zise —
„Noi suntem fără de nici o vină,
„Că cine ar fi socotit să ni să
„Intâmples una ca aceasta și să vină

„Pă noi Muntenii îmbrăcați turcește, —
„Insu-ți Măria Ta socotește.

„Insă de am fi priceput noi, cum că
„Nu sunteți Turci: doară și moarte
„Să întâmpla; că de voi nici o pruncă
„Nu s'ar fi temut; — apoi ce soarte
„Urma între noi — încă nu se știe,
„Destul că s'alegea dă voinicie!“

Râse Vlad-Vodă, nici nū se mai dede
In vorbe cu dâșii; nătângie
Văzându-le; ci pe loc purcede
Și le poruncește cu tărie,
Cât mai degrabă drumul s'apuce,
Dacă li-e voia să mai îmbuce!

*6. Iar e vorba de Parpangel cel cu firea
schimbată.*

Ce s'au 'ntâmpat apoi mai departe
Cu vitejii Țigani, eu voiu spune
După aceea, căci mă grăbește foarte
Parpangel, care acu în haine bune
Și-arme viteze îmbrăcat se duce
Prin cel codrișor plin de năluce.
Măcar că calul inimos îl duce
Repede și cum se cade în spate,

Totuș ei băgând sabia luce
In teacă, la un tufariu s'abate
Și rupe o nuia... dar oh! ce vedere!
Sânge iasă cu glas de durere:

„Nu mă frânge, ci mă lasă 'n pace

„S'odihnesc, Parpangele iubitel

„Trupul Romicei tale aci zace

„Ingropat; — unei alte mai fericite

„Decât mine libovul te așteaptă,

„Soarta mea fu crudă și nedreaptă.

„Eu de Boroșmândru fui răpită,

„Aici poftii să mă lase o țară

„Să răsufli subt astă răchită.

„Când Turcii tâlhari ne năpădiră,

„Boroșmândru scăpă, iar pe mine

„Mă lasă sub mânilor păgâne.

„Atunci o măgăriță aripată

„Nu știu de unde sosi și-mi face

„Fără sapă și fără lopată

„Groapă aici, și ca să n'adulmece

„Vre-o hiară mădulările mele,

„Făcu să crească aceste nuele.“

Glasul tăcu. Cu scârbă¹ înțeleasă
Parpangel a Romicei întâmplare;

¹ Cu durere, cu mâhnire.

Stete împietrit, cu fața geloasă,
Inima supt piept îi bate tare;
Izbucnind în urmă jelea închisă,
Râu de lacrimi vărsă, și zisă:

„Tu ești dragă Romică dorită!
„Vaileo! vai! ticălosul de mine,
„Cum dă groaznică ți-a fost ursită!
„Ah! nu pot eu trăi fără tine;
„Iacă firul vieții mi-oi rupe;
„Pe amândoi o groapă să ne astupe.“

Zicând aceasta sabia scoase
Și vru gâtlejul în două să-și taie;
Dar cu farmece trupu-i legase
Brândușa ca în bătăi și războaie
Nici un fel de armă să nu-l atingă,
Vatăme, pătrundă sau învingă.

Deci sabia lunecă pe piele,
Ca pe armură nestrăbătută;
Parpangel de mult bănat și jale
Lung stete, ochii înfiți și limba mută:
Apoi păru că nimica nu simte,
În urmă tocmai și ieși din minte.

Strângând calul în călcâi, aleargă
Incoace și încolo, în lat și lungime,

Cruciș, curmeziș câmpia largă,
Cu tot felul de nebune schime.
Cu ochii sălbateci ca și o fiară,
Spumegă, răcnește, țipă, sbiară!

Unde vede tufe sau copace,
Intr'acolo se repede îndată
Și cu dânse bătălie face,
Socotindu-le că sunt o ceată
De Turci armați, ce vor să răpească.
Pe Romica, fecioara țigănească.

„Stați tâlharilor fără de lege“
— Strigă el fiind încă departe,
„Suflete păgâne și pribege,
„Pe toți v'așteaptă cumplită moarte;
„Iară dacă-mi veți da pe Romica,
„Iacă-tă nu vă voi face nimica.“

De aceste lui în cap îi puiază
Nebunia — dar în urmă-i pare,
Că vede pe Romica cu groază
De dânsul fugind, că el pe cărare
li merge, și pururea o întetește,
Inșă ea tot fuge bărbătește.

Așa făcând până când înnoaptă
Adese-ori strigă: „Dulcea mea zână

„Nu mai fugi, deh! Romico, așteaptă!
„Eu-s Parpangelu' tău, deci vină
„Să mergem la țigănie acasă,
„Vino, dragă Romică frumoasă.“

Rău-mi pare, drăguț Parpangele,
Că atâta pătimești pentru o fată;
Că nu-s vrednice de nici o jale,
Fetele; nu plânsei eu niciodată
Pentru vre-una, nici n'oiu plânge,
Ci pân'oiu putea în brațe le-oiu strânge!

Rămâi sănătos, o ticăloase,
Până când ne vom întâlni iară,
Acuma voim prin locuri muntoase
Să trecem într'a zânelor țară,
Unde Becicherec tot bărbătește
Cu frătuțul său călătorește.

*7. Despre pățaniile lui Becicherec și ale
lui Haicu.*

Nemeșul dup' acea sfară,
In care cu Haicul se pusese;
Impăcându-se purceasă iară,
Și-acum trepăda prin păduri dese
Netrecându-i altele prin fire,
Făr' Anghelina și o mănăstire.

Iară Haicu, ce nimic nu gustase
Intr'acea zi, și era în desară,
De abia pe Surana suspinoasă
Se ținea cu picioarele în scară,
Lâncezit de foame și de sete,
In urmă oprind pe Surana stete;

Și către stăpânul său cu jele
Grăi: „Mergi tu sănătos stăpâne
„Că eu nu mai pot — și văd că a mele
„S'au sfârșit. — Ah, săracu-mi de mine!
„Ce păcate m'aduseră aice,
„Să-mi sfârșesc eu zilele voinice!“

„Ce ți-i, Haicule?“ strigă și stete
Nemeșul, pân' Haicu se pogoară,
Care îi răspunse: „Foamea m'amete,
„Că încă n'am mâncat de-aseară.
„Mațele-mi ard de sete, și-mi pare
„Că ași bea Murășul cât e de mare.“

După aceea pe iarbă se trântește
Și multe se cântă și se plânge
Blestemându-se chiar frățuțește,
Becicherec acum capu-și frânge,
Cum ar putea Haicului s'ajute,
Văzându-l că a slăbit din vârtute,

Spre norocul său ș'aduce aminte,
Cum că în desagi cu sine de-acasă
O pogace cu nește plăcinte
Și o ploscuță cu răchie luasă.
Deci pogorând de pe cal îndată,
Desagii scurmând acele le cată.
Dându-i el plosca: „Na, sărace,
Zise Haicului — bea și te intramă!“
Apoi rupse un dărab de pogace¹
Ce era învălită într'o naframă
Și-i dete; — dar mațele opărite
Având acela, mereu tot înghite.
Și gândeai că n'o să mai încete
Până nu va stoarce de tot vasul, —
Așa era înăuntru fript de sete;
Iară Becicherec sucind cu nasul:
„Hăi, măi! destul! Ia lasă mi și mie!“
Și luă ploscuța cu tărie.

„Eeh, chiu!“ răcni Haicu strâmbându-și fața
Și ochii lăcrămându-i de puterea
Rachiei, apoi ștergându-și mustața,
Toată i se duse voia cea rea,
Și măcar ades îmbucă pogace
Totuși gura vorbeață nu-i tace.

---

¹ O bucată dintr'un fel de aluat nedospit, copt în spuză.

„Veste stăpâne o să se ducă
„De vitejia noastră, (el zise)
„Cine ar fi socotit ca să fugă
„Bălauru de noi cu gura închisă?
„Eu mă temeam, că va să ne 'mbuce
„Dară el pieri ca dracu' de cruce.
„Ei... pagubă că mort nu rămase,
„Că l-ași fi belit cum se cuvine;
„Scoțându-i apoi untura grasă,
„Ași fi luat-o toată cu mine;
„Se zice, că ungându-ți cu ea picioare,
„Ca de iepure se fac de ușoare.
„Cum că sunt șolomonar¹ mi-ar zice
„Oamenii, având teamă de mine;
„Și ca grindina să nu strice
„Hotarele, m'ar cinsti cu pâne.“
Până el flecărește late rotunde,
Nemeșul era în gânduri afunde.
Apoi către Frățuțul cu mâhnire
Intorcându-se grăi: „Vezi dar
„Ce făcuși cu a ta îndărătnicire!
„Căci eu la bălaur mă 'ntorceam iară,
„De nu mă sminteai cu a ta văicăreală,
„Prin care eu mi-am uitat de bală!“

---

¹ Năzdrăvan, vrăjitor,

Aici iară o ceartă se începuse,
Intre amândoi cu mare gâlceavă;
Că Frătuțul aminte-și aduse
De zână; și cum fără de ispravă,
I-a zis stăpânul că-l poate vinde,
Și aceasta el nu putea cuprinde!

Iar în ce le stete disputarea
Acum de a vă cânta eu n'am vreme,
Că aici, fie zis cu iertare,
Mi s'a rupt și cele cătăreme
De strigătul mult și d'atâta cântătură:
Și mă tem să nu-mi sece graiul din gură.

Cântul al șaptelea.

Cuprinsul pe scurt.

Frățuțul cu Becicherec dispută.
Intr'adins; apoi de jumătate
Nemeș e făcut într'o minută;
Și pe stăpân din strâmtoare scoate.
Iar țiganii uitându-și de frică,
Pre Munteni sfaturi și arme ridică.

*1. Se isprăvește cearta lui Becicherec cu
Haicu printr'o neașteptată arătare. Haicu
își scapă stăpânul din primejdie. Beci-
cherec îl boerește pe Haicu.*

Știți, îmi pare, cum treaba încâlcită
Intre Becicherec și slugă rămase:
Cela zicea, că iobagu' e vită,
Cesta încă nu voia să se lase
Mai rău; și zise celuia în barbă,
Că nici iobagii nu pasc iarbă.

Deci după multă vorbă neoprită
Că lui Becicherec iar îi sărise
Nemeșia în cap, Haicu se întărătă
Și el, și cu nerăbdare zise;

„Fie toate macar cum să fie
Eu știu că-s om asemenea ție.“

Multă voroabă făcând între sine
Și tare sfădindu-se cu gurile rele
De-odată un glas la urechi le vine
Din vecine tufe și nuiele;
De abia nemeșul ochii își întoarsă
Și îndată puse mâna pe cioarsă.

Căci văzu pe-un călăreț de-aproape
Năvălind asupra-i cu năpraznă;
Și nici mai mult putea să scape
De moarte, sau doară de vre-o caznă,
Fiindu-i vrăjmașul după spate
Strigând cu ceste vorbe înfocate:

„Aha, tâlharilor fără de lege!
„Dădu-mi-vă Dumnezeu în mână,
„Pe Romica-mi dați — ori nu s'alege
„De voi nici prav, nici țărână.“
Iar Iștoc din teaca ruginită
Nu-și putea smulge spada vestită.

Deci 'nainte de-a se pune 'n pază
Potrivnicul sabia 'nălțasă,
Și-i dede o lovitură vitează
Tocmai peste chivăra lănoasă,

Pe care-o crăpă în două-două
Pân' la moalea capului pielcuță.

Becicherec, ce șulița pusese
Pe oblânc, într'acolo iute aleargă,
Dar Haicu mai curând ajunsese
Și acum chibzuia Frătuțul să spargă
Capul vrăjmașului ca și-o nucă,
Așa de mare curaj îl apucă.

Însă spre nenoroc lovitura
Toată căzu pe a calului șele,
Care spărios, smucind în gură
Tare frâul și mușcând zăbrele,
Duse pe călăraș fără voie,
Și prin aceasta-l scăpă de nevoie.

Nemeșul caută lung și se miră
De inima Haicului și de fuga
Celui călăreț groaznic; și o țară
Mai răsufală, da. Haicul ruga
Morții și lumina frătuțește
De-a sudui nu se mai oprește,

Până când stăpânul la dânsul vine,
Și bătându-l cu mâna pe spate:
„Asta-mi place“, zise, „foarte bine!
„Haicule zăul n'aș da pentru o cetate,

„Văzând că am o slugă vitează,
„Care-a oști și cu zmei cutează.“

Ins' acesta întorcându-se vede
Chivăra stăpânu său crăpată
In două și cum ciudat îi ședel...
Deci râzând cu degetul arată:

„Dar ție, stăpâne, cine-ți fece
„Dintr'o chiveră două turece.¹

„Ha! ha! ha! de te-ai vedea în oglindă
„Râdere-ai doară însuși de tine;
„Zău! cel tâlhariu ți-aduse osândă
„Ca aceasta!“ — Nemeșul gândea în sine
Cumcă Haicu joc de dânsu-și bate
Și acum avea strunele încordate.²

Dară chivăra luând 'n mână,
Văzu că nu în zadar sluga râde
Și un teremtete³ după altul mână:
De mânie mai că s'ar ucid,
De nu i-ar fi de Anghelina milă,
Pe care o cunoștea de copilă.

Gândul acesta în urmă-l aduse
Să trăiască și sparta să-și dreagă

---

¹ Tureac. Armătura picioarelor.

² Incepuse a se mânia.

³ Injurătură ungureasă.

Chivăra. Și dacă iar o puse
La rând, așa ca și când ar fi întreagă,
Suspînând și cu fața duioasă,
Grăi către sluga credincioasă;

„Hei! Foarte mă tem eu, să nu fie
„Acesta smeul cel care ține
„Pe draga Anghelina mea în robie,
„Și de aceea fu mânios pe mine,
„Și vru doară să-mi stîngă cea viață
„De nu-l oprea mâna ta îndrăzneată.

„Drept să stai, Haice! De-acu 'nainte
„Nu ești iobagiu, ci fecior de curte
„Și fiindcă te purtași cuminte,
„Vei purta dulamă și haine scurte¹
„Te voiu chema pururea „Fărtate“
„Fiind tu nemeș de jumătate.“

Sluga mulțami cum se cuvine
Și mai bînd încă odată răchie
Amîndoi și înșelând caili bine
Iar se puseră în călătorie,
Cu gândul după smeul să gonească
Ori-unde vor putea să-l găsească.

Haicu voios vorbea tot într'una
Câte știa și-i răsărea prin minte;

---

¹ Haine boerești.

Iștoc încă era cu voie bună
Și acum nu se mai certau în cuvinte,
Ci mergeau încotro îi ducea cea cărare,
Cânduș pedestri, cânduș călare.

Tocmai prin o 'ntâmplare venise
În preajma celui loc, unde
Tabăra țigănească sosise;
Când văzură între tufe rătunde
Hărțuind pe cel călăreț, care
Tăiase în două chivăra mare.

Nemeșul oblicind strânge îndată
Pe Ducipal în pînteni și-aleargă
Spre dânsul cu sulița ridicată;
Haicul încă silește să meargă,
Dară Surana fiind spetită
Abia se mișcă câte-o pășită.

Acel călăreț precum se știe,
Parpangel era, făcând cu cele
Tufe după obiceiu bătălie,
Care forfecând câteva nuiiele
Cu sabia, de aici merse iară
Așa iute, cât gândeai că zboară.

Becicherec tot de dânsul se ține
Până când cu vederea-l ajunge;

Dar fiindcă în părțile vecine
Numai Țigani sfaturi lunge
Țineau, — ian să vedem ce lucrează?
Și de au dat doar' vreo faptă vitează?

*2. Țigani — de abia venindu-și în fire din
zăpăceala în care-i vârase Vlad — se
pomenesesc cu Turcii adevărați.*

Vlad-Vodă cu ceata strămutată
Acum pe murgii Țigani lăsase,
Totuș de 'ntâmplarea neașteptată
Toată gura ca mută rămase.
Și măcar aveau multe să zică,
Dar toate le uitase de frică.

Ci peste puțin se întoarse iară
Bărbăția lor cea de după ușă;
Cât călăreții se depărtară
Cei muntenești, ca și din culcușe
Iepurii scorniți, așa ieșiră,
Uitându-și de frica ce pățiră.

Până ce Mușul rupse tăcerea:
„Dar ia'n întoarceți acum încoace
„Vitejilor“, (din toată puterea
Strigând) „voi, care numai vă place

„Furiș a veni cu înșelăciuni
„Și a speria pruncii din tăciuni.“

De-acolo îndemnându-se mai toată
Murga țigănime, inimă prinse,
Și-acuma avea chef să se și bată!
Dar ceata muntenească fuga întinse,
Și-altul nu era nime, cu care
Să-și poată stâmpăra râvna cea mare.

Insă de-ar fi inimă și virtute
La om, tot într'aceeași măsură
Cu vorba: oh! câte și câte sute
S'ar bate prin o singură gură!
Atunci cel cu gura cea mai mare
Ar fi doar viteazul cel mai tare!

Dar cum că nu e așa s'arată
Din cele ce eri acuş voiu spune,
Tocmai când aveau chef să se bată
Țiganii, fără de îmbieciune
De a-și stâmpăra curagia nespusă,
Un prilej bun întâmplarea le adusă.

Căci Omar-pașă încă le vine
Cu o oștire groasă, tocmai în față...
Omar, care a oștilor păgâne
Atuncea era întâia povață,

Îeșise din tabăra turcească,
Locurile din jur să le iscodească.

*3. Țigani, socotind că-i tot Vlad-Vodă, care
vrea să-i cerce, dau năvală asupra Turcilor.*

Cum Țigani zăriră departe
Atâta venind oaste varvară,¹
Inghetară și flori de moarte
Ii apucase cu jale amară;
Pân' Boroșmândru glasul ridică
Și bun sfatul său respică:

„Tot omul să audă, să înțeleagă,
„Că Vlad-Vodă iarăș pe noi vine
„Și vrea doară să-și mai facă o șagă, —
„Dar fiți bărbați și vă țineți bine!
„Nice vă dați cu una sau cu două,
„Că voi încă nu sunteți din ouă.“

Mergând aceasta din gură în gură
Și din om în om prin țigănie,
La toți le făcu mare îndemnătură,
Și gândeai că morții iară învie;
Fieșcare cum poate s'armează,
Și a ieși la bătaie cutează.

---

¹ Barbară, păgână.

Până ce ei să înarmă pe apucate,
Turcii acum foarte aproape sosise;
Dar oblicind țiganele gloate,
Omar stete și o gloată trimise
Să-i aducă oare câțiva 'nainte,
Ca să-i cerceteze din cuvinte.

Intr'aceea laia cea mai voinică
Ieșise lor întru 'ntâmpinare;
Par'că n'ar cunoaște nici o frică,
Așa era râvna lor de mare,
Iară de vuiete și strigate
Sunau împrejur locurile toate.

Năvălind pe Turci cu toții deodată
Era tocmai să se și lovească,
Când Parpangel sărind îi desparte,
Parpangel, ce într'a sa nebunească
Buiguire, din întâmplare pe aice
Alerga cu multă surepie.

Oblicind păgânii atâta gloată
Asupră-le venind cu tărie,
Iar mai vârtos armătura toată
Lui Arginteanu, nu vrură să ție
Nici o minută, locul — ci îndată
Fugiră la turma lor lăsată.

Parpangel după dânșii s'alungă,
Dar oh, ce 'ntâmplare nenorocită!
Sărind calul peste o râpă lungă,
Căzu călărețul fără ispită
Cu capu'n jos — și în tină rămasă,
Iar calul fuge, de stăpân nu-i pasă!

*4. Becicherec și Haicu dau și ei de tabăra
țigănească, unde sunt în primejdie să fie
bătuți.*

În urmă și cel din Uram-Haza
Trăpădând cu Ducipal sosește
Și măcar că are el toată paza
Către smeul pe care întetește,
Totuși vrăjmașul îi peri de-odată
De 'nainte și în zădar îl cată.

Cu gândul la smeu — el încă n'oblicise
Cum l-a încunjurat murga laie,
Și că pe Haicu îl și zătîcnise
Lăudându-se că vor să-l taie,
Dacă pe loc nu le va răspunde,
Ce fel de om ar fi el și de unde.

Bietul Frătuț n'avu ce să facă,
Stătu, dar cu mintea îngăimăcită,

Și acum, le băgase toate pe mână
De nu-i venea tocmai în cea clipită
O gândire iscusită și bună,
Care almintre se chiamă minciună.

„Sunt“, grăi, „sluga celui mare
„Viteaz ce vedeți colo 'nainte;
„Acela așa-i de cumplit și tare,
„Cât întru mânia sa fierbinte,
„Taie oști întregi nenumărate,
„Ba și cu bălauri se bate.

„De poftiți dar încă să se ție
„De grumazi a voastre căpățâne
„Tot însu luându-și pălărie
„Lui cu plecăciune să se închine,
„Pân' ce mânia nu-l apucă,
„Că de nu, vă sfarmă ca pe o nucă!“

Până Haicul de acestea bârfește
Stăpânul spre ajutor încă vine,
Sulița 'ndreptându-și voinicește
Și dede parte strigă: „Dară cine
„A se scula pe mine cutează?
„Sânt Becicherec din Uram-Hază!“

Lângă ciudatele îmbrăcăminte
Și minunata lui armătură

Groaznic sunară aceste cuvinte.
Iar Țiganiii toate le crezură
Câte Haicu viclean le înșirasă.
Și fieș-care înapoi se îndeasă.

Toți plecându-și capul îngenunchiară,
Rugându-se pentru iertăciune.

„Iertată vă fie de astădată,
„Pentru buna voastră plecăciune“
Zise viteazul „mergeți în pace,
„Iar tu vină după mine, Haice!“

Țiganiii abia răsufând, se miră
De-această făptură minunată...
Intr'aceea și ceilalți sosiră,
Care fugărise a lui Omar ceată,
Iar ei socoteau cu mintea proastă,
Cum că au alungat pe a lui Vlad oaste.

Toți priveau la nemeș cum se duce
Și unul altuia șoptea în ureche:
„Cum tipsia de aramă îi străluce!
„Cum e de lungă chivăra veche
„Și cât e de cumplit la mânia,
„Că nu se teme nici de o miel!“

Așa ei cu ochii-l petrecură
Pân' se pierdu în tufele vecine,

Apoi cu multă chiuitură
Pentru c'au învins ei cetele române,
Merseră până la țigănie,
Povestindu-și a lor vitejie.

5. *Norocul Țiganilor. Iar se sfătuesc.*

Bine se zice: cui vrea norocul
Și dormind îi cade para în gură!
A norocului fu și-aice jocul...
Însă Țiganii nu pricepură,
Căci tocmai când Omar cu toată ordia¹
Era să împresoare țigănia, —

Vlad-Vodă cu ceata sa voinică
Fără veste ieșind îl năvale:
Multe sute îi taie și-i dimică,
Strâmtorându-l într'o îngustă vale,
Și-abia singur Omar cu puține
A putut scăpa gloate păgâne.

Dar Țiganii noștri credeau tare
Și vârtos, că Muntenii aceia fură
Ce pe dânșii venise să-i omoare,
Și numai turcește se învăscură...²

---

¹ Armata.

² Se îmbrăcară.

„Acestea povesteau ei cu fală, —
Intr'atâta nemintea îi înșală!

Toată bătaia numai în cuvinte
Lăudăroase furișându-se mere,
Iar Dragomir aducându-și aminte
De vorbit, graiu și ascultare cere,
Și văzând că nime nu-l smintește,
Ridicând glasul așa rostește :

„Bărbați buni! Mai înainte de toate
„Cred eu că ar trebui să se așeze,
„De suntem noi siliți a ne bate
„Cât avem în cap mințile treze;
„Adecă oare poate ahasta să fie,
„Ca să-și facă Țiganiii domnie?

„Pentru ce Vodă aici ne trimisă?
„Pentru ce ne puse arma în spinare
„Și ne dete mălaie cu clisă?
„Asta știți voi cum îmi pare,
„Cumcă nu înzadar suntem aice,
„Ci ca să ne punem cuiva în price, —

„Adecă Turcilor păgâni, care
„Acum în țară de toată parte
„Năpădiră; și fără scăpare
„Vor pe Vlăd și pe Munteni să certe

„Și doară să le deie răsplată
„Pentru atâta turcime înțepată.

„Acum dară; spuneți-mi cine
„Este între voi așa făr' de minte
„Cu voia în picior să-și bage spine?
„Și fieșcare dintre voi simte,
„Că asupra Turcilor cu tărie
„A ne răsocori este nebunie.

„Așisderea și pe stăpânie
„A ne răsvrăti nu se lovește
„Și-ar fi pentru noi o mișelie
„Asupra hălui ce ne hrănește
„A ne scula; iar de cumva o am face,
„Vai de pieile noastre sărace.

„Deci mai pe urmă nu ne rămâne,
„Decât a ne chivernisi în pace,
„Grijindu-ne de astăzi până mâne
„Să nu flămânzească gura mâncace,
„Și lăsând războaiele cumplite
„Neamurilor celor neodihnite.

„Ce folos avem noi de-acia,
„De biruia Turcul sau Munteanul?
„Totdeauna cazna și robia
„Așteaptă pe ticălos țiganul!

„Ori aici, ori în țara turcească,
„El tot trebuie să slujească.

„Deci eu socotesc, că ar fi mai bine
„Să ne tragem în sus către munte,
„Să nu așteptăm până Turcul vine,
„In sângele nostru să se încrunte
„Și Cetatea Neagră este locul,
„Unde ne vom aștepta norocul.“

Dacă sfârși Dragomir cuvântul,
Toți tăcură o bucată de vreme
Dându-i întru toate crezământul;
Și acu mulți începură a se teme
Nu cumva Turcii să năvălească
In săraca tabără țigănească.

Bălăban încă atunci deopotrivă
Intr'acest chip rostul său deschisă:
„Tot care n'are minte ponivă¹
„Și privind cu ochii doară nu visă,
„Trebuie să vadă, să înțeleagă,
„Că Vlad-Vodă a făcut cu noi o șagă.
„Au socotiți voi, că el nu știe,
„Cu câtă putere Turcul vine,
„Ca să pue țara sub robie?
„Pentru ce dar, de ne-au voit bine,

---

¹ Slabă.

„Ne-au armat fără a noastră voie?

„Dacă nu, să ne bage la nevoie?

„Adecă Turcii voind să lovească

„Intâi de noi și întâia năvală

„Oastea țigană s'o sprijinească,

„El apoi fără de nici o osteneală

„Să bată pe Turci, de a noastră moarte

„Slăbiți și biruință să poarte.

„Spuneți acu, pentru ce s'ascunde?

„Pentru ce nu sunt oameni prin sate?

„Toți au fugit și nu se știe unde

„Ducând cu sine toate bucate.

„Au văzut-ați trecând din loc în loc

„Vre un om, vre-o găină, sau dobitoc?

„Cum dară să putem noi a crede,

„Că nu suntem mânați la moarte

„Ca și niște mișele cirede?

„Oh, amară și cumplită soarte!

„Inima-mi pare că se despică

„De mare jale, bănaț și frică!

„Insă ascultați cum sfatul meu este:

„Să alegem pe doi bărbați cuminte,

„Carii mergând, să ne aducă veste:

„Oare departe-s Turcii înainte,

„Și dacă om vedea, că nu-s departe,
„Noi să fugim într'altă parte.

„Că de n'om face așa, pierim de tot
„Și nu e pentru noi altă scăpare.
„Iară Vlad (aici el strâmbă din bot)
„Bată-se el cu ha gură mare.
„Nu înșale pe biata țigănie.
„Dacă are suflet și omenie.“

Aici curmă Bălăban urâtul,
Stergându-și sudoarea de pe frunte,
Și căuta cum se va primi sfatul;
Toți voivozii cu barbe cărunte
Intăriră cu capul și cu gura,
Vorba lui Bălăban și învățătura.

Numai Tandaler cu semeție
Sculându-se: „O voi iepuri fricoși“
Zise „Câți sunteți în țigănie;
„Dar de voi mă mir bătrânilor moși,
„Cum puteți asculta cu răbdare
„Tot de frică și de spăimântare.

„Noi să fugim? Incotro? Dar unde?
„Și pentru ce? Sau doară de frică?
„Care se teme, se poate ascunde,
„Iacă codru; — dar cărui voinică

„Încă în sânișor inima-i bate
„Locului va sta până când poate.
„N'ați văzut cum luarăm izbândă
„Asupra celor ce-au fost să ne taie?
„Iar de a gândit Vodă să ne vândă
„Pentru niște clise cu mălaie,
„Să-i arăte acum Țigani dară,
„Că nici ei nu-s pui de căprioară.
„Mie-mi vine fraților în minte
„Un cuget mare... mare ca și-un munte.
„Știți a călugărului cuvinte,
„Ce grăi scărpinându-se în frunte...
„Deci dacă s'ar face ahele aieve,
„Cine-ar zice că a vorbit el plevel
„Să spunem că pe Vlad-Vodă l-or bate
„Turcii, puind țara la robie;
„Cine, grăind după dreptate,
„Ar domni hastă țară pustie!
„Ian luați cam binișor aminte,
„Căci trebuie a căuta și 'nainte.
„Au n'ar fi cu mult mai drept și bine
„S'alegem pe unul, care să fie
„Peste Voivozi, capul cel mai mare,
„Apoi să căutăm locul de moșie,

„Care de acum să ne numească,
„Chiar și curat Țara Țigănească.“

Abia sfârși Tandaler cuvântarea,
Când iată cu mare bucurie
Sfaturile-i întări toată adunarea
Cea mai multă și mai tinerie;
Numai bătrânii ceva îndoială
Aveau de această nouă tocmeală.

Insă destul fie acum de odată,
Fiindcă și Țiganii stătură
Pe a lui bun Tandaler judecată;
De aici vom spune ce mai făcură,
Apoi — tot sfaturi grele și adânci!
Toate cu coame și în patru brânci.

Cântul al optulea

Cuprinsul pe scurt.

Pe Satana în Iad urgia roade,
Un sobor mare de draci s'adună
Perirea creștinilor noroadă
Sfătuind; — multor păru mai bună
Vicleana Mamonii socoteală,
Decât a lui Belzebut năvală.

1. Noapte. Satana cu furie adună cetele dracilor.

Acum peste apa mării șoimanul soare
Apunea prin dositele ostroave;
Noaptea cu neagra sa învelitoare
Câmpii acoperise și dumbrave;
Iar de grele osteneli obosită
Hodinea prin staule orice vită.

Nu privegheau decât fiere răpitoare
Și bărbații cu cugete rele.
Lupul gonia după căprioare,
Buha vâna în tufe păsărele,
Bietul iepure nu putea paște;
Pentru cel orăcăit de broaște,

Era vremea, tocmai întâiași dată
Când cântau cocoșii, de-cu-seară,
Și încălecând măhuri sau lopată,
Cătră Retezat strigoaietele zboară, —
Când umblă pe sus cele vântoase,
Strâmbând oamenilor dreptele oase.

Adică odihneau toate cele bune!
Numai cele rele, blestemate
Umblau după a lor înșelăciune,
Cum sunt: duhurile necurate,
Care nu dorm nici odinioară,
Ci noaptea în toate părțile zboară.

Tocmai pe acea vreme sub afunda
Tartarului peșteră Satana
Scoțând afară capul din unda
Văpăii nestânse — cu tirana
Sa privire pe diavoli învită
Să muncească făptura osândită.

Iar el prin aceasta se desfată
Ca și un craiu tiran după bătaie,
Când vede oastea vrăjmașă junghiată, —
Când noroade întregi strică și taie
Și e mâhnit numai, că nu poate
A-și prăpădi neamurile toate!

Iară într'această noapte, de care
Zic eu, după ce oarecâtă vreme
Satana caută cu desfătare:
Cum chinuita făptură geme
In gânduri căzu și'n socotele,
Cari îi pricinuiră multă jele.

Pentru că socotind el în sine
Cumplita lui din cer scăpătate,
Apoi tot pierdutul vecinic bine
Asemănând cu a sa de acu stare,
Așa răcni de ciudă și urgie,
Cât clăti iadul din temelie.

Crunți ochii-și înholbând apoi: „Vai mie!“

Zise: „cu totul nesuferită

„Viață și nemuritorie!

„Mai bine era într'acea clipită,

„Când fui surpat cu mândra mea ceată,

„Să fi pierit cu totul de-odată.

„Dar sus, Satano! Scoală și arată,

„Celui de sus, că ai încă putere

„Și măcar nu poate el să pată,

„Nici să simțească vre-o durere,

„Totuși cere a ta cumplită ură,

„Să te izbândești pe a lui făptură.“

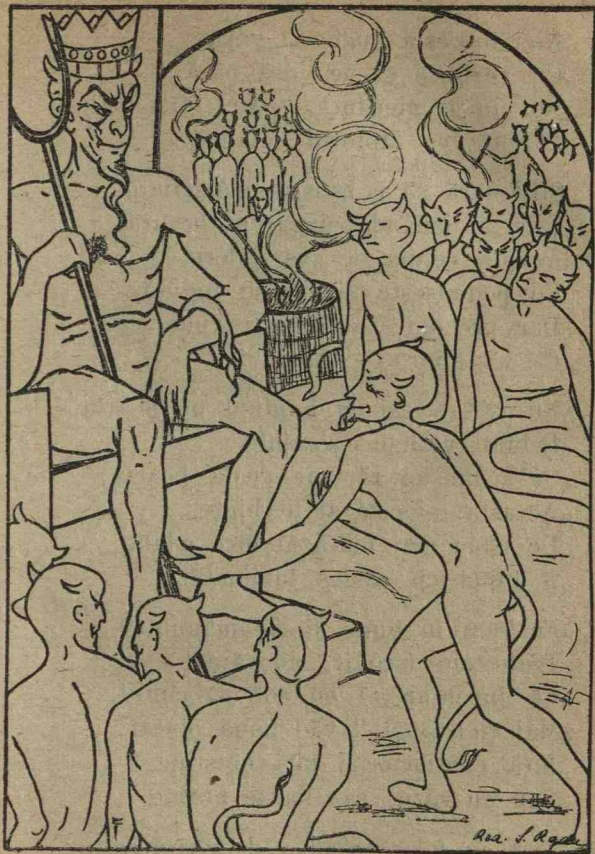
Aceste zicând groaznic urlă iară
Tot iadul răsună cu greu muget.
Inșiși diavolii să spăimântară;
Și vrând să știe a Satanei cuget,
Boierimea Tartarului¹ toată
Intr'o clipă a fost adunată.

*2. Sfatul mai marilor Iadului, Belzebut prin
luptă, iar Mamona prin bani vor să strice
creștinătatea.*

Ochii Satana își întoarse roată
Cercetând pe tot însu de față,
Inima pare că i se desfată,
Văzându-și boerimea sumeață.
Apoi după puțină tăcere
In ăst chip grăi rozându-și ghiere:
— „O, soți credincioși ursitei mele,
„Viteji potrivnici înaltei lumine,
„Ce stăpânește mai sus de stele!
„Știu că vă aduceți aminte bine
„De acea veșnică zi cumplită,
„Domnia mea când fu cutropită.
„Biruiți furăm cu drept în bătaie,
„Iar nu supuși; asupriți, dară

---

¹ Iadului.

Soborul dracilor.

„Nici într'astă pucioasă văpae
„Cu vecinică și nestinsă pară
„Noi nu ne plecăm! — Aici fără spaimă
„Făptura pe făptorul defaimă.

„Știți dară că a noastră mângăiere
„Este în izbândă singur și în ură
„Asupra celuia de sus putere,
„Ce pedepsește și nu se îndură.
„Dar precum văd se pare mie,
„Că v'a apucat o trândăvie.

„Nu văd eu acum bujdind pe poarta
„Iadului suflete ca'nainte,
„Și acum ne rămâne goală boarta
„Aceasta înfocată și fierbinte,
„De n'om mai îndrăzni încă odată,
„A lupta cu oastea luminată.

„Fost-am în lume și de-amănuntul
„Toate am iscodit: adevărat!
„Că înconjurând eu tot pământul,
„Mai cu seamă 'l văd nouă plecat,
„Iară credincioase țări creștine
„Sau nu văzui, sau foarte puține.

„Dar ce folos, când văd omenirea,
„Care fu în pizma noastră zidită

„Înălțându-și până la cer firea,
„Până la partea cea mai fericită
„Și râvnind a fi cândva părtașe
„Deșertelor noastre în cer lăcașe!

„Inșă nu! — nu fie adevărată
„Aceasta... ca Satana să vadă
„Urgisita făptură vre-odată
„Colo sus în cereasca livadă
„Mai mulțindu-se de acu înainte, —
„Juru-mă pe cazanele fierbinte!

„Intâiu creștinătatea să piară,
„Războiu în tot pământul să fie,
„Intunericul să se întoarcă iară
„Cu tot felul de păcat și urgie;
„Aceste-s în scurt poftetele mele, —
„Ce răspundeți voi acu la ele?“

Atunci Belzebut, Hatmanul mare
Al oștilor negrei Măriei Sale:

„Intunecate Doamne! Mie-mi pare“
Zise: „că ar fi lucrul mai cu cale
„Lăsând acestea la vreme îndelete,
„Să strângem îndată a noastre cete.

„Căci eu din iscoade încredințate,
„Care trimesesem sus pe lume

„Am înțeles : că vor a se bate
„Vlad-Vodă cu Mahomed ; și anume
„De cereștii călăreți se zice,
„Că vor pe Păgâni de tot să strice :
„Nu s'ar cuveni să lăsăm dară
„Nici noi pe cei de-a noastră parte,
„Ci îndată să purcedem afară,
„Purtând și noi creștinilor moarte,
„Căci de va birui Mahomed,
„Cade și creștinia pe încet.
„Bine Hatmane că-mi dai de știre“
— Zise mușcându-și negrele buze
Craiul întunecat cu răstire —
„Acu Înălțea Mea vrea să auză
„Cum ar fi și a voastră socoteală ; —
„Și să-mi spuneți fără sfială : —
„Intâiu, cum dintre voi fieșcare
„Se silește spre a iadului bine
„Amăgind pe om și prin ce cărare?
„Apoi, în ce chip ni se cuvine
„Să ajutăm lui Mahomed îndată?
„Pe ascuns, ori cu silă vederată?“
Aici se sculă Mamonă, mare¹
Vistierul Domnului Satanei.

---

¹ Idolul banilor și a lăcomiei de bogății.

Pe mâna lui sunt cele comoare
De subt pământ, aurul și banii; —
„Tot Iadul — grăi dânsul — bine știe,
„Cumcă a mea înaltă dregătorie

„Doar mai mult decât toate îi ajută
„Și mai multă dobândă îi aduce.
„Chipul și cărarea mea bătută,
„Care pe om la strâmbătate duce,
„E lăcomia de averi; cu dânsa
„Mă slujesc, ca și luntrea cu vâsla.

„Omul e plecat spre lăcomie
„Din leagăn, căci firea bună îi dede
„Indemnul curat de a-și prii șie,
„Din care (ca din izvor) purcede
„Cruțarea vieții și o silință
„Spre a-și plini trupeasca trebuință.

„Dar eu astă firească plecare
„Cu totul o stric prin lăcomie
„Și fac pe om de în urmă el n'are
„Hotar în pofta sa; iacă, o miie
„De acoloa se nasc fapte rele,
„Tot fiice a lăcomiei și a mele:

„Tâlhăria, furatul, lotria,
„Inșelarea, strâmba judecată,

„Răscoale, vinderi și tirania ;
„Flecăria, camăta 'ncurcată :
„Și pe rând faptele rele toate,
„Mai vârtos ce trag spre bogătate,

„Aurul acum stă pânește în lume,
„Prin acesta cumpăr eu toate
„Inimile ; — cu mici sau mari sume
„Mijlocese eu tot fel de păcate.
„Cela-și vinde patria pe mită,
„Cesta spre ucidere să invită.

„Impărații, miniștrii, pentru sete
„De argint ațâță războaie crunte ;
„Aurul ia cununa dela fete,
„Sparge căsătorii și nunte ;
„In scurt lăcomia nesătulă
„Toate ce-s bune le întoarce în hulă. —

„Iar în cât privește ajutorința
„Lui Mahomed și a turceștei gloate,
„Eu spun drept, — că nu-s în socotința
„Lui Belzebut — dar iar se poate
„O Hatmane viteaz — asta face
„Care eu vă spui și cum văd îți place.

„Ce ajunge oșteneasca ta îndrăzneală
„Asupra puterii înzeciuite ?

„Vitejia înceată a fi de fală
„Și faptele ei cele mai vestite
„Se numesc: oarbă dâcoasă dârzie,
„Când lucrează fără înțelepție.

„Dar împotriva celui mai tare
„Nu vârtute, ci mintea măeastră
„Trebuie a folosi: de aci îmi pare
„Că nū cu vădită și buiastră
„Tărie noi să dăm ajutoare,
„Ci pe ascuns, cu multă subțiare.

„Inșiși oamenii prin noi, să lucreze
„Spre a lor pierire necontenită,
„Nu ajută acum armele viteze
„Cât o pungă cu galbeni tecsuită.
„Acesteia — numai să fie plină —
„Acuma toți oamenii se închină.

„Intr'alte, rușinea mea să fie
„Dacă eu cu banii nu voi face
„Mai mult, decât întru voinicie
„Altora se lăuda le place.“
Mamona sfârșind, A smodeu rase
Și căutând împrejur așa zise:

3. *Cuvântarea diavolului Asmodeu. Mai vorbesc Moloh și Velial și alte căpetenii drăcești, iar Satana se hotărăște să pornească cu oștirea dracilor în ajutorul Turcilor.*

„Nu pentru că eu sunt Logofătul
„De taină a Măriei Sale, dară
„Pentru că mă țin că-s șiretul
„Cel mai mare în astă neagră țară
„Indrăznesc a-mi arăta și eu
„Înainte Domniilor-voastre sfatul meu.
„Dară mai 'nainte de a răspunde,
„Lui Mamona fac o întrebare:
„Pentru ce se sumește? — Și de unde
„Vin cele cuvinte sprintare
„A lui? Și pentru ce se ridică —
„Socotind pe alții întru nimică.
„Nu voiu să-i întunec vrednicia,
„Căci banii au în lume căutare;
„Dar ce ajunge numai bogăția,
„De nu ar fi și vârtute mai mare,
„Cui și însăși bogăția se închină, —
„Și aceasta e mintea cu duh plină.
„Mamona cu banii face toate,
„Dar numai la cei cu lăcomie;

„La sufletul de argint însetate;
„Iar Mamona doar încă nu știe,
„Că multe și mari trebi pe pământ
„Nu se pot isprăvi prin argint,
„Ci prin curse ascunse și înșelăminte
„Prin întregi cu sva tum viclene,
„Aceste surpă și pe cel cuminte;
„Aceste să ajute oștile agarene,
„Și acuș vom vedea prin ispitire,
„In care chip mai lesne vom isbutire.“

Velial, ce peste poliție
Are în iad pază și priveghere
Și cu tot felul de măestrie
Lumească, care domnia cere
E procopsit. — Dacă sfârși Asmodeu
Se sculă începând cuvântul său:

„Fieș-care se laudă întru ale sale
„Și cu oareș-care micșorare
„Pe alții socotesc că-s tândale;
„Dar toți vă înșelați precum îmi pare,
„Căci vrednicia voastră împreună,
„Iar nu despărțită, este bună.

„Voi sunteți 'naltele mădulare
„Acestei împărății de aice,

„Ă căror împreună lucrare
„Trebuie să o ție, să o ridice!
„Zădarnică e a voastră putere,
„Dacă veți lucra cu împărechere.

„Deci socotind eu cele din lume,
„Care vă aduc vouă supărare,
„Imi par ca niște deșerte spume
„Și fumuri fără de flăcărare;
„Pentru aceasta e și-a mea socoteală,
„Ca să nu ieșim noi la iveală.

„Să nu ne amestecăm la bătaie
„Cu puterea noastră vederată:
„Ci mergând din odaie în odaie,
„Să vedem, pe care ce îl desfată
„Și apoi pe om în tot chipul rău
„Să-l otrăvim în cugetul său.“

Velial sfârși, iar Moloh încă
Rostul său, după dânsul, deschise,
Moloh fântâna cea mai adâncă
A desmierdării trupești — și zise:
„Nime pe om așa supus nu ține
„Intru rele năravuri ca mine!

„Știți voi bine, că eu prin a mele
„Măiestrii lunecoase și ispite,

„Măguliri, gădeliri și momele,
„Ochituri, zâmbiri, glume îndrăznite,
„Pofte fierbinți și îndemnul trupesc,
„Acum toată lumea o stăpânesc,

„Tinerii mă cer cu înfocare,
„Bătrânii pe ascuns îmi voesc bine;
„Fetele mă așteaptă cu oftare,
„Nevestele se topesc după mine,
„Ba și călugărul mi se îmbie
„Pitulindu-mă într'a sa chilie.

„De ce vă temeți doar nici a zece
„Parte din făptura cea iubită
„A lui Savaot nu va petrece
„In grădina raiului slăvită.
„Noi vom avea partea cea mai mare
„Și aceasta destulă izbândă-mi pare.“

Iar Val, stolnicul mare, ce peste
Mâncări și băuturi era pus,
A zis: „Adevărat lucru este!
„Că nu avem ce să așteptăm ca în sus
„Oare-cândva să ajungem la cele
„A noastre lăcașuri peste stele.

„Pentru aceasta și eu socotesc
„Zădarnică toată încercarea

„Vre-unui război cu soiul ceresc,
„Iar pe care-l mănâncă spinarea. —
„Cerce și va vedea din cercare,
„Că nu e lucru lesne, cum îi pare.

„De ce să ne punem fără treabă
„La primejdie? — Să zicem cumcă
„Pre Mihail l-om birui în grabă —;
„Dară cel ce cu fulgere aruncă
„Credeți voi că va răbda poate
„Să vă apropiați de a cerului gloate?

„Un tunet — ca în ziua cea îngrozită,
„Când furăm surpați dintru 'nălție
„Și toți iacătă-vă într'o clipită
„Zvârliți sub Tartar, — ba cine știe
„Câte mii de miluri mai afund,
„Unde acum nici chiar dracii nu pătrund.

„Voi știți bine că tot ce întră în gură
„Fără treabă și fără măsură, —
„Acea tot este dela mine:
„Beția și nesățu' în mîncăciune
„Sunt a mele și trag după sine
„Trîndăvia cu totul uităciune.

„Dar să nu mă laud numai din gură,
„Fiindcă eu îs peste bucate

„Aice în iad și peste băutură;
„Ca să știți, că zic adevărate,
„Iacă voi eu să vă astup cele guri
„Cu mâncări proaspete și băuturi.

„Acum ne sosiră niște prelați,
„Păpistași și călugări pântecoși,
„Ca niște mascuri bine îmbuibați:
„Dintr'ânșii voi eu face cârtaboși!
„Slănina și grasa lor untură
„E bună pentru colțata-vă gură.

„Apoi, am niște boieri din toate
„Neamurile, toți grași la cerbice,
„Bine hrăniți, lățișori în spate
„Ce 'nainte de a venire aice,
„Tot sânge au băut; și ian vedeți,
„Dintr'ânșii voi eu face sângereți“....

În urmă Velfegor, vorba apucă,
Stăpânul credințelor deșerte
Zicând: „Nu-l opresc eu să se ducă,
„Cărui îi voia să se mai certe
„Odată — dar mie la împărțire
„A fi cu dânsul nu-mi vine în fire!

„Firește care crede în vre o lege
„Care o socotește peste toate.

„Dar tot însul prin mine s'amege,
„Sau lăturiş din cale se abate,
„Şi fac acum multe ispite
„Cu tot felul de arătări măestrite.

„Fătărnicia şi supărăstăciunea¹
„Ceste a mele două slugitoare
„Toată adevărata închinăciune
„A Dumnezeirii făptuitoare
„In schisme o prefac necuvioase,
„Nevrednice, ba şi ruşinoase.“

Satana, care cu suferinţă
Până acum ascultă: „Tot viclene“ —
— Zise: — „dar nu spre-ajutorinţă
„Grabnică oştilor păgâne
„Sfaturi mi-aţi dat; însă mie-mi place
„Acum după gândul meu a face.

„Tu Belzebute, pasă² şi adună
„Din cetele cele mai viteze
„Aproape de o legiune bună,
„Toţi apoi îndată să-mi urmeze“....
Aici tăcu Satana şi îndată
Adunarea merse împrăştiată.

---

¹ Credinţele deşarte.

² Păşeşte.

4. *Țiganii și-au isprăvit merindele. Din
care pricină sa făcu mare supărare. Spre
norocul lor se îngrozesc de o nouă spaimă.*

Dar ce mă tragi de guler, o Muză?!
Înțeleg... spre dalba țigănie,

Care acum ca și friptă de spuză
Nu știa de ce să se mai ție.

Căci cu toate sfaturile sale
Încă nu se pusese la cale.

Dar dragă Muză! trage-mă afară
Din borta iadului puturoasă,

Că mă nădușesc de fum și pară
Și n'ași vrea sufletul aici să-mi iasă;

Mai bine slugă în tinda de raiu
Decât în tronul iadului craiu.

Apoi ți-oiu cânta de bună seamă
Și de biata noastră țigănie,

Care acum nici carne are, nici zamă
Și nici unul de aceasta nu știe,

Ci se sfătuiesc cum vor să facă
Rânduială în țara lor săracă.

Era tocmai în sfatul mai fierbinte,
Corcodel când spăimântat aleargă,

Și le spune în puține cuvinte,
Că, de acu 'nainte să se șteargă
Pe buze de bucate — și zice:
„Sedeți acuma întinși pe burice,

„Sfătuindu-vă cu gura goală
„Și pânțele flămânde!“ — Trecură
„Babele cu colacii!“ — Se scoală
Țigani socotind că îi înjură
Corcodel, căci nu puteau să creadă
Să fie în bucate atâta pradă.

Pe lăeți și pe găleți puneau vina
Toate celelalte rânduite
Cete; — și ca să le crepe splina —
Li blăstema, că au mâncat atâtea
Clise râncede, mălaiu și zară,
Care ar fi ajuns și pentru o țară.

Tandaler, care la hele slănine
De mult acum lăcomea și le îmbucase
In cugetul său — strigă cu asprime:
„Corcodele! Mult îți e fruntea groasă
„Și nerușinată, de crezi doară
„A te mântui cu o vorbă ușoară!

„Pentru ce nu ne-ai spus tu din vreme,
„Cum să pe sfârșit merge bucata?

„Dar lasă! — acuș, acuș tu vei screme
„Toate ce ai mâncat; numai fii gata,
„Acuș vom alege pre unul mai mare,
„Și atunce vai și de-a ta spinare!”

Iar Corcodel cu zâmbire amară
Rânjindu-și dinții zise: „De tine, —
„De nu te-ai sui prea sus pe scară
„Tandalere, — ar fi cu mult mai bine!
„Dar cine te-a pus, o, mișele,
„Să-ți bagi nasu' în lucrurile mele?”

Aurarul tot se înfoca și puse
Mâna pe sabia ruginită.
O trase cu iuțime nespusă,
Și — de nu-l ținea într'acea clipită
Bălăban — doară atunce ca napul
Cu floace cu tot îi zbură capul,

Insă golănime întărâtată
Multă acum împrejur se strânsese,
Și erau de bătaie toți gata,
Intr'atâta treaba le ajunsese!
Dar de-odată auziră departe
Dobe, surle, sunet mare foarte:

„Fugiți acu care încotro poate,
„Că iacă vin Turcii să ne taie!”

Strigară bătrânii cătră gloate.
Iar de frică, amorțita laie,
In loc de a-și căuta în grabă scăpare,
Stă fără graiu și fără mișcare.

Ce fel de larmă fu? Eu voiu spune
In cântarea, care acum urmează,
Unde veți auzi sfaturi bune
Dela Tandaler, și mult vitează
Purtare. — Inșă acum dați-mi puțină
Răsuflare și un ceas de hodină.

Cântul al noulea.

Cuprinsul pe scurt.

Vlad pe Turci noaptea dă năvală.
Mahomed unde îi duc ochii merge.
Satanei, care făcea răscoală,
Sân-Mihai prea aspră palmă îi șterge.
Iar Țiganii viteji, dând război,
Se lovesc cu o cireadă de boi.

1. Poetul se plânge că au trecut zilele de vitejie și că nu se mai găsesc voinici ca odinioară.

Unde sunt vitejii cei din zile?

Eroii cei cu multă virtute,

Care trepăda sute de mile

Prin streine țări și nevăzute,

Luptându-se cu lei și gligani,

Curățind pământul de tirani?

Aceia nu sufereau strâmbătate

Celui nevinovat a se face,

Și mântuiau neamuri apăsate

Din jugul și mânilor prădace

A crudei robii; — iar niciodată

Pofteau pentru acestea vreo plată.

Ah, căruntă vechime cinstită,

Unde-s a tale sfinte tocmele?

Cată urgie acum lumea 'ntărâtă,
Și o îneacă în cel noian de rele!
Pierit-a credința cea bătrână;
Viclenia pe dreptatea îngână.

Dar ce vinuesc eu vremea, care
Nu lucrează fără numai pate,
Martoră fiind și muștrătoare
Faptelor noastre mult rușinate,
Pentru cari, omule, însuți ești de vină,
Căci închizi ochii și fugi de lu-
mină!

Ceru-ți dete minte și vârtute:
Acea întru întuneric să-ți lumine,
Aceasta la nevoie să-ți ajute.
Acea să-ți arate rău și bine
Și cărarea către fericire,
Aceasta să frângă lanțul de robire.

Iar tu cu aceste daruri alese
Covârșești însuși a ta stricare,
Mintea ta lanțuri neîncetat țese,
Ca să te încurce fără scăpare;
Și ca mai lesne să te supună,
Virtutea-ți dai la tirani în mână.

Aceștia apoi te-apasă 'n țărână,
Nice-ți dau să mai cauți la 'nălție,

Cu răs amar vaietu-ți îngână,
Și lanțuri a săruta te îmbie;
Ah, cine acu din aceste toate
Omule ticălos, te va scoate?

Au doară cea moale de-acu junie,
Ce nu a învățat alta nimica
Fără a vâna după libovie,
A măestri gâlceavă și intrigă,
A trândăvi pe divan cu lene
Și a căsca gurile prin dughene.

A se împodobi cu gingășie
Mai aleasă decât o femeie,
A-și băga în haine orice avuție!
Aceste sunt faptele holteie
A coconășilor de neam și de viță
Din jupâni, până la cea mare spiță.

Aceștia știu numai între cocoane
Și din gură a-și lăuda hărnicia,
Iar la fruntea vreunei legioane
Unde improașcă gloanțele cu mia,
Valeu săracii, cum le-ar fi greață!
Cum le-ar fugi sângele din față!

Un coif în cap, o sabie în mână,
Un piept neînvins, un scut în stânga!

Inimă și virtute română,
Aceste numai pot să frângă
Lanțul robiei tale cumplite
Poporul al meu, de tot umilite!¹

Până nu va fi cea mai întâie
A coconilor îndeletnicire
A armelor înaltă măiestrie,
De patrie fierbinte iubire, —
Nu vei putea tu să-ți vii la tine,
Să gustezi libertate și bine!

Alta era junia română
Pe vremea lui Vlad-Vodă, ce frânse
Tabăra lui Mahomed păgână
Cu vârtute și bătaie adinsă,
Dar a pierit acea voinicie:
Și tu gemi supusă, oh, Muntenie!

*2. Vlad Țepeș năvălește asupra Turcilor
și îi bate cumplit. — Mahomed însuși abia
scapă cu viață.*

Era spre apus când scăpăta soare,
Iar copacii umbre lungi aruncă,

---

¹ Poetul scrisese aceste versuri înainte cu 140 ani, când poporul românesc din Ardeal și Bucovina era sub stăpânire ungurească și austriacă. Cuvintele, prin urmare, se adresează tinerimei române din Ardeal și Bucovina,

Pregătind murgitului răcoare, —
Când Vlad-Vodă trimese poruncă
Să iasă din locurile strâmte
Oastea sa și să meargă 'nainte.

Iară după ce ieși la lărgime
O împărți de frunte în trei coloane;
In aripi puse potrivită călărime,
La mijloc rândui pedestre legioane,
Dând oștenilor învățătură
Pentru deobște năvălitură.

Alease apoi oare-câte sute
De voinici cu mare bărbăție
Și de știută în arme virtute,
Ca luând tot felul de chindie
Și înconjurând tabăra turcească
Tocmai în dosul ei să se lovească,

Iar când din semne s'ar pricepe,
Că de coloanele orânduite
A se slobozi năvală începe, —
Să facă din părțile dosite
Tot felul de sunet și strigare,
Ca și când ar fi vre-o tabără mare.

Merg ascunse cu pasuri tăcute,
Sub a nopții dându-se povață

Cetele viteze; — nici cunoscute
Mai înainte fură, pân ce în faţă
Steteră străjii cei din afară,
Pe care iute o şi răsturnară.

Incă înăuntru în tabără nimica
Se ştie de năvala îngrozită,
Când iacă de fierul muntean pică
O mulţime de Turci adormită.
Nici altă s'auzea în corturi vecine,
Fără gemetul morţii şi suspine.

Iar după ce între Turci merse veste,
Că tabăra le-ar fi împresorată,
Şi numai în fugă scăpare este
Fiecare de fugă se găta
Alergând ca lipsiţii de minte,
Sau opăriţii cu apă fierbinte.

Atunci şi în văzduh se arătară
Cereştii călăreţi cu grozime,
Cu săbii de luminoasă pară;
Deodată veneau şi din dosime
Atâte glasuri şi strigăte
Ca şi când oşti ar fi nenumărate.

Mahomed văzând acestea toate
Izbânda-şi uită; jalea-l pătrunsă,
188

Hainele își rupe și fața își bate,
Temând el vre-o vânzărie ascunsă,
Acum nu cearcă decât să scape:
Părăsind cugetele sureape...

În mijlocul unei groase cete
Caută a străbate într'acea parte,
Pe unde era mai îndelete
Și se vedea mai puțină moarte...
Într'acest chip abia cu puțină
El scăpa călărime păgână.

Toată tabăra merse în risipă.
Cei scăpați fug fără contenire,
Morții zac, răniți gem și țipă,
Iar biruitorii cu îndrăznire
Strigă, se îndeamnă și se întărătă
Urmând fugarilor pe copită.

*3. Satana cu oștirea dracilor sare în ajutor
Turcilor. Sfântul Mihail cu cetele cerești
risipește pe diavoli.*

Într'acea Satana cu îndrăzneală
Legioană iacă și sosește;
Și pe Turci în groasă ceață
Invăbind, de moarte-i ocrotește

Și spumegă de ciudă și mânie
Pentru venirea sa prea târzie,

Dar Sân-Mihaiu, carele avuse
Nainte înștiințare de toate
Dela străji pretutindenea puse,
Cum că Satana gloate alungate
Turcești apărând, încă mai vine
Să năpădească oștile creștine,

Repede împotriva lui purcede
Iar când vrăjmașului fu în față
Semn îndată de bătaie dete,
Cu bărbătească inimă și isteță,
Ceata îngerească armele prinde,
Și groaznică bătaie s'aprinde,

Săbii de pară, nemuritoare,
Lucesc și aduc nevindecate
Rane diavoleștilor ciopoare;
Cu fulgere cerești încărcate
Tunuri vărsau nestinsă văpae
Și acu fierbea groaznica bătaie.

Neputând întâia lovitură
A iadului cete întunecoase
Sprijini, — a se înapoia începură,
Când Satana cuțitoiul scoase

Lupta Românilor cu Turcii.

Și scrâșnind așa răgni de tare,
Cât păru că. pământul tresare.

Năvălind apoi cu silnicie
Asupra cetelor prea sfințite
Nici un înger cutează să ție
Drumul, sau doară să-l întărâte;
Ci toți plecând în laturi feriră,
Și în scuturi sfinte se sprijiniră.

Iar arhanghelul dacă vede
Nebuna Satanei cutezare,
Iute ca fulgerul se răpede,
Și atâta îi șterge o palmă de tare,
Incât Satana îi căzu denainte
Ca fără suflet și fără minte.

„Nu e vrednic un tâlhar ca tine
„Să-mi spurce armele nemuritoare,
„Dar palma e pentru proaste, haine
„Suflete“, zise și sub picioare
Il calcă. — Apoi luându-l în pinteni
L-a zvârlit ca la o miie de stânjeni.

Intr'aceea și din artilerie
Incepură a împrășca sărindare,
Sfeștaniei, paraclise, tămâie,
Moaște, sfinte și alte, de care

Fuge diavolul; — apa sfințită
Mai vârtos este lui nesuferită.

Atunci gloata neagră într'o clipită
Cu țipete mari și zbierătură
De tot în risipă fu pornită;
Și acum care încotro străbătură,
Undevă cercându-și să se ascundă
Cu vre-o mijlocire mai curândă.

Unii intrară în pământ, alții în stânci,
Mulți în bălți încă se pitulară,
Prin râpe, lacuri, peșteri adânci,
Iar o zeticnită cetioară
Neputând în alt chip scăpa de război
S'a băgat într'o cireadă de boi.

*4. Tandaler liniștește pe Tigani. Țigani
pornesc la luptă.*

Din aceste până acum cântate
Lesne veți putea, cred, înțelege,
Ce fel de huete și de strigate
Au spăimântat gloatele viteje
Țigănești, — cât era codru, se umplă
Neștiind ce cu dâșii se 'ntâmplă,
Dar a strigat cu voinicie
Tandaler, cât a putut și foarte:

„Toți în arme cu mine să vie,
„Ori la biruință, ori către moarte!
„Mai bine să murim cu îndelete,
„Decât să tragem foame și sete!“

Prin aceasta inimă mai luară
Bieții Țigani și în puține
Minute după obicei se armară,
Măcar că nu le prea părea lor bine,
Scârbă având de bătăi și sânge
Și părea că inima le plânge.

Dar totuș inimându-i din gură
Tandaler, nu-și arată ei frica;
După ce apoi într'armați stătură,
Părea, că nu se tem acum de nimica;
Iară scoțând sabia din teacă
• Aurariul îi învăța să facă

Toate după dânsul: — „Luați aminte“
Le zise: „Acum voi sunteți armați,
„Dar trebuie a socoti înainte
„Pentru ce? Unde mergeți? Ce căutați?
„Să nu ziceți mâne, poimâne
„Tandaler a lătrat ca un câne.

„Copiii vă cer de mâncare,
„Si cătră voi cu lacrimi strigă,

„Aici nu este altă scăpare
„Fără mălaiu sau mămăligă,
„Căci gura pruncilor din tăciuni
„Nu se poate astupa cu minciuni.

„Deci cui e voia să mai trăiască,
„După mine vie într'un noroc,
„Numai trebuie să se păzească
„Cum l-au păzit mumă-sa de foc,
„Ca dând pre noi vre-o streină gloată
„Să nu steie cu gura căscată!

„Ci când oiu striga eu dela frunte,
„Toți în mână să-și ție armele gata,
„Și de-ar fi vrăjmașul cât un munte,
„Să deie înfr'ânsul de-a dărâmata,
„Inchizând ochii și dând de moarte
„Cruciș, curmeziș, în toată parte.

„Cu ochii închiși e bine a se bate,
„Că nu cauți vrăjmașului în față,
„Nici te temi de a lui înfricoșate
„Arme, sau și căutătură îndrăzneată;
„Nu vezi cine lângă tine pică
„Și până la moarte nu știi de frică.

„Răcniți, chiuiți, strigați din gură,
„Cât va încăpea pe grumazi de tare;

„Asta încă e bună învățătură,
„Că așa se îmbărbată fieșcare;
„Iar neprietenul se spăimântează
„Și a se băga în răsboiu nu cutează.“

Tandaler sfârșind învățatura,
Porunci să meargă după sine,
Toți armații, strigând: „ura! ura!“
Merg Țiganiile spre rău sau spre bine,
După Tandaler ca după un tată,
Cu inima de frică înghețată.

Trăpădând ei până înspre seară,
Nici oameni, nici sate locuite
Pe drumul lor delungat aflară;
Iară de pâne și apă lipsite
Gurile nici puteau să grăiască,
Nici picioarele să mai pășească.

Dar totuș cu silă bărbătească,
Ajunseră într'o pădure deasă,
Toți se învoiră să poposească
Acolea; — fieșcare se lasă
Pe iarbă verde și sub răcoare
Ștergându-se de multă sudoare.

Nu trecuse un ceas și jumătate
De când ei în codru se băgase,

Când uete adânci și strigate
Le pătrund urechia sperioase
Și tocmai în ceasurile cele mai scumpe
Odihna linișoară le rupe.

Ei în loc de a fugi într'altă parte,
Intr'acolo mergeau bărbătește,
Din cotro venea strigătul foarte.
Nici însuși Tandaler se trezește,
Că de frică își uitase de minte,
Și în loc de îndărăt, mergea înainte.

Acum era pe la miază-noapte,
Când ei după alergare îndelungă,
Dederă de pomi cu roduri coapte,
Care puteau la toți să le-ajungă;
Dar beleaua răgaz nu le dete
Incai să-și stâmpere fripta de sete.

Când Tandaler dela frunte strigă:
„Stați, voinicilor și dați pe moarte!
„Iacă vrăjmașul vrea să ne ucigă“,
Cei de aproape aud, iar cei departe
Incă nu știau ce fel de sfară
Se 'ntâmplă la cele dintâi ciopoară.

Toți înainte aleargă și se bagă
Unul peste-altul fără' de rânduială,

Care de care vrând să înțeleagă
Ce strigare și ce învăluială
Este aceasta? — până în urmă
Se adunară toți într'o turmă.

5. Țigani se bat groaznic. Apoi se odihnesc.

De-ași avea gâtul de viței și piept
De oțel — iar glasul de bou de baltă,
N'ași putea ca versul să-mi aiept
Să cânte potrivit bătaia 'naltă,
Care norodul murg aici fece
Și — spun drept — că puterea-mi întrece.

X Acum la rândul dintâi bătaie
Se începuse groaznică și tare,
Tandaler cu ochii închiși taie
Înspre toate părțile — și îi pare
Că el cu a sa vitează spadă
Oboară tot câte trei odată.

Toți Țigani acum dau de aproape
Și închizând ochii dau bărbătește.
Unul mergând orbiș cade în groape,
Altul tot dă și nu nimereste,
Iar mulți neștiind cum și unde sunt
Se treziră prăvăliți de pământ.

Spre nenoroc Țigării dăduse
Peste cireada de boi îndrăcită,
Carea cu răpezie nespusă
— De diavoli fiind povățuită —
Așa lovi pre dâșii cu iuțime,
Incât prăvăli multă țigătime.

Tandaler crezând că-i oaste, foarte
Vitejește învârtea arma în mână
Și acum își uitase și de moarte,
Când iacă răsturnat în țărână
Intr'o clipă el se trezește,
Măcar că bătea voinicește.

Era un taur dela Moldova
Căruia Tandaler tocmai în frunte
— Dând orbește — i-a fost croit slova;
Iar taurul în coarne crunte
Apucând îl svârli cătră stele,
Cât gândea că-l duc niște iele,

Căzu Tandaler și în jur pământul
Se cutremură; — iar lui îi pare,
Că sufletul cel viteaz din frântul
Trup alui, acuș, acuș, îi sare;
Indată pe nas îl năpădi sânge,
De durere nici că putea plânge!

Măcar că acum vitele înspăimate
Fuga luând dosul întorsese,
Totuș țiganele gloate bărbate
Cruciș împărțiau lovituri dese,
Simțind apoi mulți, că în vânt loviră,
Incepură a clipi din ochi câte o țără.

Atunci Guliman se stânjenise
Așa departe și cu mânie
Să taie pe vrăjmaș ca pe-o clisă,
Dar precum istoria ne scrie
Mergându-i deșartă lovitura,
Căzu pe față și își rupse gura.

Indată pe dânsul mai mulți grămadă
Unul de altul împedecați căzură.
De aici se începu între dânsii o sfadă,
Cunoscându-se pe graiu și făptură, —
Deschizând apoi ochii mai bine
Văzură fugind gloatele streine.

Atunci Parnavel cu gura mare,
Care dintru toată țigătime
Sbiera, chiuia, țipa mai tare,
„Stați, măi!“ — striga din toată țărime —
„Stați, voinici!“ — de-a doilea țipă —
„Iacă au purces vrăjmașii în risipă.“

Toți Țigani de-odată căutară,
Oare adevărat Parnavel zice;
Steteră puțin și răsufiară,
Dar se născu între dânșii o nouă price:
Unii vrea înapoi, alții înainte
Și nu se puteau lovi în cuvinte.

Pân'ce Tandaler de jos se scoală
Și zice: „Ian ascultați voi pe mine,
„Voi, care vreți la muiere în poală
„Să alergați! — și voi, la care spine
„Incă în picior nu v'a intrat ca mie,
„Să vă sature de bătălie!

„Eu ași socoti, că astăzi ajunge
„Nouă de trudă și de osteneală;
„Văzurăți cum a putut să alunge
„Virtutea noastră această năvală?
„Să fim dar îndestulați cu atâta,
„Nici să mai jidărâm ispita.

„Dar nici cred să ne întoarcem acasă
„Până când nu se va face ziuă,
„Fiindcă am slăbit din trup și oase,
„Ca când ași fi fost bătut în piuă;
„Au n'ar fi dar cu mult mai bine
„Să ne culcăm aici până mâne?

„Iacă ne-om trage în ha pădure
„Și om fi ascunși nevăzuți de nime,
„Iar de a vrea Dumnezeu să se îndure
„Mâne și de a noastră țigănie,
„Socotesc, că om afla de mâncare,
„Căci mie de-aceasta mi-i mai tare.“

Sfatul acesta tuturor place,
Toți în pădure descălecară,
Dară focuri se temură a face,
Ca să nu-i afle vrăjmașul iară:
Toți cugetând ca porcu la ghindă,
Adormiră cu gura flămândă.

Cântul al zecelea.

Cuprinsul pe scurt.

Pe gloata murgă Asmodeu înșală,
Pe oastea lui Vlad, Mamona desmântă.
Mohamed vede tristă iveală, —
Iar pân' ce Hriza la masă cântă,
Asmodeu în chip de sol se îmbracă
Și amăgește boierimea săracă.

*1. Țiganii își închipue că ei au tăiat pe
Turcii căzuți în bătălia cu Români. Poetul
ne arată întâi pornirile spre rău a
oamenilor.*

Inzadar omenirea se plânge
Cum că la toate groasele smintele
Dracul poartă vina, care împinge
Pe om la strâmbătate și rele,
Că cercând lucrul în amănunt bine,
Întâia pricină din om vine!

Dacă nu ar da omul ascultare
La întâia cercare diavolească, —
Iadul cu toată ceata sa mare
Nu ar nimeri doar' să-l biruiască;
Dar noi lucrăm din voie adinsă
Și totuși zicem: dracu ne împinsă.

Vede lacomul scula streină
Și îndată o râvnește; pe dracu-l invită

Apoi, sânu' și-l dă loc de hodină;
Iară el din ce din ce se întărătă,
Până ce în urmă pofta-'l învinge,
Și de lucrul strein el se atinge.

Dar pentrucă râvni el îndată
Când văzu, nu este dracul de vină,
Ci voia omului spre rău adâncată!
Pentru ce omenirea nu-și alină
Întâia pornire? ci-și arată
Plecătura inimei vederată.

. . . . .
Copila, ce vede întâiu pe un june,
Frumos, care la inimă-i cade
Roșește în față ca viu cărbune;
Ochi-i sclipesc, răsufierea-i scade
Și iacă dracul de aci pricepe
Că ea pe fecior a dori începe.

Apoi să fie cât de curată,
Dacă nu își va lua sama bine,
Fugind și uitând pe acel june îndată;
Oh! Câtă jele! Câte suspine,
Și câte fierbinți lăcrămioare
O așteaptă în urmă să o împresoare.
Că diavolul apoi nu-i dă pace
Ci în cuget îi pune și una și altă,

Atâtea arătări viclene îi face,
Până în lațul său o vede învoaltă¹
Atâta lucră și măiestrește
Pân' singur cu singură tâlnește.

Atunci ochirile încep furișe
Line zâmbiri și vorbe de șagă,
Strângere de mână, oftări fățișe:
„Eh, numai rămână-mi floarea întregă,
— Din năuntru în sine copila zice —
„Ce pot aceste glume să-mi strice..?“

Din răs în răs după șagă multă,
Iacă se face mâna îndrăzneată;
Nici de cuviință mai ascultă,
Ci apucă și strânge către brață:
„Ai! nimica e și aceasta de odată!“
— Iar zice fata, cam supărată.

Atunci diavolul focul ațâță.
Junele mai încolo cutează,
Se fură cu mâna până la țată!
Pân' fecioara sânu-și pune în pază,
Iată voinicul o și sărută!
Ea se încinde cu pară tăcută,
Sângele-i fierbe ca într'o căldare
Inima-i bate ca și ciocane

¹ Incurcată.

Copila își uită draga sa floare,
Junele se 'ntinde pe la cingătoare,
Brâul fecioarei se descinge...
Căutați apoi cine acolea împinge!
Zău, dracu nu, — el numai ajută...
Iar când apoi vintrea se durducă,
Gura nu își ține vestea limbută...
Părinții la cercetare apucă:
Ea săraca de jale cuprinsă
Zice: „Dracu la aceasta mă împinse!“
Bine, fătul meu, că în urmă poate
Că și dracu împinse; dar întâia
Vină a fost a ta — căci dintru toate
Nu e mai gingașă ca fecioria;
Trebuia să fugi atunci îndată,
Când erai cu tot nevinovată.

. . . . .
Dar nu așa fu cu țigănia,
Că aceștia săracii nici nu visase
De acele, spre care măestria
Satanei, pe încet, pe încet, îi trase;
Și prin ascunsele înșelăminte,
Le turbură creerii în cap și minte.
Tandaler cu voinica sa ceată
Ieșind a doua zi din desime,

Zărește câmpia semănată
Cu trupuri: se miră de mulțime
Ce au tăiat, nici putea să creadă
Văzând pe Turci și pe Munteni grămadă.

Dar cetașii începându-i a spune
Fiește-care vitezele sale
Fapte de ieri, nu îi păru minune
Mai mult; socotind că vorbe goale
Țigani nu grăesc, dar nice
Afla ceva de împotrivă a le zice.

Intr'aceea iată că sosește
Un Turc într'armat și călare
Alergând spre dâșii voinicește,
Și fără de a face vre-o întrebare
Intru acestea gura își cască
Pe limba curată țigănească.

*2. Solul în chip de turc, (care era tocmai
diavolul Asmodeu), amăgește pe Țigani,
jăgăduindu-le din partea Sultanului stăpâ-
nirea Munteniei de vor face cum îi învață.*

Țigani se bucură.

„Vitează egipteană rămășiță!

„A lui Faraon viță slăvită!

„Din vechi eroi tânără mlădiță!
„O dragă țigănie cernită!
„Prin mine solul său vă trimite
„Sultan Mahomed vorbe cinstite:

„Vă făgăduiește har și pace,
„Pentru bătaia voastră de-aseară
„Că ați bătut rămășița fugace
„De Munteni ce era să vă omoare;
„Căutați și vedeți ce mulțime
„Ați prăpădit voi de Muntenime!

„Nici să vă amăgiți văzând pe câmpie
„Și trupuri turcești de voi tăiate;
„Că aceasta fu numai măestrie
„Dela Vlad, care oștile îmbrăcate
„Turcește avea cu sine, ca prin ele
„Pe voi și pe Mahomed să înșele.

„Munteni sunt aceștia toți pe care
„Voi ați biruit; deci fiți cu bună
„Voie; că nu numai de mâncare
„Aveți acu, iar pentru cunună,
„Că ați biruit, vă dă țara întreagă
„Mahomed și cu voi pace leagă.

„Mahomed așa vă poruncește:
„Mergeți acasă cu rânduială;

„Lăpădați baroase și clește,
„Și vă faceți între voi tocmeală,
„Alegând pe un Vodă de moșie,
„Căci țara a voastră o să fie.
„Colea mai din jos, nu departe,
„Afla-veți o tabără lăsată,
„De aici, cât puteți, faceți-vă parte
„De haine, vite, scule și bucate
„Ducând și copiilor acasă“...
— Zise Turcul și de aci porceasă.

„Ihu!... prihuhu!“ cu toții deodată,
A striga, juca, Țigani începură:
Și cărară din tabără bucate,
Tot felul de haine și mundură,¹
Cai, boi, vaci, căruțe, tilege,
Iar de oi grase turme întregi.

De aci la tabăra țigănească
De grabă se întorc cu grămada.
Nu e condeiu, ca să zugrăvească
Chiotul lor pe cale, și sfada,
Un mil împrejur toate răsună
De gura lor și de voia lor bună.
Duceți-vă gloate fericite
Incotro vă mână acea întâmplare,

---

¹ Uniforme ostășești.

Că noi mai avem încă oare-câte
De a povesti, și precum îmi pare
Mulți așteaptă cu gura căscată,
Să cântăm de oastea turcească odată.

3. *Diavolul Mamona pune la grea ispită
oștirea lui Vlad-Vodă.*

Satana — precum v'am spus — oprise
Turcimea fugară și cu ceață
Jur împrejur o ținu închisă,
Iar pe oastea munteană îndrăzneală
Mamona înșeală cu măiestrie,
Sufându-i pofte de lăcomie.

Mamona văzând aspra pâlmită
Ce Sân-Mihai Satanei îi șterse,
Nu stete mai mult, ci într'o clipită
Peri din șireag și iute merse
La oastea lui Vlad, luând pe sine
Chipul unei cătane bătrâne.

Printre șiragurile gonace
Mestecându-se strigă deodată:
„Fraților, ascultați, de vă place
„Ce socotesc eu; — învinsă, împrăștiată
„Fuge turcimea și nu e de a crede
„Că doar așteptându-ne ea șede.

„Deci înzadar gonim după dânsa!
„Ajungă dar, că a noastră virtute
„Puterea lui Mahomed înfrânse:
„Nu e de a-l conteni în fuga iute;
„Oastei vrăjmașe în fugă pornite,
„Trebuie a-i găti poduri aurite!

„Pân' ce noi făr' de răsufare
„Gonim pe fugari, alții o bogată
„Tabără vor prăda, și chiar aceia, care
„Nici n'au asudat în astă cruntată
„Bătaie, — răpi-vor aceia toate,
„Și noi om rămâne cu buzele umflate.“

Aici tace ostașul și arată
Mulțime de argint și lucruri scumpe
Oastea la pradă acum învitată
Se desface, rândurile rumpe,
Fieș-care merge acum de sine,
Lăsând scăpare oștilor păgâne.

4. Vedenia lui Mahomed în pădure.

Mahomed, ce cu multă greutate
Se tăiașe prin oastea română
Apucând largul, din drum se abate,
Și fuge încotro norocu' îl mână;

In urmă într'un des codru s'ascunsă,
Obosit și cu inima pătrunsă.

Dintru atâția numai un arap
Credincios cu dânsul rămăsese,
Ceilalți se plătise cu capul
De slujbă; unii în câmp, alții în dese
Tufe, zăceau sfârșiți de putere,
Neputând înainte a mai mere.

Abia hodinise o jumătate
De ceas Mahomed sub umbră lină.
Când inima îngrijată îi străbate
Glas de om, ce plânge și suspină.
Sultanul îndată capul își ridică
Să vază; dar, cuprins de frecă,

Fața cu scârbită îngrozire
Intoarse dela vederea amară:
I se arăta în văzduhul subțire
Hamza, pe care el odinioară
Trimise la Vlad ca pe un Capagiu,
Dar apoi fu tras în țeapă de viu.

Cu față cruntă și 'mpăinginată,
Cu ochi afundați, barbă spârlită,
Acesta în văzduh acum se arată;
Pe Mahomed cu deget invită

Și-l cheamă să meargă după dânsul;
Sultanul îi urmează într'adinsul.

Nu merse doară pași vre-o trei sute
Umbra, și întinzând mâna îi arată
Un loc, apoi din ochi piere iute.
Oh! vedere tristă înfiorată!
Aici Sultanul vede o mulțime
De proslăvită în țeapă turcime.

O poiană era, împrejur doară
La jumătate de milă aproape,
Pe care un codru des împresoară;
Iar într'ânsa mii și mii de țape
Des lângă olaltă se aflau înșirate
Cu trupuri musulmane încărcate.

Mahomed de scârbă și de greață
Din inimă slăbind și din picioare,
Ametește de cap, cade pe față;
Și de nu era sânguitoare,
Grija acelu arap credincios,
Doară nu se mai scula de jos.

Acesta-l trezește și îl ridică
Apoi luându-l de subsuoară
Dela locul cumplit de frică
Il întoarce la stratul său iară,

Cu balsam stomahu' îi întărește
Și cu dulci cuvinte îl mângăește.

5. *Ospăț la boierul Dănescul, dușmanul
lui Vlad-Vodă, unde țiganul Hriza cântă
istoria Ilenei și a lui Arghir.*

Intr'aceea mulțime diavolească,
Imprăștiată acuma prin țară,
In ascuns cearcă să-și izbândească
Pentruurgia pățită și ocară,
Și măestrind fel de fel de viclenie,
Ca să-și întărească a sa domnie,

Asmodeu vicleanul minciuni scornește
Neagră vânzătură urzește și întramă;
Boerilor Țării în urechi șoptește
Ca frică de Turci să aibă și teamă,
Iar cătră Vlad ură și viclenie,
Gătindu-i cu încetul spre vânzărie.

Era între boeri unul Dănescul
Purtând asupra lui Vlad o mare
Pizmire — și având la muntenescul
Tron pretenție — prin o întâmplare
Acesta cu mai mulți împreună
Se aflau la vin și la voie bună.

Sedeau împrejur la așternută masă
Coconițe, coconi și cocoane;
Toți fiind cu mințile voioase
La glas de cetere și canoane;
Incoace încolea zburau închinată
Păhare pline de sănătate.

Iar Hriza, cântărețul măiestru,
Care în ospete și pe la mese,
Când arma vre-unui voinic buiestru
Cu stihuri înalte cânta și alese, —
Când dragoști de fete frumoase
Cu viersuri line și mângâioase, —

Tot el desfăta și de astă-dată
Cu cântece line simțitoare
Boerimea la masă adunată,
Cântând dragostele zburătoare.
Iar o tânără cucoană de dor frântă
Ii zice: „Hrizo, pe Arghir ne cântă!“

Iar cântărețul tocmindu-și strune
Așa începu pățania duioasă:
„O! cine — cum se cuvine — îmi va spune
„Patima voastră, o pereche aleasă?
„Libovul Ilenei către tine
„Și dorul tău pentru dânsa, Arghire?”

„Tânărul Arghir, după ce streină
„Multă țară umblă, multe orașe, sate
„Trepădă, văzând că înzadar suspină
„Și întreabă înzadar de neagra cetate;
„Că nime știa, cu mic și cu mare
„Să-i spună, sau să-l pue la cărare.

„Obosit într'o vale adâncă ajunse,
„De griji, de necaz, mintea turburată. —
„De jale, de amar, inima pătrunsă;
„De pe murgu-i ușor se pogoară îndată,
„Desgolind apoi săbioara luce,
„Mănunchiu 'n pământ, vârful la piept aduce.

„Și-ochii lacrimoși ridicând la stele,
„Cu suspin adânc rostul său deschise:
„— O, țintă a toate dorințelor mele!
„Ileană iubită! Ah! Să știi tu, zise,
„Că Arghirul tău stă la prag de moarte,
„Cum te-ar întrista jalnica lui soarte!

— „Dar poate că tu nici odinioară
„De 'ntâmplarea mea tristă și 'ngrozită
„Nu vei auzi, nici vei ști doară;
„Incai stâncele cele nesuflețite
„Jalea să-mi audă, martore să-mi fie,
„Că fui credincios pân' la moarte ție.

— „Multe țări umblai dragă pentru tine,
„Dar acum am văzut cărarea curmată.
„Sosind la locuri pustii și streine,
„Nădejdea îmi pieri, de-a te-afla vreodată,
„Dar nici a mă întoarce, fără tine-acasă
„Libovul cumplit și inima mă lasă.

— „Deci rămâi mândră în veci sănătoasă
„Și de vei afla cumva odinioară
„De sfârșitul meu, de moartea duiosă,
„Varsă-mi încai o fierbinte lăcrămioară,
„Și zi: linișor îți odihnească Arghire
„Oasele, ce te-ai jertfit pentru mine. —

„Aceste zicând era să-și afunde
„In pieptul gingaș sabia agerită,
„Când graiu cunoscut urechia pătrunde:
— „Arghire! Ce faci? — și într'acea clipită
„Iacă fierul crud îi căzu din mână,
„Dar el se află în brațul tău Ermină!

„Ermina de mic lui priitoare
„Și din toate mai înțeleaptă zână
„Care-l învăță și îi fu păzitoare
„Deprinzându-l în toată fapta bună,
„Grija lui și acum poartă nevăzută,
„Și în ceasul cumplit sare și îi ajută.

„Cât graiul sună, voinic ochii întoarse
„Cu luminile mai întunecate
„Slobozind abia din buzele arse
„Un dulce suspin: Ah! și niște curmate
„Cuvinte: — dar tu-mi ești Ermină bună! —
— „Eu Arghire, eu! — zise ea împreună.

— „Venii să te abat dela prag de moarte.
„Ah! cine ți-a dat gânduri așa slute?
„Ce grea te apasă și varvară soarte,
„Cum de ți-ai uitat de 'nalta virtute,
„La care de mic eu îți fui povață
„Și vruși a-ți curma dorita viață?

— „Nu știi tu, că nu e vrednic de dulceață,
„Care amar nu a tras? — După zi 'norată,
„După vânt cu ploi, negură și ceață,
„Soare mai frumos strălucind s'arată!
„Lucrul cel mai ticălos e josite
„Gânduri a purta și desnădăjduite!

— „Deci sus, Arghire, căci încă te așteaptă
„Mult necaz și amar și lungă osteneală,
„Dar, cu virtute și minte înțeleaptă,
„Toate li-i birui; fii dar cu îndrăzneală;
„Că norocul bun nu șade în unghieț,
„Ci pribeag umblă și călătoreț.

„Iar când ți-ar fi greu doar la vr'o 'ntâmplare
„Adu-ți aminte de mine și a mele
„Bune învățături, având cutezare
„Și fii încredințat, că îi scăpa din toate,
„Și în urmă-i ajunge la neagra cetate...”

6. *Dănescul, îndemnat de Asmodeu, bârfește pe Vlad-Vodă. — Asmodeu în chip de sol turcesc înșală cu hârtii mincinoase pe boieri.*

Bunul Hriza era să mai cânte,
Când a fost curmat prin o întâmplare
Și îi rămaseră glas și cuvinte
In gură: că întrând în adunare
Un sol, neașteptată veste aduse,
Cumcă Vlad-Vodă pe Turci bătuse.

Toți se bucurau, numai Dănescul
Măhnirea din năuntru abia își oprește,
Iar după ce se duse domnescul
Trimis de aci, nu se mai sfiește,
Ci începând cu multe vorbe amare
Defăimează biruința mare.

Asmodeu ajută și-i atâță
Dându-i râvnă, vorbă și priință.

Iar el, bogat și de mare viță,
Află la toți auz și credință;
Iar după ce la Divan se așează,
În chipul următor cuvintează:

„Măcar-cum, o dragi prieteni, vă pare
„De această biruință frumoasă,
„Dar eu socotesc fără apărare,
„Cumcă ne așteaptă soarte geloasă.
„Și amar în urmă... mila cerească
„Deie, ce zic să nu se 'mplinească.

„Am învins adică! Turcul fuge.
„Vodă triumfă... Muntenii saltă
„Și gâtesc păgânilor lăntuge!
„Adevărat!... Biruința e 'naltă
„Însă cu toate acestea privele,
„Într'alt chip sunt cugetele mele.

„Voi știți, câtă greutate trage
„Țara de însuși oștile noastre:
„Iar când în războiu trâmbița rage,
„Omul nu poate în pământ să bage
„Averea, nici să-și grijească de viață,
„Fiecare își poartă capul în brață.

„Așa trăim, de câțiva ani încoace,
„Tot întru bătăi primejdioase;

„Tinerii ni se sting, țara zace
„Pustie, — numai cu stârvuri și oase
„Semănată! — și dintru a cui vină?
„Cine este la aceste toate pricină?

„Vlad-Vodă din trufie deșartă
„Din ura lui Mohamed ce-arată
„Asupră-ne pe păgâni încarcă;
„El apoi cu firea nealinată
„Tinerimea la pierire bagă,
„Iar la primejdie țara întreagă!

„Și ce folos acum a se pune
„Impotriva acelei putințe,
„Cărei toată Asia i-se supune?
„Nici zece de aceste biruințe
„Ajung a ne pune în ocrotire
„De toată temerea de o nouă venire.

„Mohamed până la primăvară
„Cu mai mare oaste decât aceasta
„Asupra noastră se va întoarce iară,
„Și cine atunci împotrivă îi va sta?
„Și unde este scris, că totdeauna
„A noastră va să fie cununa?

„Odată numai! — singur odată
„Dacă ne va fi fără priință

„Norocul schimbaci: iacă surpată
„Țara din temei; nici e putință,
„Ca vre-odată să se mai ridice
„Sau să ajungă zile ferice;

„Ci va rămâne de tot supusă
„Ca și Bulgărima cu Sârbia,
„Și alte robite țări“... Abia spuse
Dănescul acestea, când solia
Dela fratele lui Vlad sosește
Și cătră strânșii boieri grăește:

„Mohamed prin mine vă trimite,
„O boeri cinstiți: pace, iertare!
„Afla-veți aceste adevărite
„Ce vă spun din gură, și în scrisoare —
— „De cumva vorbei mele nu ați crede —
„Iată acest ferman“... și fermanul dede! —

Acolo Sultanul țarei pace,
Iar celor care a lui Vlad parte
Lăsând la dânsul se vor întoarce
Iertare de robie și de moarte
Făgăduia, voind ca să fie
Pus un frate al lui Vlad la Domnie.

Solul apoi încă mai adaoge:
Că turcimea numai risipită

Iar nu bătută fu — și se trage
La un loc, de unde cu îndoită
Putere va să facă năvală
Așa solul pe boieri înșală.

De sol Asmodeu își luase față,
Scornind și scrisoarea viclenită.
El pe boieri ce au să facă învață
Și pre ascuns cătră scopu-i invită,
Pân' ce făcură și o legătură
Intărită prin iscălitură.

Voi, dragi boieri, cu gura sătulă,
Puteți vorbi și mai multe doară,
Dar eu alergând cale destulă
Și gura nestându-mi ca și o moară,
Și picioare acum și graiul îmi stete,
Nici pot să mai cânt de foame și sete.

Cântul al unsprezecelea.

Cuprinsul pe scurt.

Mohamed vrea să-și stingă viața.
Iar Satana fuge în mănăstire.
Povestea lui Becicherec se găta.
Țigani la nuntă se desfată.
Vlad-Vodă purcede în pribegie,
Iar Tandaler chitește la Domnie.

1. Sultanul Mohamed vrea să se omoare, mâhnit că a fost învins.

La noroc și zile fericite
Fieșcare nebun firea își ține,
Dar ian aruncă-l în grele ispite,
Ca nici o treabă să îi meargă bine,
Și atunci să-mi arete el cea fire,
Neschimbată, cum avu în norocire!...

Acela-mi e omul — care neclătită
Statornicie și neschimbată
Inimă, la vreme norocită,
Intr'un chip, ca și la nevoi, arată:
Acela tot cerul căzând să vază,
Totuș va sta cu mintea trează.

Îar care numai la zile bune
Își ține fierea, dar la nevoi grele
Toată nădejdea în moarte își pune,
Este dintre suflete mișele.
Că nu e vrednic bărbat să se cheme,
Care în nevoi se vaetă și geme,

Pentru aceasta Mohamed la mine
Nu e viteaz, nici suflet mare!
Precum acuş vom vedea mai bine. —
După ce boierii în adunare
Iscăliră neagră vânzărie,
Iară începură la veselie.

Asmodeu cu scrisoarea purcede
Tocmai la Mohamed în pădure,
Care acum deşteptându-se şede
Și nu știe în ce chip să-și înjure
Norocul rău și soarta varvară,
Ce l-a băgat întru atâta ocară.

Biruit în urmă de mâhnire,
Un cuget cumplit în minte îi vine,
Să-și rupă a vieții sale fire:
„Ha!“ — zise foarte scârbit în sine, —
„Mohamed învins!... Mohamed!... care
„Pân' acum pe uscat și pe mare

„Fu cutremur a trei părți de lume!
„Acel Mohamed acum de o mică
„Oaste învins pierde slavă și nume!...
„Ah, nu fie așa!... Nici să se zică
„Cândva, că biruit de oarecine
„A fost; ci singur de sine!“

Și acum era gata să se omoare,
Când Asmodeu tocmai și sosește:
„Stai, Sultane! Trăiește astă-oară“
Strigă: „Și-apoi mori împărătește;
„Iar acum cugetu-ți îndreaptă,
„Căci mâine biruința te așteaptă!“

Vicleanul după aceasta îl învață
Cum să facă și îi spune toate;
Mahomed ascultându-l înghiață,
De minunea celor întâmplate.
De unde îndată pe cărări știute
Către ai săi merse cu pasul iute.

Asmodeu, care aici chip luase
De un sihastru turcesc, pe altă cale
Apucă, și pe Mohamed lasă,
Ducându-se drept la cea vale
Unde era știți adunată
Țigănia noastră de astă-dată.

2. *Satana se duce la o mănăstire de călugări, în chip de copilă tânără, unde pricinuește multă turburare. Sfântul Spiridon alungă pe Satana.*

Ei dar ian așteaptă, Muză... îmi pare,
Că am mai uitat ceva de-a spune
Despre al Iadului împărat mare,
Cel în mână cu schiptru de tăciune,
Zvârlit fiind el așa departe,
Cine știe?... doară i se întâmplă moarte!

După ce Satana din căzută
Aspră ce făcuse, abia se scoală,
Acum gândul de bătae își mută,
Rușinându-l nebuna sa fală;
Deci nefăcând la cineva știre
Merse pe ascuns într'o mănăstire.

Știind el acu de multă vreme,
Că frații călugări în chilie,
Au primit pizma fără a se teme;
Iar pizma, iubita lui fiie,
A născut acolo dimpreună
Fățaria și vrajba nebună.

Luând Satana chip de copilă,
Stete fățarnic la porțiță,

Rugându-se de ajutor și milă.

„Fiind eu — zise — de bună viță,

„Turcii păgâni năpădind aseară,

„Frați, surori și părinți îmi tăiară,

„Numai eu scăpai nenorocită

„Prin a întunericului scutință

„Și trăpăd de foame obosită;

„Toată noaptea cu mare silință

„Rătăcind mă învârtii prin pădure

„Până sosii la aceste ziduri sure.

„Deci dacă aveți inimă creștină,

„Scăpați-mă de moarte și urgie,

„Dați-mi să mor încai fără vină,

„Decât încăpând eu la robie,

„Să-mi pierd curăție și viață.

„Ah! Jalnică soartă scârbeață!”

Cu lacrimi de aceste mincinoase

Vorbea suspinând; iară monacii

Privind la dânsa, acum își uitase

Mătăniile, ceasuri și condacii!

Căuta la păru-i slobozit pe spate

Și la pieptul gol de jumătate.

Înțelegând bătrânul părinte,

Egumenul Gherontie, îndată

Porunci să i-o aducă înainte
Zicând, că măcar că este fată,
Totuși iartă întâmplări de aceste,
Pravila, — să între în chilii neveste.

După ce de-amănuntul ascultată
Fu copila, bătrânul o duse
Într'o chiliuță singuruță
Și porunci, ca nime să nu se
Cerce a se băga din călugărie
Fără știrea lui în cea chilie.

O! de ai ști, pe cine închizi aice,
Drăguțe Gherontie! — Câte ciude
Te-ar împresora! Și ce ai mai zice!
Însă acuma ași pofti eu un jude
Cuminte și fără de părtinire
Să meargă cu mine la mănăstire,

Ca privind la frumoasa copilă,
Însuși, după drept să hotărască:
Oare putea-va scăpa de silă
Și de puterea călugărească
Întreagă și cu totul curată
Această fetiță împelițată?!

Eu zic că nu... Și cum se arată,
Din poveste, nu zisei minciună!

Dar cine ar fi socotit vreodată
Judecând cu socoteală bună,
Ca diavolului să-i vie în fire
A se băga în sfânta mănăstire?!!

Dupăce în osebită chilie
Bătrânul pe fetișoară închise,
Fiindcă era după chindie,
Fieși-care ceasurile își zise;
Și după multe ploște golite
Toate genele fură adormite.

Dară când fu pe la miază-noapte,
Vicleanul nevăzut pretutinde
Umblă și fiește-cărui șoapte
In vis poște rele, și îl aprinde:
Pătrunzând din chilie în chilie
Și invitându-i spre necurăție.

Feluri de închipuiri lunecoase
Bieților monaci aduce în minte
— Ce nu se cuvin la cei cu rase —
Trezindu-se fieși-care simte
O nedomolită rea pornire
In trupul său, fără de a sa știre.

Gorgonie unul mai cu îndrăzneală,
Care mai la trei ocale aseară

Satana în mănăstire,

De vin sorbise, curând se scoală
Venindu-i în minte acea fecioară,
Și negândind multe cu osârdie
Aleargă la oprita chilie.

Pe întuneric orb când pășește
Numai în degete; nici cutează
A răsufli; iar dacă sosește
La doritul uștior, oh! cum săltează
Inima lui în pieptul fierbinte!
Cum fierbe sângele în vine sfinte!

Intâiu mâna pe vârtej lin pune
Și cearcă de nu-i ușa încuiată...
Ce noroc!... făr' de încuieciune
Află chilia, deci se îmbărbată
Și nesimțit pân' la pat se trage,
Căci acest fel de pofte dau curage.

Un tropot de om ce pe furiș vine
Surpinde atunci pe Gorgonie săracu';
Dar fiind el inimos în sine,
Cât nu s'ar fi temut nici de dracu'.

„Care ești? — om, diavol, sau nălucă?“
Strigă și într'una de piept îl apucă.

Gherman, pivnicerul, era, pe care
Il dusesese la oprita chilie

Tot aceeași poftă și 'ntâmplare;
Gherman la răspuns mult nu se 'mbie,
Ci îndată îi răspunde cu o pâlmită:
Iară diavolul îi întărată.

Tocmai și Partenie sosește
Și deshizând ușa peste dânșii
— Pe întunerec mergând — lovește;
Până-s ceștia în bătaie cuprinși,
Iacă Ștefan, Iosafat, Nichita,
Pe unul, după altul îi aduce ispita.

Gorgonie pe Gherman supusese
Și acu se începea scărmânata,
Unul altui prin barbă îi țese;
Nichita era cu pumnu gata,
Când lovindu-se de niște lade,
Cât era, peste Gorgonie cade.

Gherman apucând răsufare
Atunci se svârcoli cu putere
Și abia se înciripa în picioare,
Dă să fugă, și spre ușă mere,
Dar bufnește în cap ca și un berbece
Pe Josafat, ce căzu pe spate
Și începu cu picioarele a bate.

Gorgon pe Partenie săracu
Nădușia; iar unul de gușă

Sugruma pe Ștefan și Boleacu:
Josafat, dându-și cu ceafa în ușă,
Amețit căzu gândea că moare,
Că nu mai zvârcolea din picioare.

Așa stau lucrurile, când, iacă,
Ușa fără de veste creapă
Și chilia în lumină se îmbracă;
Vede bătălia cea sureapă
Bătrânul Gherontie și se miră,
De unde toate aceste se scorniră.

Tocmai pe acolo în acea minută
Sân-Spiridon, întorcând acasă,
Trecea, care comedia slută
Văzând — pe de-asupra lor trase
Cu degete sfinte un semn de cruce,
De care pier toate năluce.

Și iată, o minune! Fata pier
Ca năluca din ochi... iară frații
Par'că nu ar avea nici o putere,
Slăbesc din mâni; și resturnații
Se scoală, mirându-se de aceasta,
Iar mai vârtos, cum perî nevasta?

Toți cu Gherontie împreună
Cunoscură, cum că a fost ispita

Satanei pre dâșii, de samă bună, —
Mai vartos că fratele Nichita
Povestea, cum că dracu nu odată
I s'a arătat în chip de fată.

*3. Ce mai face Vlad-Vodă, viteazul Domn
al Munteniei.*

Acum rândul bun cu sine cere
Să zicem ceva și de Munteanul
Domn viteaz, în ce chip lucru îi mere:
Nu cumva-l înșeală și pe dânsul vicleanul,
Dar nu!... El ducea cu vitejie
La războiu coloana mijlocie.

Aceasta era din toate mai aleasă
Și văzând oastea păgână frântă,
Nici un fel de măestrie nu lasă
Necercată, ca să îi facă strâmtă
Scăparea; cu rânduri încheiate
Alungă, întetește, ajunge, bate.

Cum râul de munte primăvara,
Când în pripă neaua se topește,
Dintru 'nălțime urnind povara
Apelor, se varsă și bujdește,
Toate îneacă, surpă și prăvale
Și nu e cine s'o oprească 'n cale;

Așa Vlad neînvinsul se repede
Cu cetele sale nespăimântate,
Frânge, taie, ce'nainte vede,
Surpă, răstoarnă, calcă, străbate,
Și nu e virtute, nici tărie,
Să-l oprească, sau drumul să-i ție,

Fugacilor tot în dos le șede,
Răgaz nu le dă să mai răsufle,
Pân' ce sau morții, sau în obeđe
I-a dat, ori i-a risipit în tufe.
Dar ce folos? — când partea mai mare
Prin Mamona dobândi scăpare.

Patru mile acum Vlad era 'nainte
Din trimișii săi când înțelese,
Că din lăcomia fără de minte
Oastea lui din cale se retrase
Lăsându-și din mână biruința
Și aducând Turcilor mântuința.

Obosit de lungă trepădare,
Odihnă porunci să bucineze,
Ca să prinză cevaș răsufulare
Și cele a lui șireaguri viteze,
Soli apoi cu porunci înăsprite
La oastea prădătoare trimite.

4. *Bunul Dumnezeu trimite pe arhanghelii
Gavril și Mihail pe pământ cu deosebite
porunci.*

Așa trebile stau în astă joasă
Lume a noastră pe pământ, când iacă
Din 'nălțimea cea mai luminoasă,
Pe care raze nemuritoare o îmbracă,
Din tronul său mai sus de stele,
Vecinicul împărat privea la ele.

Văzu toate (și a sale județe
Vecinice rămân păzite bine) —
Văzu cetele iadului îndrăznețe
Amăgind sufletele creștine; —
Văzu păgânele turcești gloate
Spre pierirea lui Vlad adunate.

Iar după vecinica hotărîre
Încă Turcilor nu le sosise
Ceasul și vremea cea de perire,
Care le este din vecie scrisă!
Deci chiamă pe Gavril și îi zice,
Curând în aripi să se ridice.

„Pasă!“ grăi „cu a mea poruncă
„La Vlad, arată-i și îl învață,
„Că în zadar la perire se aruncă:
„Căci hotărît este să mai pață

„Poporul lui încă vreme lungă
„Jugul turcesc — și atâta îi ajungă!“

Așa grăi vecinicul părinte,
Iar Gavril solitoriu îndată
Pornește, — fiind porunca în minte
Și învăscându-se în rază curată
Luă față asemenea celeia,
Ce are un june lăsându-și pruncia.

Apoi către Mihail grăește;
„Iar tu!... Duhurilor osândite,
„Ce ieșiră din Iad viclenește
„Și pretutindenea fac ispite, —
„Indată să se întoarcă acasă iară,
„Poruncește, — alungându-i astă-oară!“

În pene ușoare Gavril se înalță
Sburând; aerul și nourii străbate,
Trece pe lângă stele și soare
Și nicăirea el nu se abate,
Până când la Vlad sosește
Și cereasca poruncă îi vestește.

„Vlade!“ — strigă cereasca solie —
„Așa zice făptuitorul a toate,
„Zădarnică îi a ta măiestrie!
„Hotărîri vecinice, nemutate,

„Vor, că poporul tău încă să fie
„Lungă vreme în păgână robie.“ —

Acestea zicând îngerul purcese
Ascunzându-se în nor subțire. —
Principele înalt, dacă înțelese
Solia și sfânta hotărîre,
Căzând pre față îndată se închină
Cu inima înfrântă și creștină.

Dar poruncii el se supune,
Pe cei mai încrezuți ai săi chiamă
Și cum se 'ntâmplă pe rând le spune
Cu mângâioase vorbe îi intramă,
Și fugind cu dânșii de robie,
Se duse în volnică pribegie.

Mergi sănătos inimă vitează,
Căci oameni și cer îți fură împotrivă,
Poate că-ți va mai luci o rază,
Cândva... — Iar noi celui cu ponivă
Minte, Becicherec, ieșind în cale,
Voiau cânta puțin și ale lui tândale.

*5. E vorba iarăși de Becicherec, despre
care nu s'a mai pomenit de mult.*

După ce Becicherec din strâmtoare
Prin sfatul Haicului său scăpasă,

Fiind amândoi plini de sudoare,
Și sosind la cea pădure deasă,
Unde atâtea năluci se văzuse,
Sub un fag la umbra ei șezuse.

Haicu, după firea sa vorbăreață,
Iar începe a înșira de-ale sale:

„Văzuși, stăpâne, ce minte isteată

„Arătai, când îmi ieșiră în cale

„Țigani; — de nu îi amăgiam — doară

„Se cercau ei tocmai să ne omoară!

„Dar să știi, cum i-am luat de minte,

„Insuși tu te-ai mira și ai pricepe,

„Că nu în zadar Vinerile sfinte

„Țin eu, postind cu mălaiu și cepe.

„Zău! că numai ele îmi dede gură,

„Și ne scoase dela cea strânsură.

„Căci acuma le gătasem toate

„Văzând împrejur atâta laie.

„Măcar știam că-s de jumătate

„Nemeș, totuși mă aflase nemaie

„Fiori, nu puteam grăi nimica.

„Și sudori mă pornise de frică.

„Iar după ce îmi puseră întrebare,

„Cine-s eu — deodată se deschise

„Mintea mea; și căutând la cea mare
„Chivără ce porți — păru că mi se
„Desleagă limba — și cu îndrăzneală
„Incepui a zice spre a ta fală:

„Eu-s — strigai — sluga celui mare
„Becicherec Iștoc din Uramhază,
„Care așa e de voinic și tare,
„Cât nici zmeii a-l mânca cutează,
„Dar oamenii să fie o oaste întreagă,
„Aceasta la dânsu' e numai o șagă!

„Așa o călii! — și aceasta ne scoase!
„Că amintrele ne dubeau spinare
„Blestemații — că doară nici oase
„Intregi ne rămâneau. — Cum îți pare
„Stăpâne, nu mă purtai eu bine?“
Nemeșul zise: „Cum se cuvine!“

„Insă tu te înșeli, de gândești doară,
„Că aceia-s țigani; eu îți voi spune
„Ce fel de oameni sunt ei și ce țară
„Este asta și-ți va părea minune!
„Noi suntem în India — pe semne —
„Unde cură tămâie din lemne.

„Por-împărat aici stăpânește,
„Care a înțeles de bună-seamă

„De noi, cum ne purtăm vitejește
„Și o fi spus la toți, ca să se teamă
„De mine și să nu mă întărite,
„De vreau, să nu ia peste flite.

Până ei cuvintează împreună
Tot ce mintea lor scrinită le coace,
Un glas de om din fag așa răsună:
„In zadar te bați, drăguț Iștoace,
„Că Anghelina ta mai mult nu învie,
„Ci s'află întru a morții împărăție;

„Iar tu mergi acasă, fă pomană,
„Și dă să citească sărindare
„La mănăstirea dela Tismana,
„Ca sufletul ei să aibă iertare.“ —
Aici glasul încetă jelos
Și îndată pieri fagul umbros.

Haicu sare ca și-o căprioară
Spăimântat și de cap se ține,
Iar nemeșul auzind varvara
Soartă a doritei sale Angheline,
Umilit stătu, apoi greu suspinând zisă;
„Dacă așa i-a fost ursita scrisă,
„Blem, Haice, să întoarcem iară acasă!“
Și îndată amândoi pe cai suiră

Dela priveală fugând jeloasă.
Iar încotro? — și ce mai pățiră,
N'aflai însemnat în cea hârtie,
De unde scosei această istorie.

Totuș socotesc eu fără sminteală,
Că drept acasă au mers; — însă dacă
Cuiva nu-i place a mea socoteală
Și până acasă va să-i petreacă,
Nici decât împotrivă m'oiu pune,
Dar eu de dânșii mai mult n'oiu spune.

6. *Nunta lui Parpangel cu frumoasa
Romică.*

Hei dragă Muză! Iară te apucă
Pre cum văd eu, strechia spulberată!
Și vrea doar undeva să te ducă,
Iarăși la vre o 'ntâmplare ciudată;
De șagă, sau bătaie necruntă,
Sau poate că și tocmai la nuntă.

Deci dacă-i așa, mai bine abate
La vesela noastră țigănie;
Ce acuma prisosind cu de toate
Tăbărea la Spăteni pe câmpie,
Bea, mânca, juca zile de vară
Intrege, din zori până în seară.

Parpangel încă se cununasă
Și fără de popă cu Romica.
La nuntă, pe a doua zi, chemasă
Pe toți cei de frunte, și voinica
Lui Tandaler oaste. De azi pe mâine
Toate gătind cum se cuvine.

Pe când răsărea frumosul soare
Erau și mesele întinse toate,
Intr'un blid mămăligă cu moare,
Intr'altul fălci de porc afumate,
Apoi curechiu fiert cu râncezeală,
Ciuci, lapte acru, păsat, cricală...¹

Așa sta întinse toate bucate
Pe țelina verde și ierboasă
De dinaintea șetrii desfătate:
Toți oaspeții ședeau ca la masă
Numai Dârloiu, ce era nun mare,
Stând ură și bea tot din picioare.

Iară cealaltă tinerime
Juca și cânta pe lângă lăută.
Ba și coapta la cap bătrânime
A sări se îndemna câte odată

---

¹ Tocană. Toate sunt mâncărurile cele mai plăcute
Țiganilor.

Și mânca cu tinerii împreună
Toată ziua și noaptea pe lună.

Hârtoaga Zânoagei chiar ne spune
Din fir în păr câte au fost cântate.
Scrie că Neanes avea strune
De mătasă pe ceteră încordate;
Și cumcă șezând pe o nicovală
Intr'acest chip el cânta cu fală:

„Tânăr vânător, de mult fără spor,
După un drăgălaș vâna sobolaș
De-ar fi să și mor, zise vânător,
Drăguț sobolaș, ți-oi da de locaș,
Haida hai căpăi; hai la la, hăi, hăi!
Prin desiş pe căi, hai la la, căpăi!

„Așa din zori, cu multe sudori,
Tânărul gonea, cu o săgețea,
Printr'un făgețel, sobol mititel:
Ce 'ncoace 'ncolea fugea, se 'nvârtea:
Până la un țipiș, unde lăturiș
Sărind pe furis, se băgă în desiş.

„Atunci iar și iar, el strigă în zădar
Cătră soții săi și cătră căpăi,
Că ei merg și sar, tot peste hotar:
Haida hai căpăi, hai la la, hăi, hăi!

Când fu spre seară, eşind o fecioară
Din codru afară, cu frumuseţă rară:

„Ca şi amorul blând, îi grăi zimbind,
Tânăr vânător, vânezi fără spor,
Lasă! lasă-ţi gând, de a prinde oarecând
Sobol fugător, fără de ajutor.

Sobolii să ştii, s'află în vizunii:
Şi trebuie întâi, ca să-i prinzi de vii.

„Jură-te mie, fără viclenie
Tare şi vârtos, să-mi fii credincios;
Sub vizunie, voi arăta ţie,
Ş'un sobol frumos, colea mai din jos.
Tânărul uimit, de bunul tâlnit,
Ş'uită de gonit, stă nehotărît.

„Apoi cu milă zisă: o copilă,
Ah sorioară! dragă fecioară,
De-ai fi miloasă, cum eşti de frumoasă,
Lege n'ai pune, îndată mi-ai spune:
Dar eu jurământ, ţi-oi jura prea sfânt,
C'oiu ţinea cuvânt, până la mormânt.

„Prunca iubeată, atunci roşi în faţă,
Ca vara bujor, apoi linişor
Cu mâna isteată, arată şi 'nvaţă
Zicând: frăţior! fie-ţi după dor!

Ici sub poale de munte în vale,
Mergi tot pogoriş, pân' dai de ţipiş.

„Deacolea mai jos, subt un grui tufos
Mergi pe părăuţ, până-i da de-un puţ,
Acolo vârtos, stai şi nu da dos,
Că acolo-i drăguţ, ție soboluş,
Acolo gata, fii cu săgeata,
Şi cumu-i data să-i dai săgeata.

„Voinicul marghiol, tot merse domol
Până dete în vale, de salbă moale,
Până dete de gol, unde era sobol:
Trebile sale, păzând cu cale,
Fără de hăitas, fără căpăuaş
Prinsă-un sobolaş, blând şi drăgălaş.

„Atunci copila zisă-i cu milă
Suspînând mereu: ah sobolul meu!
Ah fieţi milă, nu-i face silă
Să nu-i cază rău, că-i cu tot al tău.
Dintr'astă oară, din astă seară
A ta-s fecioară şi sorioară.

„Tânărul fecior, grăi plin de dor:
Dragă fecioară! Fi-mi lelişoară,
Iară eu mă jor, ți-oi fi bădişor;
— Se 'mbrăţoşară atunci şi strigară:

Dulce clipită, zi fericită
Fire-ai lungită, trei ori atâtă!...“

Mireasa, ce şedea lângă masă
Cu fetele, nănaşa şi fina;
Era din toate mai ruşinoasă
Ca una din cele fără vină:
Totuş spun că bine-au înţeles
Cele ce cântase Neanes.

Bunul Parpangel cu cei de frunte
Voivozi şi prieteni şedea la masă
Povestindu-le de ramuri crunte
Ce văzuse în pădurea cea deasă,
Apoi cum se dăduse peste cap
De pe calul viteaz şi sureap.

„Mai multe ce să vă mai grăesc,
Armat văzându-mă şi călare,
Insumeţit cu portul voinicesc,
Imi veni ca să fac o încercare,
Cum mi-ar şedea, să fiu un voinic,
Dă hăia cari viteji se zic.

„Gândind ahasta smulsă-i din teacă
Sabia luce şi strângând calul
Făr' de acea înfocat, răcnii! şi iaca
Intr'un zbor trecui valea şi dealul;

Dar cum îmi fu spaima și mirarea
Când îmi văzui neașteptată starea!

„Mulțime de Turci zării de odată
Venindu-mi asupra vrăjmășește:
Eu cu inima dă frică înghețată
Trăgeam calul de frâu bărbătește,
Vrând cursul să-i plec într'altă parte
Și să scap dă ticăita moarte.

„Dar calul iute și înfierbântat
Cât adulmecă turceasca ordie
Incepu tocmai ca ș'un turbat
A sări ș'a mă duce în tărie.
Nici putui dă aci să-l mai opresc
Pân' să bătă în stolul păgânesc.

„Atunci și fără îmbiere
Fui silit a mă apăra de moarte
Ș'a da morțiș din toată putere,
Mai dă hasta mai dă haia parte:
Până mă făcu biata nevoie
Un mare viteaz și fără voie.

„Dă unde vedeți că și calul bun
Face și el viteji câte odată,
Dar mai multe ce să vă mai spun,
Văzui fugind oastea spăimântată,

De un singur voinic dă cal răpit,
Lucru doar încă ne mai pomenit.

„Toate aheste erau minunate
Dă nu da beleaua peste mine
Văzând eu că Turcii-și întorc spate
Ca și când m'ar hi chemat oarecine,
— După mine copii, sus odată!...
Strigai cu sabia ridicată.

„Ș'înteții calul așa dă tare
Cât gândii că în nori va să salte.
Dar oh! nenorocoasă întâmplare:
Mă zvârli în mijlocul unei balte.
Nici apoi știu ce s'a mai întâmplat,
Că eu îndată am și leșinat!...

„Inșă câte văzui minunate,
Și pe unde mersă sufletul meu,
Nu vi le-aș putea eu spune toate
Dă v'aș grăi trei zile mereu,
Totuș dintr'ahele o părtișoară
Voi spune acum; alte, dă altă oară.

„Și se păru ca și când oarecine
Nu știu alb, negru sau pestricat,
Apropiindu-se cătră mine,
Unde eu căzusem leșinat

Mă duse cu sine tot zburând
Pă cum acuș voiu spune pă rând.

„Dusă-mă pîntre peșteri afunde,
Prin groape, vîrtoape întunecoase.
Ah!, și cine mai știe pă unde,
Peste niște lacuri puturoase
Până când eșirăm din strâmtoare,
Unde ni se arătă cevaș zare.

„Atunci purtătoru'-mi zise:
— Aicea se începe ahaia lume.
De care prea mulți într'alt chip visă.
Drept aceasta eu te-am adus anume,
Ca să vezi tu cu ochii tăi toate
Și să spui la țiganele gloate.

„Apoi îmi arătă de departe
O văloaie foarte mare, mare
Tot grăind: „Asta-i care la carte
Să zice Gheena; și dă care
Mulți în multe chipuri socotesc
Insă într'adevăr mai toți bârfesc.“

„Dar o! cum voi spune toate ahele
Ce văzui și auzii față dă față,
Că singur pomenindu-mi dă ele
M'apucă niște fiori și greață

Dă groază tot păru' mi se înspică
Iar inima-mi tremură dă frică.

„Nici un soare acolo luminează,
Nici pe cer senin luna cu stele,
Ci numai văpăile fac rază,
Inșă ce mai văpăi sânt ahele...?
Dintr'înse norii dă fum se ridică,
Și ploaie de scânteii arzând pică.

„Văzui pe toți dracii în pielea goală
Cu coarne în frunte, cu nas dă câine,
Peste tot mânjiți cu neagră zmoală,
Brânci de urs având și coade spâne,
Ochi dă buhă, dă capră picioare:
Ș'aripi dă liliac în spinare.

„Văzui muncile iadului toate,
Cum fiii Satanei își fac izbândă
Asupra celor morți în păcate;
Sau și care au căzut în osândă.
O! groaznică ș'amară vedere!
Vrând a spune, graiul în gură-mi piere.

„Toate păcatele mari de moarte
Au și pedepse după măsură,
Căci prin aha și dă ahaia parte
Iși ia fiecare certătură,

Prin care a greșit și dă pre care
Tras fiind s'abātu din cărare.

„Vânzarii și hainii ce vând
Sânge nevinovat pe bani,
Stau dă coaste spânzurați pe rând
Ca și în măcelării, hăi cârlani;
Iar dracii calăi în gură d'arsă
Aur și argint fierbinte le varsă.

„Tiranii crunți și făr' de omenire
Șed legați pe tronuri înfocate,
Bând sânge fierbinte din potire.
Iar din mațele lor spintecate
Fac dracii cârnați și sângereți
Ș'alte mâncări pentru drăculeți.

„Așișderea pă domni și boiari
Care jupuesc pă bietul țaran
Iau la sine dracii măcelari
Făr' a da pentru dânșii vr'un ban,
Hrănindu-i cu cătran, și în loc de apă
Cu fiere mult amară îi adapă.

„Pentru tâlhari și ucigași ce-o zice,
Aceștia pă câmpuri trași în țapă
Rămân vii, și nu mor ca ș'aice,
Corbii și cioarele creierii le sapă

Și scocioresc de sus, iar hiarele
De jos le scobesc măruntaele.

„Muierea care pă al său bărbat
Pentru ibovnicul doară iubit,
Cu venin ș'otravă a fermecat,
Sau măcar cum ea l-a omorât,
Pă ahaia dracii suind călare
O duc unde-i văpaia mai mare.

„Iar hălor care pă alții defaimă
Și prin clevetiri numele strică:
Diavolii cu cârlige dă aramă
Limba vinovată le dăspică,
Purtându-i ca pe niște urși prin ha țară,
Făcându-i să joace dă măscară.

„Nemilostivii cătră săraci,
Cari a face milă nu se îndură,
Umblă cerșind în iad pe la draci;
Insă pretutindeni îi înjură
Și fără a le da cevaș în pungă
Sau în traistă; cu câinii-'i alungă.

„La comul ce pentru bogătate
Strânsă bani cu chipuri neînvoite,
Umblă acolo tot cu traista în spate,
Intinzând mâinile ticăite.

Dar orice gustă — din haia ce-i place
Tot în aur ș'argint se preface.

„Iar de crâșmărițe și crâșmari
Ș'aceia-s puși în iad să fie,
Care din drepte măsuri și mari
Au făcut mai mici prin viclenie,
Și-au băgat vrăjituri și apă în vin
Sau măsura n'au făcut deplin.¹

„După ce toate aceste cu groază
Văzui, fiind eu mâhnit în mine;
In toate laturile priveam cu pază
Și dă frică plin, oare nu vine
Vre-un drac și la mine să mă iaie
Să-și facă doară vr'o bobătaie.

„Dar povața mea nu știu dă unde
Iarăș stete înainte-mi deodată,
Făr' a mă întreba, făr' a-i răspunde
Mă luă de guler și dă o spată
Și zbură în sus cu mine, ca vântul,
Crepându-se înaintea lui pământul.

„Așa trecurăm prin pământ și ape,
Pân' ajunsăm la văzduhul rar.

---

¹ Așa sunt zugrăvite și în vechile biserici muncile iadului.

Ne înălțarăm apoi pă aproape
Colo de unde zodiile răsar.

Trecând pintre niște locuri puste
Nouă vămi și nouă punți înguste.

„D'abea în urmă cu multă trudă
Ajunsăm la poarta ha dă Raiu,
Iar Sân-Petru căutând pe-o hudă,¹
Așa zise cu sântul său graiu:

— „Dar tu măi Țigane ce cauți aici
In cămașă cusută cu arnici?

„Nu știi tu că trupul păcătos
Nu este slobod a întră nimăru
Aici în raiul nostru frumos... —
Eu îngenunchind mă închinai lui
Și zisăi: — Să mă ierți sânția ta,
Eu n'am venit aici dă voia mea... —

„Ci iacă! tot ahăsta mă duce
Pă unde eu n'am fost nice odată... —
Eu zicând ahaste-mi făceam cruce,
Dar povața mea scoate ș'arată
Niște scrisori și dreptăți care avea
Dăla Sân-Mihaiu, precum el zicea.

„Cum Sân-Petru le zări dă departe
Nu mai grăi nimic, ci îndată

---

¹ Ferestruică.

Deschise luminoasele poarte
Și iaca grădina desfătăta
A raiului toată eu văzui
Dă care voi acuș să vă spui.

„In raiu nimeni nu se sloboade
Dacă au e ca lamura curat:
Deci pă care din lăuntru roade,
Dă ar hi cât de mic ghimp sau păcat,
Intâi trebuie pân' iad să treacă
Și lungă pocăință să-și facă.

„O! dă iadul urît tot să fugi!
In raiul frumos tot să rămâi,
Tocmai dă te-ar alunga cu drugi,
Ce desfătări și ce veselii
Sânt acolo nu se poate spune
Sufletul uimit dă minune.

„Măcar de aș avea eu limbi o mie
Și atâtea guri bune grăitoare
Nu v'aș putea spune, nici scrie
Lăcașurile desmierdătoare
Și frumusețile raiului toate,
Care pentru cei buni sunt gătate.

„Acolo Dumnezeu așa face
Să nu fie vară zădufoasă,

Nici iarnă cu ger, nici toamnă rece,
Ci tot primăvară mângăioasă,
Soarele încălzește și desfătă
Dară nu pripește nici odată.

„Câmpurile cu flori osebite
Ș'aici la noi încă nevăzute
Sânt spre desfătat acoperite
Cu tot felul de roduri crescute,
Iar în loc de năsip și țărână
Tot grăunțe de aur iai în mână.

„Râuri de lapte dulce pă vale
Curg acolo, și de unt păraie,
Țărmurile dă mămăligă moale,
Dă pogăci, dă pite și mălaie!...
O! ce sântă și bună tocmeală
Mânci cât vrei, și bei fără' osteneală.

„Dealurile și coastele toate
Sânt dă caș, dă brânză, dă slănină,
Iar munții și stânce gurguiate
Tot dă zahăr, stafide, smochine!...
De pe ramurile dă copaci
Spânzură covrigi, turte și colaci.

„Gardurile acolo-s împletite
Tot cu fripți cărnăciori lungi aioși,

Cu plăcinte calde streșinite,
Iar în loc dă pari tot cârtaboși.
Dară spetele dragile mele
Sânt la garduri în loc de proptele.¹

„Eu eram uimit întru mirare
Dă toate aheste lucruri dă frunte,
Când oblicii mergând pe cărare
Doi moșnegi cu barbele cărunte.
Dar îndată venind nu știu cine
Mă luă și mă dusă cu sine.“

Aici Parpangel sfârși povestea,
Toți ascultătorii se mirară.
Dar cei tineri cu cele neveste,
Tot mai dănțuiau pe lună afară.
Intr'acest chip a fost prăznuită
Nunta lui Parpangel cea vestită.

*7. Țiganii se ospătează. Diavolul Asmodeu
îi îndeamnă să-și aleagă domn, în țara
pe care o stăpânesc. S'adună un sobor
mare, unde se vorbesc multe. Cucavel
zădărnicește adunarea.*

Cându-s pânțece bine sătule
Atunci e și gura vorbitoare,

¹ Acesta-i adevărat raiul Țiganilor.

Sfaturi câte vrei și pre destule:
Îți dă și te învață fieșcare.
Popa întorcând dela botăjune
Toată de rost cazania spune.

Dară când e lipsă de bucate
Nu știi cum și mintea se tâmpește,
Și n'are sfaturi așa curate,
Iară limba tace ca ș'un pește.
Deci în pânțecă pline stă toată
Filosofia ce lămurată.¹

Omer Iliada² minunată
N'o află prin codri, nici în munte,
Ci vesel fiindu-și câte odată,
Cântând la ospete și la nunte;
Iar de vin când bea câte-un pahar,
Se umplea îndată de a muzelor dar.

Dar încotro râvna te repede
Din țigănime până la pustie
Dragă muză...? Cine nu-ți va crede
Că traiul bun face veselie,
Iar ajunul pe nimeni hrănește!
Însă tu de Țigani povestește.

---

¹ Acesta e iar un moral țigănesc!

² Poetul care a scris „Iliada“ sau „Războiul Troadei“.

Pân' Țigani n'aveau ce să îmbuce
Gândeai că nu știu îmbuna două,
Dar acum tot să cauți, să-ți faci cruce
Intr'una cu mâinile amândouă:
Cu câtă îndrăzneală și istețime
Sfătuește sătula mulțime.

Tocmai după ce se săturase
Țigani și erau în voie bună,
A smodeu între dânșii se îndeasă,
Tot șoptind și îndemnând într'ună,
Ca îndată spre a lor fericire
Să-și ridice craiu și împărăție.
Iar lui Tandaler inima îi coace
De mult acu nește gânduri 'nalte,
Care nu-i dau răsuflet și pace
Părea că din piele va să-și salte,
Socotind în sine, că odinioară
El poate să ajungă craiu în țară.
Deci sculându-se fără zăbavă
Pe toți bătrânii și Voivozii chiamă
Zicând: că pentru multe de ispravă
Lucruri, are el să-și tragă seamă
Din drept sfatul a tuturor
S'au trimis la deobștele sobor.¹

¹ Acesta-i curat parlament țigănesc.

Acolo se văzură adunate
Mintile cele dintâi și de frunte,
Alcătuind o nouă cetate¹
Ca ș'acum, în Paris, cei din munte;
De socoteli înalte și învățate
Se minunară neamurile toate.

Mulți oameni înțelepți se sculară,
Cu voroave subțiri și învățate,
Care de amăruntul arătară
Că monarhia este din toate
Cea mai bună și mai potrivită
Pentru o societate omenită.

Unde unul trebile direge,
Toate merg în bună rânduială,
Voia lui pentru toți este lege,
La toți o poruncă a lui clipeală
Toate orânduile făcute,
Se duc în sfârșit lesne și iute.

Cine toate relele nu știe
In care pe cetățeni împlântă
Neodihnită democrație,
Unul cu altul luptă, se frământă,

---

¹ Un nou stat.

Unul pe altul surpă, micșorează,
Cetățean pe cetățean s'armează.

Rogu-vă norodul ce înțelege
Pentru cârmuirea vre unui stat,
El pururea pe acela alege,
Au dictator, sau consul în senat,¹
Care-i, de-l măgulește și-i să îmbie,
Măcar să n'aibă altă vrednicie.

Așa la dregătorii primare²
Vin intriganți, ș'amăgei neharnici,
Trufași bogătari cu punga mare
Și minte mică, de putere dornici;
Iar acelor buni și cu virtute
Vrednicii rămân necunoscute.

Iar când unul s'ajungă odată
Bun, drept, înțelept să poruncească
Și va sili gloata desfrânată
Ca prea strâns legile să păzească;
Atunci norodul nu știe măsura,
Ci defaimă toată legătura.

În republică omul se ridică
La vrednicia sa cea deplină

---

¹ Cele mai înalte dregătorii în Statul vechiu Roman.
² De frunte.

Fie de viță mare, sau mică,¹
Aibă avuție multă, sau puțină
Totuși asemenea drepturi are
Cu acela care este mai mare.

Dar când era sfatul mai mare
Iaca toți lăeții și goleții
Cu măciuci înarmați și cu topoare,
Ba iaca și ciurarii sumeții
Impresurată cinstitul sobor,
Cu cavel era povața lor.

Eșind el din acei mulți înainte,
Așa strigă cu vorba îndrăzneată:
— „Voi gândiți, că numai voi minte
„Intreagă aveți și gură vorbeată
„De a vă sfătui cum se cuvine,
„Pentru deobștile nostru bine.

„Noi voim să știm și să fim de față
„La toate și poftim ca să hie
„La sfat și ceata noastră goleață,
„Cum și haialaltă țigănie;
„Iar toate ce voi ați așezat,
„Nu se primesc dintr'al nostru sfat.

---

¹ „Toți mișeii mai bine voiesc o republică ca să poată
și ei sfătui și a se pune la dregătorii.“ I. B.-Deleanu.

„Niște mișei învățați din carte,
„Cu cuvinte adânce, neînțelese,
„Vor s'arunce peste noi o soarte
„Și supt greu jug doar să ne apese!
„Dar nu! noi nu suferim odată
„Cu capul, noi ceialaltă gloată!...

„Mâne dimineață ne vom strânge
„Cu toții la sfatul dimpreună,
„Apoi să se aleagă cine a învinge,
„Ș'acui va fi părerea mai bună;
„Iar ca să se strice acest sobor,
„Este voia noastră a tuturor.“

Toată ziua în sfadă și gâlceavă
Trecu, soborul cinstit se sparse,
Și birui gloata fără ispravă!...
A doua zi după ce se întoarse,
Vremea hotărîtă de sfat iară,
Toate cetele atunci se adunară.

*8. Cuvântarea lui Tandaler, în care arată
că se socotește pe sine vrednic de a fi
ales domn.*

„Aduceți-vă doară voi aminte,
Voivozi și bătrâni cinstiți, de ale mele

A deunăzi zise aici cuvinte, —
Când Drăghici în munți după nuiiele
Era să vă mâne, iar prin mine
Furăți opriți și vă merse bine.

„Toate ce v'am sfătuit atuncea
Cu mai multă acum încredințare
Puteți primi — nici poate s'arunce
Vouă doar din Munteni oarecare,
Cum că ați fost țarei cu strâmbătate,
Căci faptele voastre îs vederate.

„Vlad întâiu poruncă ne trimeasă
Să ne adunăm; adunați îndată
Am fost; — zise: armată să iasă
Junia țigănească — și armată
Ieși. — Cu un cuvânt noi facem toate
Câte ne-au fost în poruncă date.

„Și ce este de ne-au poruncit încă
Și n'am făcut? — Iar de altă parte
Grăind, alta este și mă tem, că
Nu va putea Vlad nici din carte
Să ne arate, că n'a vrut cu voie
A ne băga pe noi la nevoie.

„Intâiu ca mai lesne să ne înșele,
Ne dede puținică merinde,

Care abia ne ajunse pă măsele;
Vine apoi ca un lotru și ne prinde
Cu înșelământ și tâlhărește
Cu cetele îmbrăcate turcește.

„Se jurui mai multe bucate
Că ne va da; noi într'astă
Nădejde proptiți zile înfomate
Petrecurăm și multă năpastă,
Și de nu ne ajuta voinicia,
Zău, că pieria de foame țigănia.

„Dar nu e destul!... Noaptea cu năvală
Dede pe noi și vru să ne stângă!...
Ce să vă mai spun!... Știți cu ce fală
Virtutea noastră știu să-l învingă;
Cum oastea lui rămase tăiată,
De țigănimea noastră bărbată.

„Cine acum fu cu necredință?
Noi sau Vlad? Insuși Sultanul doară,
Auzind de această biruință,
Decât care n'a fost nici odinioară,
A socotit cu drepte pricine,
Că nouă a stăpâni se cuvine.

„Pentru ce să nu urmăm noi dară
Acestei sfătuirii prea bune

Numai decât? — și până în seară,
Mai 'nainte ce soarele apune
Putem avea țară și Divan,
Vodă și boieri tot de Țigan.“

9. Ce spune Drăghici și Guliman.

Tandaler sfârșind aci cu zisa
Toți dederă semn de bucurie,
Până ce Drăghici rostul său deschise
Și grăi: „Oh, dragi feților! Mie
— Drept vă spun — că nu-mi întră în cap
Un gând așa strein și sureap.

„Deie D-zeu, să fie bune
Toate ce a zis Tandaler aice,
Eu împotrivă nu mă voiu pune,
Numai cât vă zic, v'am zis și oiu zice
Totdeauna, luați seama bine,
Ca nu cumva dracu' să vă îngâne.

„Că nu pot eu nici într'un chip crede
Vouă, ca Mahomed vreo solie
Să vă trimită. Aceasta purcede
Tot dintru a lui Vlad măestrie,
Ce caută pricini de pedepsire,
Sau face cu voi o șuguire.

„Cine auzi sau văzu vreodată
Un Vodă sau boieri de țigan?
Vița noastră proastă a fost și ne'nvățată, —
Cum va ședeă dânsa la Divan?
Gândiți voi că a drege o țară întreagă
E numai așa lucru de șagă?

„Intâiu, voi nici înțelegeți cartel!
Cum dară veți face la judecate?
Iar care dintre voi va să poarte
Domnia și caftanul în spate,
Caută să fie de mare viță,
Născut din Doamnă sau Domniță.

„Apoi câți sunteți voi împreună,
Ca să puteți apăra o țară?
Ia, vreo trei patru mii, o mână!
Pentru că ați învins alaltă-sară,
Nu gândireți cu mintea nebună,
Că așa se va întâmpla totdeauna.

„O sută numai din călărașii
Lui Vlad asupra voastră să vie,
Unde e atunci Tandaler cu ostașii
Lui, cei de mărită vitejie?
Deci nu, feții mei, nu vă amăgească
Această îndemnare diavolească!”

Drăghici tăcu, iar cu nerăbdare
Impotriva-i Guliman se scoală
Și zice: „Oh, Drăghici, vorba ta n'are
Nici un haz și e de minte goală!
De când te cunosc, tot prorocește
Grăiși, dar niciuna ți se sfetește.

„Dacă nu poți tu fără cârteală
Sfatul bun s'ascuți — mergi acasă
Și ochii roșii de urdori îți spală,
Să vezi mai curat! — Dar ce ne pasă?!
— Grăi întorcându-se spre adunare —
„Când cu noi e partea cea mai mare.“

Atunci toți au strigat: „Craiu și țară!“
Drăghici întorcându-le călcâie:
„De-ați avea mămăligă cu zară
„Destulă“ — răspunse cu mânie;
Apoi se duse din adunare
Mâhnit de cele vorbe sprintăre.

Dar să lăsăm această cinstită
Adunare să mai sfătuiască,
Că eu m'ași prinde pe rămășiță,
Cumcă multă iarbă va să crească
Până ce se vor putea înțelege,
Sau cevași hotărît vor alege.

Cântul al doisprezecelea.

Cuprinsul pe scurt.

Țigani într'adins s'apucă a face
În țară gândita lor tocmeală,
Dar fiește-cărui alta îi place;
Și nu se pot opri de cârteală,
Până ce porni între dânșii o bătaie,
În care mulți seucid și se taie.

*1. Cei proști își închipuie că lumea e rău
tocmită, așa cum este. Ei ar fi potrivit-o
altfel.*

Mulți, cu socoteală prea nebună,
Vor să afle în multe lucruri făcute
Vre-un rău zicând: asta nu e bună;
Nepricepând, că, numai părute,
Iar nu adevărate smintele
Văd ei prin ale lor socotele.

Pentru ce — zic ei — apele înneacă
Țarini, dobitoace, oameni și sate?
Pentru ce focul arde și seacă,
Lucrurile bune și bucate?
Ba și orașe întregi în scrum preface?
Deci firea lor e rea și spre stricare.

Spre ce folos bale veninoase
S'au zidit, — cum e năpârca și aspida,
Ori și alte fiere crude răpicioase:
Leul, tigrul, — de nu spre obida
Și moartea omului, fiind ele
Din firea lor cumplite și rele.

Pentru ce sunt gerul și ninsoarea,
Ce pietre crapă, lemne despică,
Degeră la om nas și picioare;
Ba de tot oameni și vite strică;
Vobure apoi și vânturi turbate,
Ce răpesc și spulberă toate?

Nu era mai bine, ca să fie
Tot anul vreme de primăvară?
Și toate de sine să se îmbie
Omului cele ce-s bune? iară
Cele rele să-l fugă, să-l teamă,
Neputând strica nici cât o seamă?

Ape — ca pe uscat — să poată trece,
Iar focul pielea să nu-i pătrundă,
Vântul să sufle nici cald nici rece,
Gerul să zacă în peșteră afundă!...
Adevărat! Vezi, asta ar fi bună,
Incalte în urechi bine sună.

Mai zi dar și: — pentru ce nu face
Dumnezeu la om un ochiu în ceafă,
Sau coarne în frunte ca de berbece,
Iară de oțel a capului scafă,
Ca să se poată apăra mai bine,
Să nu-i spargă capu fie-cine?!

Pentru ce nu îi dede aripi în spate?
Să poată sbura ca și cocoară, —
Colți ca de gligan, unghii ferecate,
O coamă ca și a leului tare?
Căci având acest fel de armătură
Nu s'ar teme de nici o făptură!...

„O nebune cugete deșerte!“
Așa gândi porcul odinioară
Rozând în pădure ghinzi nefierte:
„De-ar putea să-mi crească cumva doară
— Zise — un corn în frunte! — măcar cine
„Apoi steie la răsboiu cu mine!“

Dar — spre folosul nostru — dorința
Nu i se ascultă; fiind că almintre
In zadar noi prin toată silința
Cu clisă am cerca să ne ungem burta
Că cine ar cuteza să se afrunte
Cu gliganul cornurat în frunte?

Norodul prost fără de lumină
Așa socotește mai la toate,
Că mintea lui tâmpită nu îmbină
Legile naturii așezate
Cu scopul făcătorului mare,
Și multe cumcă ar fi rele îi pare.

Așa se întâmplă și în celelalte
Lucrări omenești voinicite;
Țăranul, cugete prea desvoalte
N'are, gândește că fericite
Zile Domnii trăesc în palată
Și nu se supără niciodată.

De l-ai pune dătător de lege,
Au n'ar face lege pentru sine?
Și cea mai ușoară și-ar alege,
Căutând al său nume propriu bine;
Nu s'ar lega el să deie grele
Biruri pe boieri, dăjdii și împlinele?

*2. După ce pleacă Drăghici, Guliman nu
mai tace, arătând cum oricine poate fi
Domn și boier. Gogu e de părerea lui
Guliman.*

Acest chip și Țiganiii făcură,
Când Mahomed voie le dede

— Precum și nebunește crezură —
Dar în locul lor cine n'ar crede?
Jidovii încă cred, că va să vie
Marele împăratul lor Mesie,

Care din robie va să-i scoată,
Și să îi strângă iar la Palestina.
Pentru ce Țigani sã nu poată
Crede asemenea? Nu văd pricina!
Și noi multe credem, că or să fie,
De care cerul nici va să știe.

Destul, că Țigani în tot adinsul
Satanei și lui Asmodeu crezuse,
Iar după ce Tandaler neînvinsul
Oastea bătuse și pradă aduse,
Atunci toate luară altă față
Fiind Țigănia mai sumeață.

Dar cât trăești, de barbă cărunță
S'ascuți și de cei copti la minte,
Ca și de nunul mare la nuntă;
Căci zicătoarea veche nu minte:
Cu față tânără te logodește,
Iar de sfatul tânăr te ferește!...

Care a pățit multe, știe multe!
Pe un bătrân ce a dus lungă viață

Trebue zău! tinerii să-l asculte,
Dar tinerimea noastră sumeață
Nu vrea să audă de sfaturi bune,
Și tot împotriva lor se pune.

Așa fu și cu Țigani, care
Buna lui Drăghici învățătură, —
„Să nu crează la măcar-ce arătare,
„Că nu din toată pâinea prescură,
„Nici din tot lemnul se face cruce,“ —
Ca s'o urmeze nu se putură aduce.

Pentru aceea Drăghici avu dreptate,
Că ieși din sfat și merse acasă:
Cum auzirăți în cele cântate
Mai 'nainte; — Guliman rămase
Tot sfătuind gloatei bărbătește;
Și'n acest chip dispută și grăiește:

„Adevărat, că a rade îmi vine,
Când aud, că a stăpâni într'o țară
Este lucru greu! — din ce pricine?
Au doară pentru că îi o povară,
Care să nu o poată sprijinire
Țigăneasca noastră slabă fire?

„Spuneți-mi rogu-vă! Ce greutate
Are un Vodă? — Eu voi desvolbi-o!

Intâiu : doarme ca și noi pe spate,
Sau cum vrea, pân' ce se face ziuă,
Apoi sculându-se bea și mănâncă
Sau își razimă capul în brâncă.

„De-aci jalbe și cereri ascultă,
Și le hotărește cum pricepe,
Făr' de a-și rupe capu cu multă
Invățătură, ce nici îi încape
Lui în mintea cea domnească de alte
Griji mai curioase și mai înalte.

„Precum sunt: biruri și împlinele
Și alte a Domniei venituri grase.
Aceste sunt mai toate a lor cele
Osteneli și greutăți povăroase! —
Intr'altele apoi, cum socotește
Și îi vine în mințe, așa poruncește.

Și aceasta o chiamă Drăghici povară?
Dar eu vă zic, că a scobi o covată
Este o meșterie mult mai rară
Și mult mai grea, decât în palată
Pe Divan șezând a porunci: „Eu!
„Cutare din mila lui Dumnezeu,

„Poruncesc aceasta cu tărie!“
Și cum știți voi înși-vă celelalte

Iară încât e pentru boierie,
Grijile acestora tocmai nu-s-înalte!
Să mă bată Dumnezeu iac',
Dacă nu-i tot lucrul lor un fleac!"

„Bine zici de hele lăcuste!
Gulimane!“ — strigă din mulțime
Gogul — „căci nădragi largi, dar înguste
Puterinte mai toată boierimea
Are. — Ii cunosc eu din rădăcină:
Așa sfânta Vinere mă țină!

„Toată ziua cu ciubucu în gură
Pe divan stârvesc, iar câte odată
Totuși a plesni în palme se îndură
Și a chiema pe un argat sau argată:
„Bre, cioară, măi! — strigând plin de rânză
„Spune, caii la butcă să prinză!“

*3. Corcodel e de părere ca să-și facă
Țigani Vlădici și călugări, ori cel puțin
niște popi de-ai lor.*

Nu mai putu răbda Corcodel
Voroava Gogului crâmpițată:

„Dar ce mai tocorosește el“

— Zise — „tocmai ca moara stricată?

Lăsați boierii cum îs, să fie!

Ce ne pasă de a lor trândăvie?

„Că noi nu ne-am adunat aice,

Să vărsăm din gură vorbe goale

Și să punem unul altui price.

Deci ajunge o bătă la un car de oale,

Și începeți odată a lucra și a face,

Ca să stăpânim țara cu pace,

„Inșă toate, ca toate dar una

Este care voi cu mintea toată

Nici cred eu să pot védea vreodată

Nu veți nimeri s'o faceți bună:

Și întru d'alba noastră țigănie

Vlădici și archimandriți de moșie,

„Precum și preoți, ca țigănește

Să ne boteze, paști să ne facă!

Sau călugări, ce carne și pește

Nu mănâncă, nici pot să petreacă

Cu femei; ci având spre lume greață,

In mănăstiri duc a lor viață!

„Fraților, abasta-mi pare mie,
Că nici unul dintre voi va face
Ca lăsându-și iubita soție,
Și cu toate ce pe lume îi place,
Să se îngroape de viu în chilie?
Așa să-mi ajute Sântu-Ilie.

„Vlădici mai lesne s'ar afla doară
Și între noi pentrucă Vlădica
— Măcar că nici dânsul se însoară
Totuș nu-i zice nime nimica,
Când își ține o soră sau nepoată,
Ba și când se înfruptă câte odată.

„Iar preoții au a lor preotese,
S'oaspetă la botez și la nuntă,
La pomeni, ospete și mese;
Totdeauna se pun ei în frunte,
Blagoslovesc vin și mâncare,
Luându-și tot partea cea mai mare.

„Deci vrând a face un lucru de treabă,
Să lepădăm altă nebunie:
Popi să ne alegem cât mai de grabă,
Ca să ne ajute la cununie,
Iar de Vlădici și călugări, pare
Că n'ar fi trebuință prea mare!“

4. Ciuciul oprește pe Corcodel. După aceea vorbește Bălăban, zicând că mai întâiu trebuie să-și aleagă un Voevod un Ban mare și pe ceilalți mari dregători.

Era Corcodel să mai zică,
Când îmbulzindu-se Ciuciul în gloată
Strigă și mâna dreaptă ridică:
„Dar ce fleacuri voi ziua toată
Veți grăi, fără capăt și început?
Mai bine era de ați fi tăcut.

„Și tu, Corcodele, ar fi mai bine
Să mai taci odată, să grăiască
Și alții mai cuminte decât tine!
Dară de rasa călugărească,
Vlădici și popi de hăi cu preoteasă,
Nouă Țiganilor ce ne pasă?

„Bine că scăpăm de o mâncătură:
Dumnezeu de ei să ne ferească!
Numai la parale și prescură
Acest fel de oameni acum cască;
Cu o mână te blagoslovesc,
Cu alta de averi te jefuesc.

„De se naște un copil, nu îl botează
Fără plată; de vrea să se însoare

Cineva, asemenea nu îl cununează,
Nici vrea să-l îngroape dacă moare,
Până nu-și ia plata legiuită;
Pentru sfântul dar sfânta mită!

„Deci ori nici un popă, ori — fără plată

„Să fie la noi, dacă vă place?“

„Dăh, — mai înceată și tu vreodată“

— Strigă Bălăban — „și ne dă pace

Cu sfaturile tale necoapte,

Că așa n'om sfârși noi până la noapte.

„Bărbați buni, ian să luăm samă

Dă cele ce-s mai de trebuință

Și îmi pare, că întâiu de toate chiamă

Pe a voastră înțeleaptă socoteală:

Alegerea vre-unui Vodă harnic,

Un Ban, vel Spătar și Paharnic.

„Un Stolnic și Vistier mare

Apoi și alți boieri mai mici de viță

Ispravnici, vătafi și dă hei care

Urmează pân' la hea mai mică spiță

Dă străjari și dă plăiași!... Asta întâie

A voastră hotărîre să fie.

„Iar ca să vă aduc mai lesne în cale,

Iacătă voiui întreba: pe cine

Vreți a pune pe scaunul moale
De domnie și cui să se închine.
Ca și unui Vodă toată țigănia?
Apoi: cui se cuvine Bănia?“

*5. Bobul se împotrivește. Ciormoiu îl ocă-
rește. Burda îl înjură pe Ciormoiu, iar
Tandaler groaznic se aprinde și cumplită
bătaie se 'ncinge.*

Atunci Bobul a se răbda nu poate
Și zice: „De ți-ar hi mintea lungă,
Bălăbane, ca căciula, poate
Că ar nimeri sfatul tău să ajungă
A ne îndupleca într'aceeaș parte,
Unde vrei să ne duci pe departe.

„Dar n'am mâncat încă steregoaie,
Nici mătrăgună, să nu simțim,
Când ar vrea cineva să ne despoaie!
Și pentru ce să ne grăbim
Așa de tare, într'un lucru care
Poftește mai multă judecare?

„Au- doar ca să te punem pe tine
Vodă sau doar Ban sau cevaș altă?

Și Țiganiii ție să se închine?
Iar tu la dâșii cu sprânceană 'naltă
Căutând în jos să scuipi departe,
Uitându-ți de opincile sparte?

„Dar nu! Dumnezeu să mă ferească!
Mai bine hălui mai rău Muntean,
Voiu să mă închin și să-mi poruncească,
Decât căldărarului Balaban!“ —
Încă Bobul vorba nu sfârșise,
Când Ciormoiu sculându-se — așa zise:

„Dar ian mai mușcă-ți ha limbă o Boabe!
Nu te agăța de oameni de omenie;
Gândești tu, că aici făurim la scoabe?
Sau ceva dintru a ta meșterie?
Mișel ce ești! — De ți-ai ține gura
Și ți-ai spăla de pe față sgura!“

„Dar tu cine ești?“ mâniaș strigă
Burda fierariu, cu chica mare —
„Adică râde Ciormoiu de opincă,
„Cum râde căzanu de căldare;
Sau și cum dracu de porumbele,
Fiind el mai negru decât ele?

„Dracu mai văzu ciurariu cuminte
Și vedeți-l cum se răscocoară,

Ca și când ar îmbuca tot plăcinte
Și ar screme tot aur și comoară...“ —
Iar Tandaler, cui o vecie
Părea că așteaptă pân' la Domnie,

Neputând răbda atâta vreme,
Turburat strigă și cu răstire:
„Dar nici odată nu vă veți teme
Voi oameni fără de socotire
De Voivozii voștri în calete?
Blătărind ca niște muieri bete?

„Deci iacă vă zic ha mai de pe urmă:
Așa să tăceți ca peștii în apă;
Că dacă oi simți, că mă curmă
Cineva în vorbit și un cuvânt scapă
Din gura lui ha nerușinată, —
Zău, că îi voi rupe fălcile îndată.

„Nește mișei făcători de ciure,
Lăeți și mâncători de mortăciune,
Încă și pe hăi cinstiți să înjure?
Așteptați numai... că acuș voi pune
Eu căpăstru și zăbele în gură
Și-ți juca a urșilor jucătură.“

„Dar cine îți dede așa putere“
— Un glas se ridică din grămadă —

„Să ne batjocorești măi, Tandalere?“
— Acesta era iubitorul de sfadă
Sfârcul — „Încă n'a sosit clipita“
— Adaoase — „ca să ne împarți tu pita!

„Ne rugăm dară Măriei tale
Să-ți lași ahea trufie timpurie,
Și aprigimea ha fără de cale,
Că încă nu ești Domn în Țigănie!
Și nici vei hi, te poți încrede,
In zadar pohtă ți se repede!“

Auzind această defăimare
Lui Tandaler trece răbdurința,
Ca și turbat împotriva sare;
Stânjinindu-se din toată silința
Așa rase o palmă de varvară
Sfârcului, cât ochii îi scânteiară;

„Na, Sfârcule!“ zise: „ahasta-ți hie
„Până una altă, de învățatură;
„Iar când oiu ajunge la Domnie,
„Nu ți-a rămâne nici dinte în gură!“
Nu sfârși Tandaler încă bine,
Când, iacă, și lui o palmă îi vine

Dela Cârlig — nepot de frate
Alui Drăghici. — Tandaler se întoarse

Să vadă cine cutează a-l bate,
Când unul din gloată așa îi șterse
Cu un fuște pe ciafă de tare,
Cât îi porni sângele pe nare.

Asmodeu, care se amestecase
In gloate, pe ascuns acum învită,
Vrajbă într'înșii sloboade și lasă;
Și caută! — Mulțimea răsvrătită
Incepu a se întărâta între sine
Și a bate, pe care cum îi vine.

Tandaler amețit nu mai caută
Cine l-a lovit, ci dă pe întregu',
Și acum începea ceată cu ceată
A se bate, iar sângele negru
Se varsă; — vrajba, pizma și urgia
Scutură acum toată țigănia.

Din tabără ceilalți aleargă
Cu ciocane, măciuci și prăjine;
Bătaia din ce în ce mai largă,
Se face și nu e cine s'aline
Mânia Țiganilor amară,
Sau să stângă a războiului pară.

Iar Tandaler văzând că nu-i șagă
Și ciurarii vor să-l împresoare,

Puse mâna pe cioarsă să o tragă
Din teacă, însă fiind la strâmtoare
Cărăbuș zlătaru i-o furase,
De aceasta el spăimântat rămase.

Spre norocul său un ciolan vede
Zăcând pe pământ de moartă vită;
Luând aceasta apoi se răpede
Intre ciurărimea grămădită
Și pe unde merge cutropește,
Ucide, prăvale și rănește,

Cum oare-când Samson cel tare
Cu falca de măgar filisteană
Oaste împrăștie, morții varvare
Dând multe mii, — așa întru țigana
Gloată mânios Tandaler face,
Și pe mulți dete morții răpace.

Intâi lui Șugubel capu-i sparse,
Apoi lui Lăpăduș falca dreaptă
O făcu strâmbă; de acoloa ștearse
Nasul lui Șoșoiu; și iar aieaptă
Ciolanul cumplit tocmai în urechie
Lui Aordel cel de viță vechie.

7. *Bătaia se întetește. Moartea vitează
a lui Tandaler. Sfârșitul Țiganiadei.*

Intr'aceea Guliman spre ajutoare
Aleargă într'armat, ca la bătaie,
Purtând o rudă de șatră mare,
Și după dânsul proaspătă laie:
Iar sosind mult nu socotește
Ci dă pe întregu, cum i se lovește.

Lui Ganafir pe creștet prăjina
Căzând îi face tot capul fleacă,
Rupe lui Băluț din umeri mâna,
Iar Nuțului frânge cioarsa în teacă.
Lui Colbeiu zdrobi, dinții din gură...
Câte poate face o lovitură!

De aci ridicând ruda cumplită
Vede pe Bratul voinic că vine
Cu ceata lui Tandaler vestită;
Acestui el acum drumul îi ține
Și îl nimerește tocmai la tâmplă,
Unde grabnică moarte se 'ntâmplă.

Tandaler văzând trista cădere
A Bratului, într'acolo pleacă, —
Căci inima lui izbândă cere
Asupra lui Guliman; iar dacă

Sosi aproape, zvarli cu ciolanul
Si lovi în frunte pe Gulimanul.

Cade ciurariul, amețit de minte,
Iar Tandaler prăjina îi apucă
Si răpit de patima fierbinte
Capul era să îi crepe ca și-o nucă,
De nu l-ar fi năvălit îndată
Ceata ciurarilor prea bărbată.

Aceștia cu rude împoncișate
Toți spre viteazul aurar săriră...
Aici să vedeți capete crăpate!
Amândouă părțile se îmbărbățiră
Acum și iată că 'mpreună
Toată tabăra în arme se adună.

Muierile fără învălitoare
Plângând aleargă; copile fricoase
Tremurând din cap până în picioare
Umblă ca niște oi sperioase,
Rătăcindu-se încoalea și încoace.
Și nu știu de spaimă ce vor face.

Iar în câmpul de bătaie afară
Acuma se făcea mare moarte,
Și de n'ar fi întâmpinat varvară
Pe Tandaler fără veste soarte,

Doar că nu rămânea nici un picior
Din vrăjmaşa ceată a ciurarilor,
Cum și din cele-alalte împreună
De căldărari, zlătari, fierari,
Care împotriva lui a se pune
Au cutezat, cu rude și pari;
Căci văzându-se el împresurat
Prea groaznic răgni, ca și un turbat.

Și așa lovi împrejur cu pârlita
Furcă de cort preste ciurătime,
Câte șapte zăcură într'o clipită
Prăvăliți și nu cutează nime
Mai mult să steie înainte; iară
Unde dă, tot prăvale și omoară. —

De ruda lui năpraznică cade
Țincul, făcător ales de inele;
Și Chifor, ce știa bine rade,
Cum și tu tinere, Viorele,
Ce știai cânta cu vers măestru!
Cad apoi și Gârdea, Pleșca, Sestru,
Șoldea, Corbul, Vâsa și cu Nuțul,
Covrig, Boboc, Mândrea și Ciurilă,
Ghițu, Doda, Perlea și apoi Struțul;
Toți acești loviți fără milă

Se sfârșiră cu moarte păgână
De a lui Tandaler groaznică mână.

Intr'aceea de altă parte se aude
Mare vaiet, țipet și strigare;
Ceata lui Tandaler era în trude
Acolo, căci o strâmtorau tare
Lăeții și Goleții de toată
Laturea năvălind-o în roată.

Cercea, voinicul băiaș, care
Povățuia cu multă vârtute,
Și tot inimos se pune în price,
Deși-l înconjură multe sute,
Când el se vede mai pe urmă
Inchis de toate părțile cu a sa turmă,

Atunci cătră cetașii săi strigă:
„Ochii închidiți, măi! Și dați de moarte,
Cruciș în curmeziș și cărigă!“
Iar cetașii începură a da foarte
Cu ochii închiși mergând înainte
Tăind în lăeți ca și în plăcinte.

Tandaler pricepu văzând aceasta,
Că ceata lui se află la strâmtoare
Și aruncând acum arma sa proastă,
Apucă niște arme mai ușoare,

Pe cari Danciu' din cort îi aduse
Și cu ele spre ajutor se duse.

Încă nu mersese jumătate
De cărare, când Balabanu'
Acuma îi sosise după spate,
Și îl chibzuia la ceafă cu ciocanu;
Spre norocul său Tandaler caută
Înapoi și viața îi scăpată.

Căci îndată scutul său întinse
Și sprijini groaznica lovire;
Scutul de izbitură bucăți se frânse
Și-așa fu lovita cu cumplire,
Cât pătrunzând a scutului scafă
Se opri lui Tandaler în ceafă.

Nasul îi fumă, ochii îi scânteiară
Apucându-l greață și amețeală,
Cade pe un picior, dar venind iară
La sine, de jos iute să scoală
Și lucind agera săbioară
Lui Balaban urechiușa-i zboară.

Apoi lăturiș mânănd lovita,
Îl nimeri tocmai între fălci — unde
Măcinează măselele pita; —
Până la os fierul crud pătrunde,

Iară lui Balaban tăietura
Până la urechi îi lăți gura,

Vrea săracul ceva să mai zică;
Dar numai urlare neînțeleasă
Se aude; căci limba nu îi respică
Cuvintele cu vre-o noimă aleasă,
Fiindu-i toată falca deschisă.
Atunci Tandaler cu amar îi zisă:

„Mergi Balabane acul și îți ajungă
Lauda, — că lui Tandaler în față
Cutezași a sta.“ — De aci se alungă
Și lui Petcu cel cu barba creață,
Ce asupra lui vine cu năprasună,
Nasu îi taie și îl lasă de casnă.

Lui Burla apoi, care cu măciucă
Nodoroasă la dânsul străbate,
Intr'o lovită o mână și-o bucă
Retează și nici caută nici se abate,
Căci vede pe Năsturel de o parte
Făcând între băiași mare moarte.

Deci într'acolo repede aleargă,
Iară Purdea din ochi și de pe față
Sămuindu-l, tremură ca o vargă
Pentru a lui Năsturel viață;

Și Bumbului ce era cu dânsu',
Așa grăi cu lacrimi și plânsu':

„Vezi, Bumbule, Tandaler unde
Chibzuește! — și unde izbânda îl trage;
Iar de cumva el va pătrunde,
Zău, că va curma zilele drage
Lui Năsturel — cum și altor fețe
Și moartea cumplită nu-l va trece!

„Dar ian iscusește ceva în tine,
Să împiedecăm ahastă întâmplare;
Căci altmintrele nu rămâne
Niciunul întreg de vătămare!
Și pân' stă Tandaler pă picioare,
Noi nu vom scăpa dela strâmtoare:

„Mi-aduc aminte, Bumbule, odată,
Că răsturnași pe unul mai tare,
Cum e Tandaler; iar astă-dată
Tu nu numai că îți vei face un mare
Nume; dar țigănia toată
Mulțămită îți va da și plată.“

Bumbul oftând: „O, Purdeo iubitel!“
— Grăi — „de ași hi și eu acum în vârstea
Ahaia, când Zegan cu întreite
Puteri grijit și rudașul Cârstea,

Cu mine la luptat se apucară —
N'ași suferi ahastă ocară!

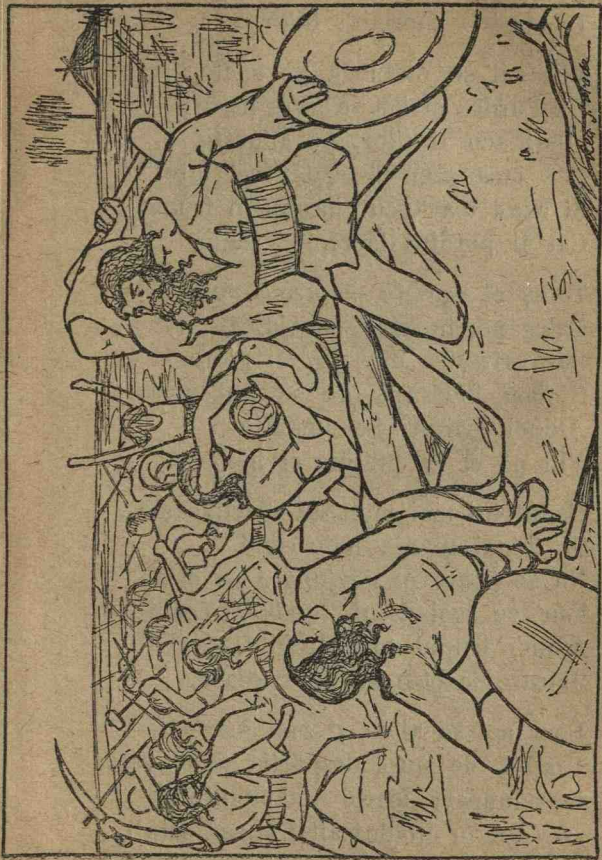
„Dară s'au sfârșit zilele ahele
Și cu ele virtutea săracă,
Lăsându-mi slăbiciune și jele
— Una și alalta a bătrâneții ortacă —
Insă orice ar fi, face-voiu cercare,
Facă apoi norocul cum îi pare.“

Aceste zicând trupu-și îndreaptă,
Se scutură și întinzându-și brațe,
Cearcă mai cu stânga, mai cu dreapta,
Puterea; și pare că se învață,
Apoi și cevaș se ar încrede,
Hotărît spre Tandaler purcede,

Ce pe mulți acu morții deduse,
Nici îi mai sta nimene împotrivă;
Nenorocul în cale îi aduse
Pe Buta cel cu minte ponivă;
Cestui Tandaler mândru strigă:

„Feri, de ți-e să mai mânci mămăligă!“

Atunci Bumbul de înapoi sosește,
Și chibzuindu-și treaba sa bine
Din toată sila se răpezește
Pitindu-se cu capul și vine

Moartea lui Tandaler.

Lui Tandaler tocmai între picioare,
Dându-i o cumplită berbecare.

Viteazul se răsturnă pe spate,
Iar Purdea strigă în gura mare:
„Dați acu fraților, pe apucate,
„Că iaca zace Tandaler cel tare!“
Și așa-l toacă cu ciocanu 'n frunte,
Cât îi porniră lacreme crunte.

Totuș el cea de pe urmă putere
Culegând în sine se ridică,
Dară virtutea din trup îi pierе
Și iară îndărăpt pre pământ pică;
Atunci lovituri nenumărate
Vin pe el de prăjine și boate.

Capul lui mai mult nu se cunoaște,
Și totuși mânia neînsetată
Nu se poate în deajuns a se paște,
Pân' ce sosi a lui Tandaler ceată;
Atunci trupul tot zdrobit lăsară
Și care încotro se împrăștiară.

Doar aci se ațâța și mai mare
Vrajbă, de nu-i despărția fără veste
O minunată foarte întâmplare
— (Așa în cronică aflai și așa este),

Adecă o înviforată de furtună,
De acelea ce fulgeră și tună.

Se zice că ar fi adus liniștire
Intre Țigani învrăjbiți — dar fie
Măcar cum! — destul că grea perire
Ziua aceasta aduse în țigănie;
Și toți Țigani de aci prin țară
Pribegind iar se împrăștiară.

— Sfârșit —

**În Biblioteca Poporală „Cartea Noastră“
au apărut:**

Nr. 1. Ion Agârbiceanu: *Eșit-a Sămănătorul.*

Din scrierile sfinte. Tâlcuri minunate ale vestitului scriitor. Această cărtu-lie cuprinde adevărata „înțelepciune a vieții.“

Nr. 2—5. Ion Budai-Deleanu: *Țiganiada.*

Sau cu alt nume: *Alexandria ai Țigă-nească.* Scrisă acum 140 ani în 12 cân-turi eroi-comice, cuprinzând peste 7000 stihuri. Cuprinde povestirea plină de haz a pățăniilor oștirea țigănești de pe vremea lui Vlad-Vodă-Tepeș. Cu multe ilustrații. Este prima ediție ilustrată. Peste 300 pagini. Cu un studiu intro-ductiv de G. Bogdan-Duică.

Nr. 6—7. Din traista lui Moș Stoica de Sandu Pungă-Goală, dascăl și ficior de popă.

101 minciuni populare. — Minunată colecție de anecdote și glume adunate de Andrei Bârseanu. Numai râs și haz e cărticica aceasta.

Nr. 8—9. Gh. Stoica: *O ședință comunală.*

Piesă teatrală pentru popor în 2 acte. Întortochiatele pățanii ale unui con-siliu comunal. În prefață se dau in-strucțiuni amănunțile cum se joacă o

piesă de teatru și în deosebi piesă a-
ceasta. Întâia ediție a fost premiată de
Societatea pentru Fond de Teatru.

Nr. 10. **Epistolar Poporal.**

Povestirea duiosă în scrisori a unei
iubiri. Cele mai frumoase modele de
scrisori de dragoste. Toate lămuririle
trebuincioase la scrierea scrisorilor.
Cine citește acest epistolar, întocmit
anume pentru tineretul dela sate, se
ya face cel mai iscusit scriitor de
scrisori de dragoste, de cari se topește
inima leliții sau a bădiții, când le
citește.

Nr. 11. **Haiducești.**

Fapte voinicești se povestesc în a-
ceastă cărticică. Mihu Voinicul
care l-a bătut pe Ianuș Ungureanu,
Pintea Viteazul, care a luat Baia-
Mare, Român Grue Grozova-
nul, care a atacat tabăra Tătarilor să
le fure fetele, Iancu Sibiiancu
cu frumoasa Ana Bălgrădeana și apoi
Stoian Șoimul, popă vechiu, care
s'a dat la haiducie. O mulțime de note
istorice explică întâmplările din trecut.

Nr. 12. **Varlaam și Iosaf.**

Minunata povestire a vieții sfinților
Varlaam și Iosaf în prea frumoasa tăl-

măcire a marelui scriitor Mihail Sadoveanu. Se povestește cum s'a încreștinat înțeleptul Iosaf, fiul lui Avenir-împărat din Indii, la îndemnul cuviosului Varlaam, cu toată aspra opreliște a crâncenului împărat. Povestirea este prefațată de Sextil Pușcariu.

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

De vânzare la librării și la
KRAFFT & DROTLEFF S. A., SIBIU